SÖZ
Haftalık Haber Yorum Dergisi
TARİH: 22 ŞUBAT 1997 • SAYI: 106 • FİYATI: 100.000 TL (KDV DAHİL)
• ALMANYA 4 DM • İSVİÇRE 4 Sfr • FRANSA 14 FF • İNGİLTERE 1.7£ • HOLLANDA 5 Hfl • AVUSTURYA 28 AS • ABD 3$

Solda yeni bir yayına doğru

SÖZ çalışanlarının da içinde olduğu yeni bir yayın projesi bir süredir tartışılıyor. 'Nasıl bir yayın' tartışmasına, 'muhalif okur kamuoyunun' yakından tanıdığına inandığımız bir grup gazeteci ve yazarı da ortak ettik. **Celal Başlangıç, Semih Sökmen, Ertuğrul Kürkçü, Bülent Somay, Yurdagül Erkoca, Ümit Kıvanç, Aydın Engin, Ruşen Çakır, Ragıp Duran** ve **Tuğrul Eryılmaz**'ın konuyla ilgili görüşleri

sayfa 6 - 7'de.

Denizli'de gladyo

Denizli'de DEHA–TV'yi kurşunlayan itirafçı kontra elemanları Murat İpek ve Murat Demir olayı aynı TV kanalına anlattılar.

DEHA-TV Haber Koord. Mustafa Kaya yazdı

3. sayfada

Tanklar özelleştirme için sokaktaydı

Çayırhan Termik Santralı'nın özelleştirilmesi işçilerin direnişine tosladı. Bu kendiliğinden eylem sendikacıları da şaşırttı.

Ayla Önder'in haberi

8. sayfada

Susurluk 'üçgen'e sığmıyor

Kaza ile ortaya çıkan ilişkiler ağı mafya–polis–politikacı üçgeni olarak nitelendirildi. Peki 'saygın' işadamları, bürokratlar, bankacılar ne kadar temiz? Sakın üçgen çokgen olmasın.

Gül Meriç'in haberi

9. sayfada

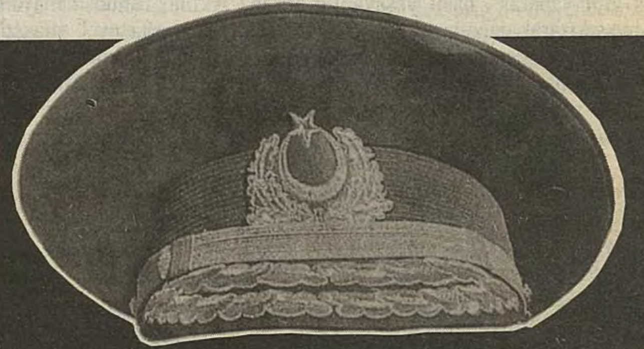
Çin'in 'cüce dev'i öldü

Deng Şiao Bing 92 yaşında öldü. Mao'nun marksizmini 'gerçekleri olgularda aramak' sloganıyla eleştiren Deng, piyasa unsurlarını Çin ekonomisinin işleyişine dahil etmişti.

14. sayfada

'1 DAKİKA'DA İKİ CEPHE

YA SÜREKLİ AYDINLIK

YA MİLLİ MUTABAKAT

Haber, yorum ve görüşler 10, 11, 12 ve 13'üncü sayfalarda

HAFIZA

Feza Kürkçüoğlu

Ölümünden 11 yıl sonra Tezer'e...

Ölüm hiçbir şey değil

"Ama hayır, hiç değilse susarak hepsini yüzünüze haykırmak istiyorum. Sizin düzeninizle, akıl anlayışınızla, namus anlayışınızla, başarı anlayışınızla hiç bağdaşan yönüm yok. Aranızda dolaşmak için giyiniyorum. Hem de iyi giyiniyorum. İyi giyinene iyi yer verdiğiniz için. Aranızda dolaşmak için çalışıyorum. İstediğimi çalışmama izin vermediğiniz için. İçgüdülerimi hiçbir işte uygulamama izin vermediğiniz için. Hiçbir çaba harcamadan bunları yapabiliyorum, bir şey yapıldı sanıyorsunuz. Yaşamım boyunca içimi kemirttiniz. Evlerinizle, okullarınızla, işyerlerinizle... Özel ya da resmi kuruluşlarınızla içimi kemirttiniz. Ölmek istedim, dirilttiniz. Yazı yazmak istedim, aç kalırsın, dediniz. Delirdim, kafama elektrik verdiniz. Hiç aile olmayacak insanla bir araya geldim, gene aile olduk. Ben bütün bunların dışındayım. Şimdi tek konuğu olduğum bu otelden ayrılırken hangi otobüs ya da tren istasyonuna, hangi havaalanı ya da hangi limana doğru gideceğimi bilmediğim bu sabahta, iyi, başarılı, düzenli bir insandan başka her şey olduğumu duyuyorum."

Yaşamını "gitmek" üzerine kuran Tezer Özlü'nün satırları, bu düzene, bu cadı kazanı dünyaya karşı atılmış bir uzun çığlık. Yankısı kulaklarımızda, yüreklerimizde. İnsan üstüne, yaşam üstüne, kendi olmak üstüne yazadurmuş. Geriye bıraktıkları ile bize bir insanın kendi olabileceğini göstermiş. Elbet ödenebilecek en büyük bedelleri ödeyerek. Ama zaten, "mış gibi yaparak" nasıl yaşayabilir insan? Akılla, ruhun arasına sıkışarak daha nasıl yaşar? Acı yaşamın tam ortasında, her şeyin başında ve arkasında. Görmezden gelmek, kaçmak ne mümkün? Onunla yaşamayı öğrenmek ise... zor, ama çok zor.

"...Alışılagelmiş ilişkilere karşı çıktığın an, insanı yadırgıyorlar. Toplumdışı bırakmak için tüm çabalarını harcıyorlar. Toplum dedikleri kitlenin bir aradaki dayanılmaz yabancılaşmasını sanki kimse algılamıyor. Aklımı elinizden kurtardım. Geçti. Ben gökyüzümün altında, topraklarımın üstünde olacağım. Toprakların dümdüz ve sonsuz ufku boyunca sürekli gideceğim."

Farklı olmanın, kendi olmanın, aklını ve bedenini özgürleştirmenin büyüsü anlatılır yazdıklarında, yazmadıklarında, satır aralarında. Yaşam üstüne karamsar ama asla umutsuz olmayan Tezer Özlü, yüksek sesle kendimize bile söylemeye cesaret edemediğimiz "gerçeği" bizlere haykırıyor. Satırları ve yaşamı ile bilincimizin içinden bir yıldız gibi geçip gidiyor. Geçip gidiyor, geriye güzel bir iz kalıyor. Gidiyor, çünkü henüz biz aklımızı özgürleştirebilmiş değiliz. Güzel yaşamlar için yeni yeni "büyüler" peşinde koşmaktan bıkmış değiliz.

"Sanki herkes daha güzel bir yaşamın gelip bizi bulmasını bekliyor... Tedirginlik her zamanki gibi var. Büyüyor. Küçülmüyor. Sonra arkadaşlarımızdan birkaçı ardarda ölüyor... Daha güzel yaşamlara duyulan özlem ve bekleyişi onlarla birlikte gömüyoruz. Daha güzel yaşam diye bir şey yok. Daha güzel yaşamlar ötelerde değil. Daha güzel yaşam başka biçimde değil. Güzel yaşam burada... Daha başka biçimde bir güzel yaşam yok. Güzel yaşamın sınırları, ölen, gömülen arkadaşlarımızın yaşadığı kadar..."

Bugünü yaşamak, yalansız dolansız, anlayarak ve anlatarak yaşamak... Okuduğunuz satırlar bazen sizi öylesine etkiliyor ki başka bir şey düşünemez oluyorsunuz. Tezer Özlü'yü okuduğunuzda içinizi, benliğinizi öyle bir duygu sarıyor ki, bir an kulaklarınız, dudaklarınızın şu sözleri söylediğini işitiyor: İşte... işte söylemek, yazmak istediklerim ve işte ben...

Akıllılıkla delilik arasındaki o ince çizgide gidip gelirken, tel üstünde okudum Tezer Özlü'yü. Bir defada, birkaç kez hem de. Yaşam üstüne kurduğu cümle beni sarmaladı, kuşattı... İçimdeki saklı olanı açığa çıkarmamı sağladı. İnsanı tanıdım o satırlarda. Yalnızlığımın bilincine onunla konuşarak vardım. İntiharın büyüsünü, bir cehennem kazanı olan dünyanın sırrını, güzelliğini onunla paylaştım.

"Akıl ve çılgınlık arasındaki ufak, yıldırım hızına sahip atlayışı sözcüklerle nasıl anlatabilirim. Beyin, düşünce kendini özgürleştiriyor, fırlatıyor, bir roket gibi evrene, boşluğa. Onunla birlikte gövden de. Ya da gövde kalıyor da, düşünce gövdeyi koparıp sonsuz boşluğa doğru uçmaya başlıyor..."

Aklını ve bedenini özgürleştirmeyi deneyen ve bunu olduran Tezer, kendi olduğunu unutmadan, yaşamın belki de duymaya bile dayanamadığımız, o içimizi paramparça eden acımasızlığını unutmadan, yaşamış.

Öteki'ni anlamanın, kavramanın, birlikte olmanın yolu önce kendi olmaktır. Kendi içimizde yaptığımız yolculuklarda kaybolmadan, kendi olmak... Aklını ve bedenini aynı ritim içinde yaşatıyor olmak kolay değil elbet, her şeyi göze almak ve sevgi dolu olmak gerekiyor. İçindeki sevgi, hemen bir çırpıda anlaşılabilecek ve anlatılabilecek kadar tanıdık değil bizlere. Ama zamanla anlayabildiğinizi düşündüğünüzde, içinizi ısıtıyor onun varlığı. Ve bir büyük aşk yaşıyorsunuz...

1943 doğumlu Tezer Özlü, 19 Şubat 1986'da arkasında büyük bir aura bırakarak "gitti". Bu an onun için yabancı değildi:

"Yaşamın sonu bana hiç ırak görünmedi. Her yüzde, solukta, her büyüyende, her yaşlananda, her sarılmada, her sabahta gördüm yaşamın sonunu... Yaşamım, ölümüm her yaşam, her aşk ve her ölüm olmalı."

Yaşarken ve öldükten sonra yok saydılar kimileri onu. Okudukça daha iyi anlıyorsunuz, neden ve kimlerin onu yok saydığını ve neden ve kimlerin onu sevdiğini. Yaşamı boyunca üç yazarın izleklerini sürmeye çalışmıştı; Svevo, Kafka, Pavese. O çok sevdiği Svevo ölürken kızkardeşine şöyle seslenmiş: "Ağlama, Letiza, ağlama. Hiçbir şey değil. Ölmek hiçbir şey değil...."

Tezer Özlü

hiçbirimize benzemiyordu
bu yüzden onu
kendimize çok yakın hissettik.
yeryüzünün bütün sahih
müntehirleri
ve bir gün
intihar kıyısından dönecek olanlar
salyangoz parıltısını izleyen
o sarışın kadını sevecek.

Orhan Alkaya

İHD 6 Mart'ta kampanya başlatıyor

Beşikçi'ye özgürlük

Haber Merkezi–İnsan Hakları Derneği, yıllardır ödün vermeden resmi tezlerle uyuşmayan fikirlerini savunmakta direnen ve sadece Türkiye'de değil, dünya çapında bir fikir özgürlüğü sembolü haline gelen araştırmacı yazar Dr. İsmail Beşikçi için kampanya başlatmaya hazırlanıyor.

Aykırı düşündüğü için yüzlerce yıla varan cezalara çarptırılan İsmail Beşikçi'ye Özgürlük Kampanyası kitlesel bir katılımla, halen tutuklu bulunduğu Bursa Cezaevi önünde başlayacak. Şubat 97 itibariyle 147 kişi düşüncelerinden ötürü cezaevlerinde tutuklu bulunuyor. Beşikçi'ye özgürlük kampanyası sadece Beşikçi'nin değil, tüm "düşünce suçlularının" derhal serbest bırakılmasını ve düşüncenin özgürleşmesini, suç olmaktan çıkarılmasını talep ediyor. İnsan Hakları Derneği'nin açıklamasına göre 6 Mart günü Bursa cezaevi önünde başlayacak kampanyanın programı aynı gün kamuoyuna duyurulacak.

Önümüzdeki günlerde ise İHD Genel Başkanı Akın Birdal TBMM Susurluk Komisyonu'na gidecek. İHD'nin talebi üzerine gündeme gelen ziyarette son beş yılda gerçekleşen 953 yargısız infazın, 1339 faili meçhulün ve 782 gözaltında kayıbın sorumlularının bir an önce bulunması istenecek. Ayrıca İHD bu hukuk dışı uygulamaların nasıl sona erdirilebileceği konusundaki görüşlerini de Komisyon'a sunacak.

İHD'nin konuyla ilgili olarak önümüzdeki günlerde başlatacağı bir kampanya da DGM'lerin kapatılması talebi etrafında şekillenecek. Bu kampanyanın içeriği ve programı da önümüzdeki günlerde açıklanacak.

İHD'den 'Bir günlük barışa davet'

Newroz'a kan değmesin

Newroz günü yaklaşırken geçmiş Newroz günlerinde yaşanan kanlı olayları hatırlatan İnsan Hakları Derneği bu yılki Newroz'un serbestçe istendiği gibi kutlanabilmesi için tarafları "1 Günlük Barışa Davet" ediyor.

Ortadoğu ve Ön Asya'da yaşayan pek çok halk için özel bir önem taşıyan Newroz, Kürtler tarafından her martın 21'inde bayram olarak kutlanıyor. Newroz geleneği Kawa adlı bir demircinin zalim hükümdar Dehak'ı altetmesini anlatan bir efsaneyle özdeşleştiriliyor.

Yaygın katılımla kutlanan Newroz günü 1992 ve 1993 yıllarında kana bulanmıştı.

İHD raporlarına göre ocak ayında 9 kişi faili meçhul cinayetler, 9 kişi yargısız infazlarda, 140 kişi çatışmalarda hayatını kaybetti, 5 yer bombalandı. Bu insan hakları ihlallerinin çoğunun OHAL bölgesinde gerçekleşiyor olması Newroz'a kan değmemesi için bir günlük bile olsa barışın ne denli acil bir ihtiyaç olduğunu bir kez daha gösteriyor.

'Yolsuz', izsiz, çizgisiz kalmamak için...

Çiller hakkındaki soruşturmalar, TBMM'de beklendiği gibi sonuçlandı: Çiller TEDAŞ, TOFAŞ ve malvarlığı ile ilgili soruşturmalardan "alnının akıyla" çıktı.

Peki ne oldu?

Memleketin bütün "meslekten" laikleri bu oylamadan elde edilemeyen "mahkumiyeti", kamu vicdanında bir mahkumiyete çevirmenin yolu olarak, bula bula "yolsuzlukla islamiyetin bağdaşmadığı" hükmüne sarılmayı buldular. Bu memlekete başbakanlık yapmış, şimdi de uhdesinde Dışişleri Bakanlığı'nı ve başka işleri toplamış bir kimsenin yolsuzluk yapmasına karşı kamuoyunun duyduğu tepkiyi, yolsuzluklara karşı daha açık bir mücadeleye yöneltmek yerine, yolsuzluk yapanları yolsuzluklarıyla baş başa bırakarak sözde laik, gerçekte milli mutabakat hükümeti siyasetinin çıkarlarına bağlama yoluna koyuldular.

Tıpkı, devlete egemen zirvenin açığa çıkan organik parçası "çetelere", "eroin tüccarlarına", savaş yaratığı "korucu" ordusuna karşı "Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemini, evinde pijamalarıyla oturan bir generalin oğluna seslenip elektrik düğmesini açıp-kapamasıyla birlikte "şeriata" karşı eylem haline getirmeye çalıştıkları gibi...

Pek çok kimsenin çok hoşlandığı deyimle 'rehine'likten kurtulan Çiller gerçekten de Erbakan'dan kurtulmaya mı çalışacak?

Yolsuzlukları örtbas etmenin müslümanlıkla bağdaşmadığı kötü bir şakadır. Laik kişi, şeriata karşı mücadelede ne kadar adım atarsa, islamiyete o ölçüde atıfta bulunа bulunа yeşilleniyor. RP'nin yaptıklarının dinle imanla elbette bir ilişkisi yok. RP, yolsuzlukları örterken Türk kapitalizmine "sana dokunmak niyetim yok" demiyor mu? Yolsuzluk, kaçakçılığın her türü ve benzeri yollar, "sermaye birikimi"nin acil mesele olduğu dönemlere özgü işler değil mi? Bu bir. İkincisi, RP çetelerin üstünü örterken Türk devlet iktidarına "sana dokunmak niyetim yok" demiyor mu? Çeteler, yargısız infazlar, dış ülkelerde sabotajlar, özellikle toplumsal muhalefeti durdurmanın ve bölgede hegemonyacılık oynamanın acil mesele olduğu dönemlere özgü işler değil mi? Ve şimdi RP Türk sermayesinin ve devlet çekirdeğinin yanı sıra ABD'nin desteğini almaya çalışmakla meşgul... Bunlar iktidar olma çabalarıdır.

Yapacaklar...

Devlete egemen güç, neyi neye bağlaması gerektiğini elbette çok iyi biliyor. Onun doğasından kaynaklanan "yolsuzluk", onun doğasının ayrılmaz parçası olan "resmi terörizm", onun doğasından türemiş "narko-ekonomi" bizzat onun parçası olan güçler tarafından elbette ortadan kaldırılamaz... Ama aynı zamanda devlete egemen güçleri birbiriyle yarıştıran, paylaşım kavgalarına sürükleyen bu olguların ortaya çıkması, skandala dönüşmesi de hiçbir zaman önlenemez... Bunu bilen akıllı insanlar da, kendi ürünlerinin iğrenç kokularla ortaya dökülmesini, el çabukluğu ile kendi aktüel çıkarlarına ya da politik amaçlarına bağlarlar...

Tepedeki kavga oyununun içeriği böyle...

Şimdi ne olacak?

Pek çok kimsenin çok hoşlandığı deyimle "rehine"likten kurtulan Çiller gerçekten de RP'den kurtulmaya mı çalışacak? Neden? Bundan ne kazanacak? Kağıt üzerinde bir yıl sonra elde edeceği başbakanlığın, RP "belası"nı savuşturduğu için şu sıralar "darbe" sopasıyla milli mutabakat hükümeti için ortam yaratanlar tarafından kendisine hemen yarın verileceğine Çiller inanır mı? Bırakalım başbakanlığı, hükümeti bozan Çiller milli mutabakat hükümetinde ya da bir başka hükümette herhangi bir bakanlığa kurulabileceğini hayal edebilir mi?

Çiller'e kalırsa, o hükümeti bozmaz.

Buna karşılık, genel başkanlarını yargılanmaktan kurtarıp ahde vefa görevlerini tamamlayan bir kısım DYP milletvekilinin herhangi bir gensoruya beyaz oy vererek hükümeti bozabilecekleri düşünülebilir. Böyle olasılıkları yok saymak elbette olmaz.

Ama bu ve benzer bir hayli "teknik" kurgular ancak genel siyasal durumun gerekleriyle örtüştüğü zaman anlam kazanabilir.

Kafaları meşgul eden "rehine"lik kavramının ışığı altında ileriyi görmeye kalkmak akıllıca bir iş olamaz. Çiller'in RP'ye soruşturmalardan kurtulmak için ne kadar ihtiyacı var idiyse, RP'nin de bir ara sosyalistlerin kimi kesimlerinin "liberalliklerini" kullanarak "Atatürkçü"lük karşısında elde ettiği "meşruiyetin" alanını genişletmek için DYP ile ortaklığa ihtiyacı o ölçüdedir.

Başka?

Laik devlet adına konuşanların da böyle bir ortaklığa hiç mi ihtiyacı yok?

DYP'nin kendisiyle koalisyona soktuğu RP'yi, Türkiye'nin stratejik amaçları yönünde kullandığını bir an için düşünmek, olan biteni ve olacakları salt "rehinelik" durumuyla açıklamaya çalışanların ne denli sığ bir düşünce içinde olduklarını anlamaya yeter. Şimdi ortada şu var: Bu koalisyon ya darbe destekli milli mutabakat hükümeti baskısı ile, tam da böyle bir hükümetin yapması gerekenleri yapmaya başlayacak ya da yerini milli mutabakat hükümetine bırakacak...

O halde önemli olan, hangi hükümetin kurulacağından çok, devlete egemen güçlerin bundan böyle ne yapacakları üstüne düşünmek...

Yolsuzlukla filan mücadele ederken, "yolsuz", izsiz, çizgisiz kalmamak için...

SÜREKLİ AYDINLIK İÇİN 1 DAKİKA KARANLIK

Habil ile Kabil buluştu, ancak bu kez kimse ölmedi

Denizli'de bir OHAL öyküsü

Denizli DEHA-TV'yi kurşunlayan itirafçı Kontra elemanları Murat İpek ve Murat Demir olayı aynı TV kanalına anlattılar.

Mustafa Kaya

Denizli- Sıcak ve yapış yapış bir yaz akşamıdır. Henüz "yazılan-çizilen" bir şey yoktur. Polisevi'nin süit odasında rahat karyolasına uzanmış, daha önce çeşitli kereler yazdıklarını ve B. Anadolu'nun bu önde gelen kentinde kendisiyle birlikte yazılacak olan "yakın tarihi" düşünmektedir. Kafasından "Daha önce yaptıklarım değil, bundan sonra yapacaklarım önemli" diye geçirir. Kendine göre bir "kahraman"dır. Ülke "menfaatleri" için "gel" denir, gelir. "Vur" denir, vurur. O bir görev adamı, milleti ve vatanı için her yerde olabilen bir "milli savaşçı"dır. Dünya polis örgütlerini yıllarca peşinde koşturan Çakal'ı tanımaz, Kızıl Ordu'yu kuran Troçki'yi anlatan "Silahlı Peygamber" kitabının adını bile duymamıştır. Tupamarolar diye bir grubu ise hiç bilmez. "Dolaylı Savaş", "Düşük Yoğunluklu Savaş" ya da "Kirli Savaş" tanımları ile ideolojik bağlamda hiç ilgisi yoktur.

Gözüne, yere attığı yastık ilişir. "İşte tam aradığım malzeme," der kendi kendine. Birkaç gün önce geldiği Denizli'yi çok sevmiştir. Ne kadar çok gezilecek yer ve tehditle para toplanacak adam vardır. Zaten "komünist, örgüt ve komünizm" sözcüklerine de hep gıcık olmuştur.

Eski PKK'li, yeni "kontra" ve son zamanda da "ikinci kez itirafçı" olan İpek, güzel Ege kentinde "neşeli ve planlı-krokili" günler geçirir. Kendisini Denizli'ye davet eden "Necati Müdürü"dür. Yardımcı olan ise amiri Ali Bey. Altında Emniyet'in otomobili ve belinde silahı vardır; hedef alacağı yerlerin içine girmiş ve iyi hazırlanmıştır. Hatta vuracağı isimlerle telefon görüşmeleri yapmış, onları izlemiş ve adeta onlarla "ahbap" olmuştur. Genelde eylemlerinin içeriğini hiç merak etmez. Ancak kendisine kısa bilgiler verilir. Denizli eylemlerinin kısa bilgisi ise, "rahat durmuyorlar ve üniversite ile uğraşıyorlar" şeklinde olur.

İpek "Necati Müdürü"ne çok güvenir. Çünkü 92 yılında dağdan inip O'na teslim olmuştur. Yanında büyümüş, gelişmiş ve savaşçı olmuştur. Artık uzun namlulu silahların hiç patlamadığı, insanların veya diğer hedeflerin taranmadığı tekstil kentinde "patlamaların" duyulacağı gün gelmiştir. O bir "Gladio" savaşçısıdır ve kılıcını kuşanır. Daha doğrusu "Ali Amiri"nden kalaşnikofunu alır, otomobilin deposuna benzin doldurur. Sabaha karşı 03.00 sularıdır. DEHA-TV binasının karşısına yerleşir. Çevrede hiç kimse ve hiçbir ses yoktur. Seri atışa aldığı silahıyla teknik arıza nedeniyle tek tek ateş etmeye başlar. Bu arada amir şoförü de tabancayla üç el ateş eder ve bu üç kovan bilerek olay yerinde bırakılır. Diğerleri polisevinden getirdiği yastık kılıfının içine düşmüştür. Amir otosuna binerek hızla uzaklaşır. "Kahraman İpek", yeni bir kahramanlıktan sonra yine polisevindeki süit odasındadır ve yorgunluk atmadan önce boş mermi kovanlarını sayar; 13... eksik yoktur ve deliksiz bir uykuya dalar.

Ertesi gün ise olayı bir örgüt adına üstlenmek için mağdur kuruluşu aramak kalmıştır. Tabii ki bu detay da gerçekleştirilir.

DEHA'nın sekreteri telefondaki sesi tanır...

Aradan günler, aylar geçer. Susurluk vakası patlamış ve yüzlerce iddia ile Türkiye sarsılmaktadır. Bu arada Necati Müdür 28 emniyet müdürü ile birlikte Ankara'ya çekilmiş ve ardından bir taltif operasyonu ile üst düzey göreve atanmıştır. İşte bu sıralarda bir gün DEHA'nın sekreteri tanıdık bir sesle karşılaşır. Telefondaki ses 30 Haziran'ın hemen ertesinde televizyonu arayıp "tarama eylemi"ni üstlenen, "Milliyetçi Türk Cephesi" sözde ismini veren sestir. "Benim sesimi tanımışsınızdır, sizin televizyonu ben kurşunladım. Bu eylemi yaptıranları anlatacağım" demektedir. Meçhul sesi dinleyen herkes tanır.

Aylardır küllendirilen olay çözülmeye başlamıştır. Bu adamla buluşulmalı ve onlarca sorunun yanıtı alınmalıdır. Ve DEHA kalemşorları (buluşacak olan bir silahşor ve savaşçıdır) görüşme için hazırlanır. Bir geceyarısı İstanbul'a doğru, uçak-gemi veya otomobille yola çıkılır.

En illegal koşullarda "vur emrini" alanla, hedef gösterilenler buluşur. İpek yalnız değildir, yanında diğer itirafçı kontra Demir de vardır. Görüşme bir buçuk saat sürer. Gazeteci Bülent Öztürk ve Cengiz Akhisar hem heyecanlı, hem de şaşırmış durumdadırlar. Röportajda o kadar çok isimden söz edilir ki, buluşmanın önemi bir kat daha artmıştır. Mumcu, Anter, Ersever, Vedat Aydın, Yeşil, Adil Timurtaş vs. gibi isimlerin geçtiği iddialar korkunç boyuttadır. Denizli'deki olaya gelindiğinde ise verilen tüm bilgiler, oynamış taşların yerli yerine oturması ya da yap-boz oyununun sonunda ortaya çıkan tek parça görüntü gibidir.

Denizli'ye dönüş için yola çıkılır.

Murat İpek Şırnak Emniyeti'nde görevli sorgucu bir polisle bozkurt işareti yaparken.

İki gazeteci, Denizli'deki eylem sonrası polisevindeki odasında yorgunluk çıkaran İpek kadar dingin ve mekanik değildir. Ne kadar tanıdık ve bildik olsa da, yazılıp çizilse de, ilk defa karşılaşılan, medyatik ismiyle "çete"nin somut bir timiyle buluşulmuştur. Hep bir ağızdan "vay beee" denir.

NOT: Bu öykü gerçek bir buluşmadan, gerçek zaman ve mekanlardan "birinci el" titizliği ile alınmış bir kesiti içerir.

SÜREKLİ AYDINLIK İÇİN 1 DAKİKA KARANLIK

22 genç toplam 239 yıl ceza alırsa 433 genç kaç yıl alır?

Yargının zoru öğrenciyle

Üstbaşlık bir matematik sorusu gibi oldu, ama önümüzdeki günlerde bu denklemin çözülmesi önemli... Hatırlanacağı gibi geçtiğimiz günlerde DGM'ler gençlere akıl almaz cezalar yağdırdı.

Ankara 2 No'lu DGM'nin sekiz üniversiteli gence toplam 96 yıl, İzmir DGM'nin Manisalı gençlere toplam 76 yıl ceza vermesinin ardından Ankara'da 1995 Ekim'inde yapılan Türk-İş mitingine katılan 22 genç hakkında, Ankara 1 No'lu DGM tarafından yasadışı örgüte üye olmak ve yardım ve yataklık etmek suçlarından toplam 239 yıl hapis cezası verilmişti.

Ama öğrencilerle ilgili mahkemeler bitecek gibi değil doğrusu... Ve şimdi gündemde olan 433 öğrencinin topluca yargılanması; 22 öğrencinin 239 yıl ceza aldığı dikkate alınarak bir denklem kurulacak olursa 433 öğrenci toplam 4700 yıl civarında ceza alabilir! Bu durumda ise ülkemiz yeni bir dünya rekoruna sahip olur...

Geçen yıl 6 Kasım günü İstanbul'da Beyazıt Meydanı'nda YÖK'ü ve paralı eğitimi protesto eylemine katılan gençler hakkında soruşturmalar başlatıldı. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın suç duyurusuyla toplam 433 kişi hakkında, 2911 sayılı toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına aykırı davrandıkları gerekçesiyle İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı. Avukat Serap Kaya, Sıdıka Tekeli ve Abdullah Aydın hakkında, 6 Kasım eylemini örgütlemek ve yönlendirmek iddiasıyla 2911 sayılı yasanın 32/2 ve 32/3 maddelerinden ceza davası açıldı. Ayrıca üniversite öğrencisi E.Ş. ve C.D.'nın soruşturma dosyaları, İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından, toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılmanın yanı sıra, işledikleri başka suçların bulunduğu gerekçesiyle İstanbul DGM savcılığına gönderildi. Toplam 433 kişinin 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülecek olan davaları 80'er kişilik gruplar halinde 14-17-18-19-20 ve 21 Mart 97 tarihlerinde görülmeye başlanacak.

Soruşturmalar...

Öğrenciler, kendileri hakkında davaların açılmasının ardından, okul yönetimleri ve öğrenci yurtları yönetimleri tarafından hukuk dışı disiplin soruşturmaları başlatıldığını belirtiyorlar. Avukat Serap Kaya özellikle öğrenci yurtlarında kalan öğrenciler hakkında yurt yönetimlerinin, disiplin soruşturması yapmalarının şu an için hukuk dışı olduğunu, bunu bilen yöneticilerin öğrencileri tehdit yöntemiyle yurtlardan çıkmaya zorladıkları yönünde duyumlar aldıklarını söyedi. Kredi ve Yurtlar Kurumu'na ait öğrenci yurtlarında kalan öğrenciler de Serap Kaya'nın duyumlarını doğrular nitelikte konuşuyorlar. Öğrenciler yurt idarelerinin kendilerini, "Hakkınızda davalar açılmış, ya kendi isteğinizle yurttan ayrılacaksınız, ya da ailelerinize bildiririz, okullarınızda da soruşturmalar başlatırız ve yurttan sizleri atarız. Bir daha da hiçbir yurda giremezsiniz." biçiminde tehditlerle yurttan çıkmaya zorladıklarını anlatıyorlar.

Yurtların yanı sıra okul yönetimleri de disiplin soruşturmaları başlatmış durumda. Öğrenciler, İTÜ ve Marmara Üniversite'lerinde haklarında dava açılmış bulunan öğrencilerin okul idaresi tarafından ifadelerinin alındığını söylüyorlar. 6 Kasım günü gerçekleşen eylemde polisin öğrencileri gözaltına alması sırasında, bir çok öğrenci cop darbeleri ve köpek ısırması nedeniyle yaralanmış ve ezilme tehlikesi geçirmişti. Bu yüzden öğrenciler savcılığa polisler hakkında suç duyurusunda bulunmuşlardı. Polisler hakkında henüz dava açılmadığı fakat soruşturmalarının devam ettiği bildirildi.

Arkadaşıma dokunma

İstanbul Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonları, DGM'lerin Manisa ve Ankara'da öğrencilere verdiği cezaları ve son olarak İstanbul'da açılan davaları ve yürütülen disiplin soruşturmalarını protesto etmek ve kamuoyuna duyurmak amacıyla bir imza kampanyası başlattı. Toplanan imzaların TBMM'ne götürüleceğini bildirdi. Ayrıca imza kampanyasının bir başlangıç olduğu, eylemlerin çeşitlenerek devam edeceği ve kamuoyundan destek beklendiği vurgulanıyor...

Bülent YOLDAŞ

A Z A L I R K E N

Yelda

'Doğu'nun Limanları'nda hâlâ savaş ve göç var

Ülke hâlâ dar, evlerin de çok azı geniş

İstanbul, Adana, Beyrut, Paris, Hayfa hattında 1800'lerin sonunda başlayıp 1970'e dayanan zaman içinde gelişen olaylar, bugün Osmanlı'nın mirasçısı Türkiye'de yaşayan biz Türkler, Kürtler vb.leri için unutulmuş bir masal.

Yazar Amin Maalouf, arka planına Doğu'daki ve hatta Batı'daki savaşları, göçleri alıp bir güzel hikaye etmiş farklı dinlerden, milletlerden insanların aşklarını, kavgalarını*. Doğunun Limanları'nda mekanlar tanıdık, ama tarihle barışık olmayan 'bizler' için zaman da, olaylar da, kimi dostluklar da yabancı. Tarihe yabancı, barışa yabancı...

Annesi ruh sağlığını kaybetmiş bir sultan kızı, babası bir Acem hekim olan Kitabdar ve oğlu İsyan'ınki gibi hayatlar da yaşanmış.

Fakat bu hayatlar, Türkçe'ye çevrilirken tırpan yemiş galiba. Çünkü mesela "Altı yıl sonra çok daha büyük çapta olacakların provası gibi bir şey" olan 1909 Adana olaylarından şöyle bir bahsediliyor da, 6 yıl sonraki kıyametten eser yok. Müsveddesi var, aslı yok!..

Papaz eskisi bir imamdan Türkçe, Halepli bir Yahudiden Arapça, bir Polonyalıdan Fransızca dersler alarak büyüyen Kitabdar'ın en iyi dostu fen öğretmeni Nubar. Ermeni ve Türk (?) bu iki arkadaşın ortak uğraşları, zevkleri fotoğraf. 1901 tarihiyle başlayan fotoğrafları... Dikkatinizi çekerim, dünyadaki ilk fotoğraf, Niépce tarafından çekilmiş ve 1826 tarihli, üstelik teknik ilerlemeler de bu denli hızlı değil henüz.

Kıyas pek doğru olmasa da, 6-7 Eylül'den beter bir yağmayı gözünüzün önüne getirin. Fotoğraf makinelerini bile parçalayan, meşaleli sopalı güruh; yüzlerce, belki binlerce Ermeninin öldürülmesi... 1909 olayları (kitaptaki 6 Nisan tarihinde bir yanlışlık olsa gerek), Adana ve tüm Kilikya'nın Ermenilerden arındırılması.

Kitabdar'ın yardımıyla kıyımdan kurtulan Nubar için Adana'da gelecek kalmamıştı. "Geriye, göçeceği yeri seçmek kalıyordu." Saldırganların yaktığı evinden geriye taş üstünde taş kalmayan, kitapları, fotoğrafları, her şeyi yakılan Nubar, ailesiyle Kitabdar'ın evine yerleşir. Amerika'ya göçene kadar bir süre bekleyeceği Lübnan'a gitmeye karar verdiğinde, "Yani beni terk etmeye karar verdin. Evim senin için yeterince geniş değil herhalde" diye sitem eden Kitabdar'a Nubar'ın cevabı "evin geniş, ülke dar" olur...

Arkadaşına dar gelen ülkede kendisinin de nefes alamayacağını düşünen Kitabdar da onlarla Beyrut'a gider. (Biz 'onları' ziyaret ediyoruz ancak.)

Nubar'ın kızı Cecile'le Osmanlı toprağı olan ve fakat özerkliği de olan Dağ'da evlenirler. 1914, savaş arefesi... Düğünleri "Türkler ile Ermenilerin belki de son kez bir arada şarkı söyleyip, dans ettikleri bir şölen oldu". Osmanlı memurlarından vali Ohannes Paşa halkların kardeşliği hakkında nutuk çektiği düğünden az sonra azledilir çünkü yoğunluğu tarifsiz bir savaş vardır artık...

Yıl 1915'tir, kahramanlarımız Beyrut'tadır ve öykü hop diye 1922'ye sıçrar, kıyameti görmemek için adeta. Lübnan'da Fransız egemenliği. Soykırımdan hayatta kalabilenlerin kayıplarını aradığı yetimhanelerden bile söz edilmez, Doğu'nun Limanları'nın Türkçesinde. (Orijinalini bilmiyorum.)

Cecile ve Kitabdar'ın üç çocuğundan, ailenin "büyük adam" olması için umutlarını bağladığı İsyan, aydın ve fakat dayatmacı babasından kaçmak için doktor olmak amacıyla Fransa'ya gider. Beyrut'tan Marsilya'ya.

Haziran 1940, Fransa'da Nazi işgali. Artık Yahudilerin giremeyeceği yerler saptanıyor. Yüzyıllardır Akdeniz havzasını işgal edenlerin ve Nubar'ın torunu olan İsyan, Nazi işgaline karşı Direniş Örgütü'ndedir. Seçtiği kod adı, dedesinin ona verdiği addır: Abaka'dan (Ermenice, gelecek) gelme 'Bakü'. (Nubar ve anneanne Arsinoye Amerika'ya vardıktan az sonra ölürler.)

"Nazizmden Fransa'yı işgal ettiği gün değil, Almanya'yı işgal ettiği gün nefret ettim" diyen Bakü ile örgüt evinde tanıştığı Yahudi Clara'nın aşkları. Kurtuluştan, Nazilerin yenilgisinden sonra, babaevine, hayat boyu istemediği halde bir "büyük adam", kahraman olarak dönüşü İsyan'ın. Soykırımdan kurtulduktan sonra Filistin'e yerleşen Clara ile İsrail'in kuruluş sürecindeki birliktelikleri. Yahudilerle Araplar arasında düşmanlık, yine savaş, yine göç, ayrılık acıları...

Beyrut ile Hayfa arasında kapalı olan sadece yollar değildir, posta da çalışmaz. Mektuplar Lübnan'dan, önce Fransa'ya oradan İsrail'e. Cevaplar Hayfa'dan Paris'e, Paris'ten Beyrut'a. Tıpkı yakın zamana kadar Ermenistan'daki bir yakınına ulaşmaya çalışan Türkiye'deki Ermenilerin mektuplarının, önce Avrupa, oradan Ermenistan seyahati yapması gibi. Veya bugün Kıbrıs'ın kuzeyinde kalanların güneye ulaşmak için Avrupa turu atmaları gibi.

İsyan, bende Misak Manuşyan'ın hayatını yazma isteği uyandırdı.

Doğu'nun Limanları bende 1909 Adana olayları hakkında bilgi edinme ve yazma ihtiyacı uyandırdı. Ama şimdi yerim dar... Ülke de. Ayrıca kaç kişinin gönülevi bunları dinlemeye açık ki...

** Doğunun Limanları, Amin Maalouf, YKY, Kasım 1996.*

Türkiye'nin ilk kadın muhabiri kim, biliyor musunuz?
Eleni Küreman

Orhan Koloğlu, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Rumca basın maddesi.

Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık Eylemi'ne MİT ve Ordu'dan da katılımlar olmuş. Açasım geliyor ışıkları avaz avaz...

'Siyanürle altın'da kıran kırana savaş

Eurogold para saçıyor...

Ceren ABACI

Bergama'da, bölgelerinde işletilmek istenen altın madenine karşı çıkan köylülerle madenci şirket Eurogold'un savaşımı bugünlerde doruğa tırmandı. Bergamalılar'ın temsilcileri Avrupa Parlamentosu'ndan destek alırken, Eurogold, yalnızca kendisini destekleyen değil, tüm yerel televizyon kanallarına verdiği ilanlarla, parasal gücünün olanaklarını kullanmaya başladı.

Bergamalı köylülerin yedi yıl önce "siyanürlü altına" karşı başlattığı mücadelenin bu kadar uzun süreli olabileceği kimsenin aklına gelmemişti.

Köylüler, Yatağan ve Gökova termik santrallerine karşı da eylemler yapmışlardı. Nasılsa köylüler sindirilebilir ya da "iş vaadiyle" kandırılabilirlerdi; tıpkı Yatağan, Yeniköy ve Gökova santrallerinin "şeytan üçgeni"nde olduğu gibi. Hatta çevrecilerle karşı karşıya bile getirilebilirlerdi. Konu "ekmek parasına" dayandırıldığında, hangi işsiz ve yoksul köylü buna karşı çıkabilirdi?

Zaten yetkililere göre Bergama'da da halk, "çevreyi politik malzeme" yapan siyasetçiler tarafından kışkırtılıyor, kullanılıyordu. Siyasetçiler aradan çekilse, ortalık "süt liman" olacaktı.

Madenci şirket Eurogold, kendi deyimiyle "halkla ilişkiler" alanında yeterince çaba harcamamıştı. Şimdi madenin çevresindeki köylere düğün salonu, okul, köprü yaparak bu açığı kapatabilirler, köylülerin "aklını çelebilirlerdi." Ama işler hiç umdukları gibi gitmedi. Köylüler, "sizin sadakanıza ihtiyacımız yok" derken, Eurogold'un yaptırdığı düğün salonunu kullanmıyordu. Kullanmaya kalkanlar da protesto yüzünden bu girişimlerinden vazgeçiyorlardı.

Yedi yıllık mücadeleden vazgeçmeye hiç niyetleri olmadığını, yol keserek, çıplak bildiri dağıtırak, kitlesel piknikler yaparak, referandum gerçekleştirerek gösteriyorlardı. Doğrusu Bergama köylülerinin böylesine bir "demokrasi dersi" vereceğini, ne onlara yol gösterenler, ne sahip çıkanlar, ne de "onları küçümseyenler" hiç ummamışlardı. Köylüler, "çantada keklik" olmadıklarını dosta düşmana göstermişlerdi.

Gerekli bütün izinleri alan, ancak köylüleri bir türlü "ikna edemeyen" madenci şirket Eurogold'un yetkilileri ateş püskürüyor, "sözde çevre ve halk hareketi adı altında devlet ve hukuk düzenini tehdit etmek, anayasal teminat altında olan meşru yatırımlar ve girişim özgürlüğünü yasadışı yollarla engellemeye kalkmak, Türk ekonomisine ve demokratik hukuk devletine zarar vermektir" diyorlardı. Madenci şirkete göre girişim özgürlüğü anayasal teminat altındaydı, ama sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşamak anayasal bir hak değildi. Sanki "Demokrasi" denilen yönetim biçiminde "halkın görüşleri" önemsiz, "hukuk devleti" de yalnızca "işine geldiği zaman yargı kararlarına" uymak demekti. Bergamalılar bunca yıldır sürdürdükleri mücadelelerinde ne kadar haklı olduklarını, burunlarının dibinde olan, ancak bugüne kadar hakkında hiçbir şey duymadıkları Kıbrıs'ın Lefke kasabasını gördüklerinde daha iyi anladılar.

Sömürgeciliğin tipik uygulaması yaşanmıştı Lefke'de. Amerikalı maden şirketi CMC, 60 yıl boyunca dağın, taşın iliğini kemiğini sömürdükten sonra doğayı paçavra gibi bir kenara atmıştı. Karşı çıkılmazsa, Bergama'yı da böyle bir gelecek bekliyordu.

Geleceği görmek...

Kamuoyu, Lefke'den gelen görüntülerle dehşete kapıldı, Bergamalılar'ın başına gelecekler çok önceden gözler önüne serildi.

Sömürgeciliğin tipik uygulaması yaşanmıştı Lefke'de. Amerikalı maden şirketi CMC, 60 yıl boyunca dağın, taşın iliğini kemiğini sömürdükten sonra doğayı paçavra gibi bir kenara atmıştı. Aradan 20 yıl geçtikten sonra yerel yöneticiler ve sivil toplum örgütleri çevre ve insan sağlığını tehdit eden ağır metal ve siyanürlü bulaşık milyonlarca ton atığın temizlenmesi için uğraş veriyordu.

Kıbrıs Maden Şirketi (Cyprus Mining Company, CMC) de sosyal tesisleri, lojmanları, bazı kişilere sağladığı "imtiyazlar yoluyla ucuza kapatmıştı. Hastane ve okullar, beslenme yardımları, yalnızca işçilerin daha verimli çalışması, böylece şirketin daha fazla para kazanması için yaptırılmıştı. İnsanlar, şirkete daha iyi kazandırdığı sürece değerliydi.

Kıbrıslılar karşı karşıya kaldıkları çevre faciasının farkına ancak 1970'li yıllarda varabildiler. CMC şirketi hakkında 1970 yılında çevreye bıraktığı zehirli atıklar nedeniyle açtıkları davayı kazandılar. Maden şirketi arıtma tesisi yapmaya mecbur kaldı. Ancak arıtıldığı iddia edilen zehirli atıklar denize bırakıldı. Arıtma tesislerinin iyi çalışmaması nedeniyle denizde yaşam öldü. Yine aynı yıllarda Rum balıkçıların açtığı davada da mahkum oldu CMC.

Maden "ekonomik" olmaktan çıkınca, CMC; 1974'te Kıbrıs Barış Harekatı"nı fırsat bilerek bir gecede adayı terk etti. Bugün Lefke'de tam iki bin dönümlük arazinin üzeri maden kaynaklı siyanür bileşikleri, arsenik, selenyum, kadmiyum gibi ağır matel içeren yığınlarla kaplı. Yağmur suları, atıkları yıkayarak zehirli madenleri içme sularına, denize, toprağa taşımaya devam ediyor. Rüzgar, ağır metalleri narenciye bahçelerine, tarım alanlarına götürüyor. İnsanlar, hava, su ve gıda yoluyla aldıkları bu atıklardan zehirleniyorlar. CMC, yeni adıyla Amax, bu kirliliğin sorumluluğunu üstlenmiyor. Kirliliği gidermenin faturası, Kıbrıslılar'ın üstesinden gelemeyecekleri kadar yüksek.

Bergama'da da sanki aynı süreç yeniden yaşanıyor. Ancak bu kez yöre halkı bilinçli, kamuoyunun, demokratik kitle örgütlerinin meslek odalarının desteği var arkalarında.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlı onbeş meslek odasının temsilcilerinden oluşan İzmir İl Koordinasyon Kurulu, Bergama köylülerinin direnişinin haklı gerekçelerini ve altın madenciliği konusundaki aldatmacayı çok açık bir biçimde ortaya koydu. Birinci derece depreme dayanıklı olmadığı meslek odalarınca açıklanınca, Eurogold yetkilileri bir yandan örtüsüz kıl kaplama projelerini savunurken, verdikleri ilanlarla havuzu iki kat sentetik örtüyle kapladıklarını bildirmişlerdi. Başlangıçta siyanürü arıtmayı düşünmediklerini söylerken, meslek odalarının baskıları karşısında arıtma tesisi yapılabileceğini söylemeye başlamışlardı. Kirlenmeye ve maden kapatıldıktan sonra oluşabilecek olumsuzluklara karşı güvence verilip verilmediği yolundaki sorulara ise, "Devletiniz bizden istemedi ki" yanıtını vermişlerdi.

Altın madenciliğinin yöreye getirdiği bu tehlikeler, işin üretim aşamasında devreye girecekti. Meslek odaları esas tehlikenin ise on yıl işletme ömrü olan madenin kapatılmasından sonra yaşanacağını vurguluyordu. Altın üretim alanında oluşacak insan sağlığına zararlı ağır metal yığılımları yarım yüzyıl bu bölgeye kuşların, böceklerin bile girmesini riskli kılacak, zeytincilik, sebzecilik, pamukçuluk, kısaca tarımsal üretim onarılamaz bir darbe yiyecekti.

Siyanürlü altının hem yöre halkına, hem de ülkeye büyük maddi yararlar sağlayacağı aldatmacasının altını, meslek odaları şu sözlerle çiziyordu;

"Gerçek, siyanürlü altının her yıl 1.5 milyon vergi karşılığında, yöre tarımından 60 milyon dolar götüreceğinde yatmaktadır."

Tuzla'daki kazanın hatırlattıkları

Hayatlarımız kimlere emanet?

Tuzla tersanesinde patlayan TPAO tankerinin söndürülme çabalarının görüntüleri televizyon ekranlarından odalarımıza yansıdığında, müdahale çabalarının yetersizliği ve ilkelliği karşısında donakaldık. Canlı birer meşale haline dönmüş itfaiye erlerinin çaresizlik içinde koşuşturmaları, itfaiyeciler güverteye çıkarılırken ambulansların bir kilometre uzakta bekletilmesi, böylesi bir felaket durumunda biz sıradan insanların ne denli büyük bir çaresizliğe düşeceğinin ipuçlarını verdi.

İstanbullular dehşetle izledikleri bu görüntülerle ilk kez karşılaşmıyorlar. 70'lerde Haliç'te yanan Marmara isimli gemi söndürelim derken devrilmiş, 1979'da Indepentenda, 1994'te Nasia tankerlerinin yangınında hem İstanbul facianın eşiğinden dönmüş, hem de onlarca gemi adamı hayatını yitirmişti.

Patlayan tanker Türkiye'nin en büyük yakıt tankeriydi. İşletmecisi DİTAŞ adlı devlet kuruluşuydu. Tankerin denize elverişlilik süresi Kasım 1996'da sona ermişti. Tanker, çevreci kuruluşlara göre "siyasi nedenlerle" Gemsan adlı özel bir şirketin tersanesine çekilmiş ve DİTAŞ petrol yüklü gemi üzerinde "ateşle çalışılabilir" anlamına gelen "Gas free" raporu vermişti. Üstelik bu, ilk kez de olmuyordu, 1995 yılında yine DİTAŞ'ın bir tankeri aynı tersanede ve benzer bir durumda kaza geçirmiş ve iki kişi hayatını kaybetmişti.

TMMOB'un Susurluk kazasıyla benzerlik kurduğu Tuzla kazası şu ürkütücü soruyu akla getiriyor: Hayatlarımız kimlere emanet? İtfaiye erlerini muşamba elbiselerle yangın söndürmeye yollayan belediye başkanlarına mı, önlem almayan valilere mi, yaralıları sokaklarda koşuşturan sağlık bakanlarına mı?

Örneğin hergün kıyılarından onlarca tankerin geçtiği ve muhtemel bir kazanın binlerce insanın hayatına malolabileceği İstanbul'un elinde böylesi bir durumda ne yapılacağına ilişkin bir plan var mı?

Genelleme yapmaktan hoşlananlar "plansız ve tedbirsiz" davranmanın Türklere has bir özellik olduğundan yakınıyorlar. Acaba bu gerçekten doğru mu?

Türkiye'yi yönetenler aslında bir kısım tehditlere karşı belki de gereğinden fazla planlı davranıyor. Ellerinde her türlü sorun için envai çeşit senaryo bulunuyor. Örneğin cunta lideri Kenan Evren'in sözleriyle "koşullar olgunlaşmadan" darbe yapmıyorlar, darbe olsun diye de koşulları olgunlaştırıyorlar. Suriye ya da Yunanistan'la çıkması muhtemel bir savaş için büyük tatbikatlar yapıp senaryolar kuruyorlar. İşçi hareketi ya da sol muhalefet yükselirse ne türden işler yapacaklarını adları gibi biliyorlar..

Ama halkın can güvenliği sözkonusu olunca bir milli özellik olarak "tedbirsizliğimiz ve ihmalkârlığımız" tutuyor. Dolayısıyla bayağı genellemeler halkı aşağılamaktan ve sorumluların suçunu halkın üzerine yıkmaktan başka bir işe yaramıyor.

Türkiye'yi yönetenler ancak kendi iktidarları tehlikeye düştüğünde tedbirli ve planlı oluyorlar. Ama gerek halkın can güvenliği gerek doğanın tahribatı iktidara dokunmadığı sürece önem taşımıyor.

İtfaiye erlerine tanesi 800 dolarlık yangına dayanıklı elbise almak için ödenek bulunamıyor, olası bir faciaya tedbir alınamıyor, kazada yaralananlar tedavi masraflarını ceplerinden karşılamak zorunda kalıyorlar...

Bütün bunları şöyle bir hatırlamak sıradan görülebilecek bir kazayla sistemin ve onu ellerinde tutanların arasındaki ilişkiyi görmeye yetiyor da artıyor bile.. sahi can güvenliğimiz için ödenek neden bulunamıyor? Ajitasyon yapıyor olmayalım, bunun yanıtını "bulmayı" da size bırakalım...

Hasan Basri KARABAY

Gazeteciler, yazarlar ve çizerler 'nasıl bir yayın'ı tartışıyor

Solda yeni bir yayına doğru

Herkesin üzerinde hemfikir olduğu ilk şey egemen medyanın manipülatif işlevi..

Aşağıdaki görüşler dergimizin tüm okurlarında benzer çağrışımlar yaratacak. N'oluyoruz? Yine mi yeni bir yayın denemesi? Bu kaçıncı? Bunca başarısızlık üzerine yeniden mi? Belki de bu sorular pozitif bir ortaklık taşır. Aman galiba yeni bir yayın çıkacak! Şu görüşlerde anlatıldığı gibi bir yayın gerçekleştirilse ne iyi olur!

Okurlarımızın yaklaşımları ister negatif, ister pozitif olsun, bize düşen görev yeni bir yayın tartışmasının bir zamandır yapılmakta olduğunun haberini vermek. Üstelik bu haberin özneleri arasında SÖZ dergisi çalışanlarının da yer alması bu haberin SÖZ açısından önemini tabii ki artırıyor.

Evet sevgili okurlar yeni bir yayına duyulan ihtiyaç kısa bir zaman önce SÖZ dergisi çalışanlarının da içinde olduğu bir grup gazeteci tarafından paylaşılmaya başlandı. Bu ihtiyaç 'nasıl bir yayın' tartışmasını tabii ki hemen peşi sıra sürükledi. Söz konusu bu ihtiyaç ve ve tartışma her zaman olduğu gibi başlangıçtaki kendi dar çevresinden taştı ve bir çok gazeteciyi, yazarı, çizeri kapsadı. Yine tabii ki kimi farklı düşünceler ve kaygılar ortak payda olan yeni bir yayın ihtiyacına eşlik etti ve etmeye devam ediyor. Fakat planlanan yayın üzerindeki ortaklık farklılıklardan daha ağır bastı ve yeni bir haftalık dergi projesi hakkında haber yapmaya değecek bir olgunluğa ulaştı.

Fakat şimdi kaçınılmaz ve haklı olarak SÖZ okurları peki SÖZ dergisi ne olacak diye düşünmeye başlayacaklardır. Bu soru en kestirme ve net bir şekilde sanırız şöyle cevaplanabilir: Söz konusu yayın projesinin içeriği, kapsamı, biçimi ve yayını hazırlayan gazeteci, yazar ve çizerlerin bileşeni sizlere SÖZ'den daha iyi, daha kapsamlı, doyurucu bir yayın sunmak anlamına gelmektedir.

Artık okurlarımızla paylaşmanın zamanının geldiğine inandığımız söz konusu yayın hazırlığının çevresinde dönen 'nasıl bir yayın' tartışmasını bu sayımızda "muhalif okur kamuoyunun" yakından tanıdığına inandığımız bir grup gazeteci ve yazara sorduk. Ve aldığımız cevaplardan gördük ki bilgi, tecrübe ve akıl, muhalif bir duyarlılıkla birleşince çoğu zaman aynı kapıları çalıyor.

Celal Başlangıç

Gerçekleri aktarabilse yeter

Genel yaklaşımlar bir yana, son birkaç aydır Türkiye'de yaşananlar bile muhalif bir gazeteye olan ihtiyacı çok açık biçimde ortaya çıkardı. Özellikle devlet denetiminden, süzgecinden; sansürden, otosansürden arınmış, var olan yasaların ve yasakların çemberine karşın bağımsız ve muhalif bir gazetenin halkın "bilme hakkının bugüne kadarki ihlallerini kısmen de olsa ortadan kaldıracak, sivil toplum örgütlerinin, kurulu düzene karşı tek tek de olsa direnenlerin, elbette demokrasi güçlerinin, emek cephesinin sesini duyuracak, tekelci medyadan duyamayacağı gerçekleri demokrasi güçlerine, emek cephesine aktaracak bir yayın organına duyulan ihtiyaç ortadadır.

Aslında bu yayını "muhalif" diye konuşlandırmak da gerekmeyebilir. Çünkü Türkiye'nin yayın yaşamına egemen olan tekelcilik, tekellerin devletle içli dışlı siyasal, ideolojik ve ekonomik bağı, çoğu gerçeğin, özellikle de geniş kitlelerin yararına olan gerçeklerin ortaya çıkmasına engeldir. Örneğin Türkiye'yi 12 yıldır sosyolojik, siyasal, ekonomik olarak çöküntüye uğratan bir savaş yaşanmaktadır. Yaygın medyada bu savaşın izleri ancak maç skoru gibi öldürülen PKK'li sayısı açısından değerlendirilmekte, haber yazmak değil de daha çok askeri marş sözü yazmak bir yöntem olarak geliştirilmektedir. Böylesine yakıcı bir sorunu bile tüm boyutlarıyla ele alamayan yaygın medyaya karşı doğruları insanlara aktaracak, savaşın boyutlarını tüm gerçekliğiyle ortaya koyacak bir yayın anlayışına ihtiyaç vardır.

Semih Sökmen

Haberi analiz edebilmeli

Radikal demokrat, sosyalist dünya görüşü açısından haftalık bir haber gazetesine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı "doğru ve kapsamlı habere duyulan bir ihtiyaç" olarak görmüyorum. Özellikle son altı ayda TV ve günlük yazılı basının haber üretiminde hayli pozitif bir yol katettiğini düşünüyorum. Hatta insana haberler fazla geliyor; insan yaşayan bir özne olarak bu haber yığını karşısında ne yapacağını şaşırıyor. İşte bu yüzden asıl ihtiyaç haberler karşısında pozisyon almaya duyulan ihtiyaçtır.

Bu pozisyon ihtiyacı haftalık bir haber gazetesinin niteliğini de tanımlıyor. Bu açıdan haftalık periyod haberlerin eskimesi anlamında bir sakınca doğurmuyor. Çünkü haber bugün, televizyonda saat bazında üretilirken de bir anlamda eskidir, neredeyse eski doğmaktadır. Dolayısıyla haftalık haber gazetesi, habere "yeni gelişmeler, olgular" anlamıyla yaklaşmak yerine geleceğe ve geçmişe uzanabilen bir analiz nesnesi olarak, üzerinde bilgi üretilebilecek bir şey olarak bakması gerekir. Basın geniş ölçekli bir merkez/taşra bölünmesi yaşıyor. Büyük şehirlerin dışında yaşayanların, doğal afetler dışında bir hayatları yok gibi. Olduğunda da İstanbul/Ankara merkezli gürültünün içinde kayboluyor. Bu yüzden böyle bir gazete çevreden, yani merkez dışından sesleri her anlamda teşvik etmeli, daha fazla insanın, okurun da gazeteye katılımını örgütleyebilmelidir.

Ertuğrul Kürkçü

Yayın için gerekli her şeyimiz var

Solun kendisini ve toplumu algılamak, düşünmek, yorumlamak ve yansıtmaya suya ve ekmeğe duyduğu kadar ihtiyacı var. Bu ihtiyacı gidermeye haftalık bir sol haber ve yorum dergisiyle başlamak çok mümkün görünüyor.

Sol var olan medyanın hakimiyetine onun içinden geçerek, içine sızarak, onunla barışık yaşamaya çalışarak son veremez. O yüzden sol, fikri hegemonya mücadelesine kendi aygıtlarını yaratarak girmek zorunda. Nasıl sol politik alanda "kurulu düzen"in siyasal aygıtlarıyla boy ölçüşmeye yeniden başladıysa bunu güncel yayın alanında gerçekleştirmeye girişmemesi için hiçbir neden yok.

Solun yetenek ve bilgi hazinesi dopdolu. Yayıncılarımız, habercilerimiz, yazarlarımız, editörlerimiz, medya teknisyenlerimiz, çizerlerimiz, fotoğrafçılarımız, her şeyimiz var. Doğrusu bugün Türkiye'nin haber, yayın, fikir, bilgi, kültür dünyası esas olarak solun manevi birikiminden, birikmiş emek ve bilgisinden güç alıyor. Ama, bu alanlarda çalışanlar var olan medya ve kültür dünyasındaki çalışmalarıyla çalışmalarının ürünleri ve sonuçları arasındaki yabancılaşmanın da azabını çekiyorlar.

Haftalık bir sol haber ve yorum dergisini gerçekleştirmek, solun genel yayın ihtiyacını gidermeye başlamak için de sol habercilerin varoluşsal çelişkilerini çözmek için de mükemmel bir kalkış noktası sunuyor. Geriye kalan yalnızca irade birliği.

Tuğrul Eryılmaz

Hem kaliteli, hem de solcu olmalı

Bırakın muhalif olup olmamasını, Türkiye'nin düzgün bir haftalık haber ve yorum dergisine ihtiyacı var. Hala arkaik ve kerameti kendinden menkul "formüllerle" çıkan haftalıkların içler acısı hali ortada. Çıkacak dergi de toplumun her kesiminin gerçek gündemini yansıtmalı irdelemeli. Ucuzluğu ve kötü

anlamda marjinalliği var olanlar zaten yapıyor. Merak eden "özgün" ve "bilinmeyene" ilişkin haberleri onlardan okuyabilir.

Bu soruyu soran "Söz" olduğuna göre, dergi dünyaya soldan bakanların imzasını taşımalı. Bir tane daha "liberal" dergiye gerek hiç yok. Zaten şu sıralar tarafsız ve doğru habercili̇ğin şampiyonluğunu basın içine dağılmış üç beş solcu gazeteci yapıyor.

Ruşen Çakır

İyi muhalif ve iyi gazeteci olabilmeli

Türkiye'de muhalif bir yayın organına her zaman ihtiyaç vardı, bugün de öyle. Aslında geçmişte muhalif yayınlar çıktı, bugün de muhalif olduğu tartışılmayacak yayın organları var, ancak bunlar yeterli ve etkili olamadı. Dönem dönem çok önemli dinamikleri yakalayabilen, örneğin Yeni Gündem, Sokak, Express gibi deneyimler çeşitli nedenlerle yarıda kaldı.

Nasıl bir yayın sorusunun yanıtı, belki de bu geçmiş tecrübelerin tartışılmasıyla verilebilir. Yukarıda verdiğim üç örneğin hiçbirinde bizzat yer almadım, ancak dostlarım aracılığıyla gelişmelerden haberdar oldum. Benim çıkarabildiğim kadarıyla bu deneyler, profesyonellikle "dava" adamlığı arasındaki hassas dengeyi tam olarak kuramadılar. Açıkçası bu dengenin nasıl kurulabileceğini bildiğimi söyleyemem; ancak şuna eminim, örneğin muhalif bir gazetenin başarılı olmasının kıstası onun nasıl muhalefet yaptığından çok nasıl gazetecilik yaptığında aranmalı.

Yeni Gündem ve Sokak gazetecilikte başarılı performanslar göstermişti, ama zamanla bundaki düşüş dergilerin sonunu hazırladı, Express ise ilk sayılarından sonra gazeteciliği tesadüfe bıraktı; nasıl olsa muhalif, radikal bir kitle (özellikle gençler) vardı... Ama olmadı.

Dönüp dolaşıp söyleyebileceğim şu olabilir: Hayatta her sorunun cevabını bildiği iddiasındaki ve gazeteciliğe meraklı "profesyonel" solcuların yerine, muhaliflik ruhlarına sinmiş, hayata karşı meraklı ve bir meslek olarak gazeteciliği seçmiş insanların damga vuracağı bir yayının başarı şansı var bence. Ancak bunun için, o kişilerin bu işle geçinebilmeleri gerekir; hatta iyi bir yaşam sürmeleri gerekir. Yoksa "boğaz tokluğuna ve dava aşkına" bu işi yapmaya soyunursanız, işiniz gücünüz posta kutusundan yeni raporların çıkmasını beklemek olur.

Bülent Somay

Üslup sahibi bir yayın..

Sol, radikal, muhalif, devrimci, emekten ve özgürlükten yana bir yayın organına ihtiyaç var mutlaka. Aylık, haftalık ve/ya da günlük; yazılı, sesli ve/ya da görüntülü. Şu anda elden ne geliyorsa yapılacaktır tabii ki, ancak beklentilerimizi olanaklarımızla sınırlı tutmamalıyız diye düşünüyorum.

Nasıl? Bugün var olan "medya"nın zaten yapmakta olduğunu "sol" bir içerikle zenginleştirmek olmamalı hedef. Medyanın öncelik sırasında gerilerde kaldığı için, ya da düpedüz kasten gözlerden gizlenen birkaç "haber"i bulup çıkarmak ve gündeme getirmek faydalı bir faaliyet olabilir ama amaç olamaz. Hedef, Türkiye'de "sol"un tarihi boyunca hep sınıfta kaldığı, hala da kalmaya devam ettiği bir sorunu çözmek olmalıdır: Üslup sorununu. Marx'ın "üslubum benim herşeyimdir" sözünü ciddiye almakla işe başlayabiliriz. O zaman belki de bugüne kadar kemalizmle gözü kapalı bir isyancılık arasında salınıp duran üslubumuzu böyle bir yayınla yeniden kurmaya kalkışır ve ilk kez dörtbuçuktan beş alma şansını yakalarız.

Ümit Kıvanç

Gerekli olmaz mı?

Kendini öncelikle bir "dergi" değil de, bir "muhalif" olarak tanımlayacak bir kitlesel yayın organı şu anda da, her zamankinden vazgeçilmez bir gereklilik. Şu anda, bu nitelikte bir yayın organı olmadığı için, gerekliliğin de ötesinde.

önce yaptığım ayrımı açıklayayım: Bir "medya" unsuru -yani bir gazete, dergi, TV kanalı v.b.- öncelikle bir medya unsurudur. Çalışma ölçüleri, başarı ölçütleri, mantığı vb. kendine göredir. Sahipleri, yöneticileri, çalışanları birer birer muhalif insanlar olsalar bile, bu sözünü ettiğimiz organın başlıca niteliğini bu açıdan tanımlamamamıza yetmez. Oysa, "muhalif" bir organ, asıl işlevini muhalefet yapmakta göreceği için siyasidir, işlevi asıl olarak bu açıdan tanımlanır. İşte buna ihtiyaç var. Fazlasıyla.

Ancak; muhalif bir derginin muhalif bir insandan, dernekten, partiden farklı olması gerektiği açık. Lafı uzatmadan söyleyecek olursam: Muhalif bir dergi, istediği kadar cansiperane muhalefet yapsın, bizim dışımızdaki insanlar tarafından da takip edilen, doğru dürüst bir dergi olmazsa yine yararsızdır.

Üçüncü konu; doğru dürüst bir muhalif derginin, dergiciliğin vazgeçilmez gereklerini yerine getirmenin yanı sıra, muhalefetin bütün alanlarını varsayan bir nitelikte olması gerekir. Yani, medyatik hilelere başvurmamalı (medyatik hilenin solcusu da olur!), kandırıkla uğraşmamalı, eksik unsurla haber yayınlamamalı (kandırık bazen iyi niyetten doğar), eli yüzü düzgün olmalı ("imkanlarımız bu kadar" diye bir gerekçe hayatın hiçbir alanında geçerli değildir), dili, Türkçe'nin bugüne kadar başına gelenlere karşı tavır alındığını belli eder tarzda olmalı (dilini kötü konuşan-yazan, toplum hayatını da düzeltemez), vb...

Albeni sahibi olmaya mecburdur. En önemlisi, kendimiz yazıp kendimiz okuduğumuz bir dergi olmamak zorundadır.

Hem bizim "vazife icabı" elimize aldığımız, her hafta çıkışını merakla beklemediğimiz, içimizden gelerek okumadığımız dergilere ihtiyacımız olduğunu sanmıyorum. Hem de haftalık muhalif dergi deyince, toplumun bütününe seslenen bir yayın organı anlıyorum. Yanlış mı anlıyorum?

Aydın Engin

Bilgiyi hünerle buluşturabilmeli

Bir değil, birkaç muhalif gazeteye gereksinim var. Siyasal, kültürel, ekonomik alanlarda sürüp giden muhalif yayın boşluğu kimsenin gözünden kaçmasa gerek... Okunur olması lazım. Yıllardır muhalif yayın etiketi altında okuma lezzetinden yoksun, okuma iştahını kabartmaktan aciz, herkesin bildiği, duyduğu, izlediği olayları "Şimdi ben size bu olayın nasıl yorumlanması gerektiğini anlatayım. Çünkü siz bunu beceremezsiniz" alçakgönüllülüğüyle (!) ele alan yazıların yarattığı bezginliği ve bıkkınlığı aşması lazım. Yani bilgi ile hünerin buluştuğu bir yayın olmalı. Yoksa... Yoksa en azından ben okumam.

Yurdagül Erkoca

Kanaat değil yorum..

Solda bir yayına son derece fazla ihtiyaç var. Mevcut gazete ve TV'ler aracılığıyla öyle bir haber bombardımanına tutuluyoruz ki, olup bitenleri anlamak, dolayısıyla yorumlamak çoğu kez imkansız hale geliyor. Haftalık bir haber analiz dergisiyle bu ihtiyacın tamamıyla değilse bile büyük ölçüde karşılanabileceğini düşünüyorum. Solun azımsanmayacak entelektüel birikimi bu yayın aracılığıyla değerlendirilebilecektir.

SÜREKLİ AYDINLIK İÇİN 1 DAKİKA KARANLIK

Ben böyle bir yayından "propaganda" değil "analiz", "kanaat" değil "yorum" bekliyorum. Siyasi bir partiden veya gruptan tam anlamıyla bağımsız bir yayının meselelere soğukkanlılıkla yaklaşabileceğine inananlardanım. Uyduruk ve karşılığı olmayan bir 'tarafsızlıktan' söz etmeyeceğim. Herhangi bir yayının tarafsız olabileceğine de inanmıyorum. Bu yayın taraflı bir yayın olacaktır. Tarafını emekçilerden barıştan ve özgürlüklerden alan bir yayının yeteri kadar 'tarafsız' bir yayın olacağına inanıyorum.

Ragıp Duran

Medya tekellerine karşı gerilla birliği

Cumhuriyet kemalizmi, Sabah yeni dünya düzenini, Hürriyet Türkiye Cumhuriyeti devletinin resmi ideolojisini, HBB çeteleri, Kanal 6 da genel olarak polisin ideolojisini savunur gibi görülüyor. Her medya organının, haberi tahrif etmedikçe, genel bir yayın siyaseti olması doğal. Ama Türkiye'de bu gerici siyasetler esas olarak haberlerde sırıtıyor. Türkiye'de bugün gazetecilik, habercilik değil, propagandacılık yapılıyor. Oysa ki, mülksüzlerin doğru, çok yanlı, güvenilir, inanılır, hızlı haberciliğe acil olarak ihtiyacı var. Mülksüzlerin aynı zamanda kemalizm, YDD'nin, TC'nin, çetelerin ve polisin dışında bağımsız, solcu bir yayın siyasetinin somutlaştığı mecraya da ihtiyacı var. Solcuların önemli avantajları var: En iyi solcu yayın, gerçekleri, haberleri tahrif etmeden, kesmeden, eğmeden, bükmeden, propaganda yapmadan veren yayındır. Sol dünyanın fikri ve entelektüel birikimi, öngörü kabiliyeti, siyaset becerisi, zaman içinde her türlü sağcı yayını üzmeye adaydır. Medya tekellerine karşı bir gerilla birliğidir böyle solcu bir yayın.

Türk-İş'te sözleşme sürecine tabandan müdahale

İşçiler tabanda birleşiyor

'Kamu'da çalışan 700 bini aşkın işçinin toplusözleşme süreci başlarken sözleşme sürecine tabandan müdahale etme girişimleri de güç kazanıyor.

Çeşitli işkollarından işçi temsilcileri hareketin bölünmüşlüğünü aşmanın gerekliliğine inanıyor

Haber Merkezi- 'Kamu'da çalışan 700 bini aşkın işçinin toplusözleşme süreci başlarken sözleşme sürecine tabandan müdahale etme girişimleri de güç kazanıyor. Bu girişimlerden en önemlisi çeşitli işkollarından işçi temsilcilerinin "Kamu Sözleşmeleri İstanbul Koordinasyon ve Dayanışma Girişimi" imzalı bir bildiriyi, işçi temsilcilerinin ve şube yöneticilerinin imzasına açması oldu.

İşçi temsilcileri, önümüzdeki toplusözleşme sürecinin oldukça zorlu geçeceğini, çünkü toplusözleşmelerin hem sermayenin çok yönlü saldırılarının yaşandığı, hem işçi sınıfından yana güçlerin hazırlıksız olduğu, hem de sendikaların üye ve güven kaybettiği bir döneme denk geldiğine dikkat çekerek, Türk-İş, DİSK, Hak-İş ve KESK arasında ortak mücadele imkanlarının ve araçlarının yaratılmasının önemini ve aciliyetini vurguluyorlar.

Bildirinin ilk imzacıları arasında toplu iş sözleşmesi kapsamına giren Yol-İş, Teksif, Hava-İş, Haber-İş, Harb-İş, Petrol-İş sendikalarına üye çeşitli kamu işyeri temsilcileri bulunuyor.

Bildiride özelleştirme saldırılarına da dikkat çekilerek başlıca talepler şöyle sıralanıyor;

• "Ücretlerimizin 1988 Aralık ayı öncesi seviyesine geldiği şu günlerde iki yıllık ücret kaybımız yüzde 150'lere ulaşmıştır. Reel ücret kayıplarımızı geri kazanmak ve önümüzdeki dönemde korunabilecek bir ücret düzeyine ulaşmak";

• "İşten çıkarmalarda ILO'nun hizmet ilişkisine işveren tarafından son verilmesi hakkında 158 sayılı sözleşmenin temel alınması";

• "Geçici, part-time, kapsamdışı işçilerin toplusözleşme kapsamına alınması ve taşeron uygulamasına son verilmesi".

Bildiride ayrıca "sözleşme görüşmelerinin her aşamasında işçiler bilgilendirilip, işyeri temsilcilerinin onayı alınarak imzalanması" gerektiği belirtilerek, "sözleşme süreci işçilerin katılımı ile gerçekleştiği oranda bizler için işsizlik ve yoksulluk anlamına gelen özelleştirme saldırısına karşı, mücadele cephesinin örülmesi hız kazanacaktır" deniyor.

Bildiriyi imzaya açan işçi temsilcilerinden alınan bilgiye göre, imzalar toplandıktan sonra yapılacak bir toplantıda "girişimin" kalıcı bir koordinasyon kurulu belirlenecek.

Kamu Sözleşmeleri İstanbul Koordinasyon ve Dayanışma Girişimi imzacıları

Ercan Atmaca: Yol-İş–Karayolları İşyeri Baştemsilcisi • Çetin Yelken: Teksif–Sümerbank İşyeri Baştemsilcisi • **Namaz Tenbel: Teksif–Sümerbank İşyeri Temsilcisi** • Yılmaz Ezer: Teksif–Sümerbank İşyeri Temsilcisi • **Ali Bahçetepe: Hava-İş–THY Genel Müdürlük İşyeri Baştemsilcisi** • M. Emin Saygı: Hava-İş–THY Genel Müdürlük İşyeri Temsilcisi • **İlhan Taşdemir: Haber-İş–Ankesörlü Telekom İşyeri Baştemsilcisi** • Nihat Korkut: Haber-İş–Bakırköy Telekom İşyeri Baştemsilcisi • **İhsan Bayrı: Haber-İş–Bakırköy Telekom İşyeri Temsilcisi** • Kazım Maksutoğlu: Harb-İş–Taşkızak Tersanesi İşyeri Temsilcisi • **Cemal Doğan: Harb-İş–Zeytinburnu Ağır Bakım İşyeri Baştemsilcisi** • İsmail Kaya: Harb-İş–Zeytinburnu Ağır Bakım İşyeri Temsilcisi • **Erdal Özerdoğan: Harb-İş–Zeytinburnu Ağır Bakım İşyeri Temsilcisi** • Mustafa Doğan: Petrol-İş–Petrol Ofisi Ambarlı İşyeri Temsilcisi • **Yakup Açıkgöz: Petrol-İş–Petrol Ofisi Hava İkmal İşyeri Baştemsilcisi** • Süleyman Koç: Petrol-İş–Petrol Ofisi Alibeyköy Temsilcisi.

Çayırhan Termik Santralı'nın özelleştirilmesi işçilerin direnişine tosladı

Tanklar bu kez de özelleştirme için sokağa çıktı!

İşçilerin tepkisi sendikacıyı da şaşırtmış. 'Kendiliğinden oldu. Bu planlanmış bir şey değildi' diyordu sendikacı ve ona göre 'tuhaf' olan bir nokta vardı; 'Devlet elinin altındaki kendi özdeğerlerini satıyor. Buna esas sağcıların karşı çıkması gerekir. Sağ bir şey yapmıyor. Sağın şeyi değil mi, vatan - millet - Sakarya ! Benim anlamadığım buna yine de sol sahip çıkıyor!'

Ayla ÖNDER

Sincan'da şeriata karşı sokağa çıktığı söylenen tanklar konusunda çok şey söylendi, çok şey yazıldı. Ama tanklar bir kez sokağa çıkmayagörsün, iş orada kalmıyor... Şimdi de Çayırhan'da özelleştirmeye karşı çıkan işçiler için sokağa çıkan tanklar yarın başka nedenlerle de sokağa çıkarsa şaşmamak gerek. Sincan'daki tankları alkışlayanlar Çayırhan'daki tanklara ne diyecek bakalım...

Refahyol'un kaynak paketinden çıkan özelleştirme uygulamaları adım adım hayata geçirilirken, hem özelleştirme yanlısı medya, hem de bu pastadan nemalanacak olan özel şirketlerin keyfi bayağı yerindeydi. PTT'nin "T"sinin özelleştirilmesi için Anayasa Mahkemesi'nden de vize çıkınca rahat bir nefes alan hükümet, özelleştirmede sırada olan diğer kamu işletmeleri için kolları sıvadı. Şimdi sırada 12 termik santralın satışı vardı. Hükümetin 3. Kaynak Paketi'nden çıkan bu kararın, Resmi Gazete'de yayımlanması termik santral işçileri için "kara haber" olmuştu. Termik santralların yanı sıra, TEK'e bağlı bütün dağıtım işletmelerinin de özelleştirme işlemlerinin mart ayına kadar bitirilmesi planlanıyordu. 6 ve 24 Kasım 1996 tarihlerinde, Resmi Gazete'de çıkan kararla, santralların en geç Mart 1997'de işletme hakkının devredileceği bildiriliyor ve 20 yıllığına ihaleyle kiraya verileceği açıklanıyordu.

Ve mart geldi, çattı. Yumurta kapıya dayandı!

Termik santrallarda Türk-İş'e bağlı Tes-İş örgütlüydü. Ayrıca santrala kömür veren TKİ ocakları da Türkiye Maden-İş'e bağlıydı. Son ana kadar sessiz kalan Tes-İş, üyelerinin yoğun baskısı sonucu harekete geçmek zorunda kalmıştı. Bu doğrultuda şubat ayında Edirne ve Çayırhan'da iki miting oldu. Özelleştirme karşıtı olan bu mitinglere yoğun katılım oldu, ancak haber değeri taşımadığı (!) için medyada yer almadı.

Oysa özelleştirme sonucu mağdur olacak işçi sayısı hayli fazlaydı. 12 santralda yaklaşık 25 bin kişi çalışıyordu. Bu işletmeler satıldığında işten çıkarma olacaktı dolayısıyla. Ve aileleri ile birlikte onbinlerce kişi mağdur olacaktı.

Termik santrallara kömür sağlayan TKİ'ye bağlı kömür ocaklarında çalışanlar da hesaplanırsa mağdur olacakların sayısı yüzbinlere ulaşıyordu. Termik santralların satışından o çevrede bulunan kömür ocaklarında çalışan işçiler de doğrudan etkilenecekti.

İşçiler de suskun kalmadılar bütün bu olanlara...

Ankara - Çayırhan Termik Santralı'na Turgay Ciner (Havaş'ı satın alan işadamı) talip oldu önce. Ciner'in adına Park-Teknik adlı firması devreye girdi. Ancak 3. ve 4. Termik Santral için açılan ihale Nisan 97'ye ertelendi. Maden ocaklarına da talip oldu Ciner. OAL (Orta Anadolu Linyitleri) adlı firması, Ankara - Çayırhan'da bulunan iki kömür ocağını satın aldı ve işletmeye başladı. Ciner bununla da yetinmemişti. Çayırhan'daki maden işletmelerinin hepsini satın almak istedi. Bunun için bir fizibilite raporu çıkarılması gerekiyordu. Park-Teknik ekibi bu raporu hazırlamak üzere geçen hafta Çayırhan'a geldi.

İşte ne olduysa o zaman oldu.

18 Şubat salı günü işletmedeki işçiler ayaklandı. Gelen ekibe süre verildi; "Binayı yarım saat içinde terk edin!"

İşçilerin isteği yerine gelmeyince gerginlik arttı. O öfkeyle kapıdaki araçlara yönelen işçiler 2 otomobili ve bir otobüsü devirdiler.

Patronun yapacağı tek şey vardı. Çevredeki komando birliklerine haber vermek. Öyle de oldu. Önce komandolar geldi. Arkadan tanklar. Ekip onların koruması altında çıktı binadan.

Olay şimdilik bununla sınırlı kalıyordu. Ama Çayırhanlılar'ın bundan sonra daha sert olaylara tanık olacağı da açıktı.

Üstelik eyleme farklı boyutlar katarak devreye komando birliklerini ve Özel Tim'i sokan işletme yetkilileri, bilerek veya bilmeyerek ateşe benzin döküyordu.

Adını vermek istemeyen bir sendikacı da, ona göre "tuhaf" olan bir noktaya dikkat çekiyordu. "Devlet elinin altındaki kendi öz değerlerini satıyor. Buna esas sağcıların da karşı çıkması gerekir. Sağ bir şey yapmıyor. Sağın şeyi değil mi, vatan- millet- Sakarya! Benim anlamadığım buna yine de sol sahip çıkıyor!"

SÜREKLİ AYDINLIK İÇİN 1 DAKİKA KARANLIK

Bataklık 'mafya- siyasetçi- polis' üçgeninden mi ibaret?

Susurluk 'üçgen'e sığmıyor

Susurluk kazası ile ortaya çıkan ilişkiler ağı mafya-polis-politikacı üçgeni olarak nitelendirildi. Peki vergisini veren 'saygın' işadamları, güvenlik güçleri dışında kalan bürokratlar, bankacılar ne kadar temiz? Sakın bataklık çokgen olmasın?

Gül MERİÇ

Susurluk kazası aslında bilinmeyen hiçbir şeyi ortaya çıkarmadı. Susurluk kazası ile ortaya saçılan pisliklerin, hatta henüz saçılmayan pisliklerin tamamı bazı kesimlerde biliniyordu. Bazı politikacılar ve üst düzey bürokratlar, işadamları, medya patronları işleyişten haberliydi. Bunlar sadece üç maymunu oynuyorlardı: Görmedik, duymadık, bilmiyoruz. İşleyişe yönelik bazı örnekleri kamuoyuna duyurmaya çalışan kişi ve örgütler ise her zamanki gibi eleştirilere (!) hedef oluyorlardı. Onlar bölücüydü, yalancıydı, hatta vatan hainiydi... İt ürür kervan yürürdü...

Ancak kervan Susurluk'ta tökezledi. Susurluk kazası aslında çok da önemli değil. Geçmişte öyle olaylar örtbas edilebildi ki... Susurluk kazasının da örtbas edilmesi hiç zor olmazdı. Kamyonla çarpışan Mercedes'te kimlerin olduğundan haberimiz bile olmazdı. Ancak anlaşılan o ki olayların geldiği noktadan birileri rahatsızdı. Bu birileri biraz temizlik (!) istemişti.

İstenen temizliğin çok büyük boyutlu bir temizlik olmadığı yavaş yavaş ortaya çıkıyor. Susurluk kazasının üzerinden aylar geçmiş olmasına karşın büyük bir yol kat edildiği söylenemez. Peki neden kat edilemiyor? Pislik mafya, bazı güvenlik güçleri ve bazı politikacılardan kaynaklanmıyor mu? "Politikacı-mafya-polis" üçgeni adını verdiğimiz bu bataklığı kurutmak neden bu kadar zor?

Bataklık kaçgen?

Bu noktada bataklığın kaçgen olduğunu sorgulamakta fayda olabilir. Susurluk kazasının ardından medyanın çizdiği üçgeni kamuoyu tartışmadan kabul etti. Sorun mafyadan, namussuz politikacı ve polislerden kaynaklanıyordu. Vergi rekortmeni işadamları, güvenlik güçleri dışında kalan bürokratlar, bankacılık sistemi tablonun dışında bırakıldı. Oysa sorgulanması gereken bir nokta da trilyonlarca liranın işadamlarına, bürokratlara, bankacılara bulaşmadan sistem içinde dolaşmasının mümkün olup olmadığıydı...

Vergi rekortmeni işadamları, bürokratlar, bankacılık sistemi Susurluk tablosunun dışında bırakıldı. Oysa sorgulanması gereken bir nokta da trilyonlarca liranın işadamlarına, bürokratlara, bankacılara bulaşmadan sistem içinde dolaşmasının mümkün olup olmadığı...

Örnek olay: Eze Zeytincilik...

Susurluk kazası ile başlayan süreçte uyuşturucu trafiği ile yargısız infazlar önplana çıktı. Ancak olayların şu ya da bu nedenle yakın tanığı olan kişiler sorunun bu boyutların ötesinde ekonomik yaşamın çok daha içlerine kadar sızmış olduğunu belirtiyorlar. Biz bu çerçevede ilginç bir olay olması nedeniyle Eze Zeytincilik olayını örnek vermek istiyoruz.

1996 yılının son aylarında Türk Ticaret Bankası Bursa Şubesi'nde ilginç gelişmeler saptandı. Saptama öncelikle bankanın kendi müfettişleri, daha sonra da Hazine Müsteşarlığı Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından yapıldı. Türk Ticaret Bankası Bursa Şubesi'nden bir gruba inanılmayacak boyutlarda kredi kullandırılmıştı.

Şube, Erev Tekstil Tic. San. A. Ş., Eze Zeytincilik Tic. A. Ş., E. E. V. Otomotiv San. Tic. A. Ş. ile Hilalyıldız Tic. Ltd. Şti.'ye toplam 2.685 milyar liralık kredi kullandırmıştı.

Bu şirketlerden ilk üçünün Erol Evcil'e ait olduğu belirlendi. Hilalyıldız ise bu grupla dolaylı bir finansman ilişkisi içinde bulunuyordu.

Yapılan incelemelerde kredi verme sürecinin ilginç bir yol izlediği ortaya çıkıyor. Örneğin grubun kullandığı ilk kredide şube, genel müdürlüğe kredi istemini iletiyor. İsteme ilişkin incelemeler krediler müdürlüğünde birkaç ay devam ediyor. Bu arada şube, ikinci bir kredi istemini daha iletiyor. Bu kez krediler müdürlüğü devreye girmeden bankanın yönetim kurulu aynı gün teklifi kabul ediyor ve kredi aynı gün kullandırılıyor. Grubun hesapları incelendiğinde ise şirketlerin sermayelerinin göstermelik olduğu, kullandıkları kredilerin 1995 cirolarının birkaç katı olduğu, sağladıkları finansal borçların stoklara veya sabit kıymetlere aktarılmadığı, sağlanan kredilerin büyük bölümünün ortaklardan alacaklar hesabında gözüktüğü belirleniyor. Yetersiz mali göstergelere karşın kullandırılan büyük montanlı kredilerin geri ödemesinde ise hemen sorunlar çıkıyor. Grup şirketleri geri ödemeleri yapamıyor. Borçların vadeleri uzatılıyor. Borç tutarı 1996 eylülü sonunda beş trilyon liraya ulaşıyor. Yapılan incelemelerde Türk Ticaret Bankası'nca kullandırılan kredilerin teminatında bulunan çeklerin karşılıksız olduğu, gayrimenkul ipoteklerinin ise teminat açısından işe yaramadığı ortaya çıkıyor.

Olay bu boyutuyla büyük bir dolandırıcılık ya da bir bankanın yöneticilerinin kötü niyetli oluşu şeklinde değerlendirilip bir kenara kaldırılabilir. Ancak grubun kredi ilişkilerinin Türk Ticaret Bankası ile sınırlı olmadığı belirleniyor. Yapılan incelemelerde gruba Türk Ticaret Bankası'nın dışında İş Bankası, Demirbank, Egebank, İnterbank gibi bankaların da önemli tutarda kredi kullandırdığı belirleniyor. Sektördeki söylentilere göre grubun bankalardan çektiği toplam tutar 50 trilyon lirayı aşıyor.

Bu da Eze olayının Türk Ticaret Bankası'nı ya da basit bir dolandırıcılık olayını aştığını gösteriyor.

Söz konusu şirketlerin sahibi Erol Evcil 31-32 yaşlarında genç bir işadamı. Büyük bir mal varlığı yok.

50-60 milyon liralık bir tüketici kredisi kullandırırken bile geri ödemeyi garanti altına almak için bezdirici belgeler isteyen bankaların, adı sanı duyulmamış genç bir işadamına kredi kullandırmak için neden sıraya girdiklerini anlamak mümkün olmuyor.

Grubun arkasında milletvekili de olan Bursalı ünlü bir işadamı olduğu söyleniyor. Hilalyıldız şirketinden yola çıkılarak ülkücü bağlantısı kuruluyor. Hatta bağlantı Boğaz'daki ünlü bir yalıya kadar uzatılıyor.

Olay kurcalandığında sadece tehlikeli olduğundan bahsediliyor. Daha da önemlisi olayın geniş bir çevre tarafından bilindiği ortaya çıkıyor. Öncelikle birçok banka kredi kullandırdığı için bankacılık çevreleri olayı biliyor. Sistemin tamamını ilgilendirecek oranda büyük bir batak sözkonusu olduğu için ekonomiden sorumlu bakan, başbakan ve üst düzey siyasiler de biliyor. Ekonomi bürokratları da biliyorlar. Sonuç ise kocaman bir hiç. Olaydan sonra kimsenin canı yanmıyor.

Kaç olay var?

Eze Zeytincilik olayı günışığına çıkan olaylardan biri. Tıpkı Emlakbank olayı gibi. Gerçi o olayda birilerinin canı yanmıştı. Komisyon ödemelerinde anlaşmazlık çıkınca adam vurmadan hapis yatmaya kadar bir dizi tatsız olay yaşanmıştı. Neyse mağdurlar (!) ABD'ye gitti de iş tatlıya bağlandı.

Gerek Emlakbank olayı, gerekse Eze Zeytincilik olayı gösteriyor ki, Susurluk kazası ile ortaya çıkan bataklık söylendiği gibi üçgen değil çokgendir. Bu çokgenin köşelerini mafya, güvenlik güçleri, siyasetçilerin yanı sıra bürokratlar, bankacılar ve işadamları oluşturmaktadır. Bu nedenle de sadece mafya-siyasetçi-polis üçgeninin üzerine gitmek sorunu çözemiyor.

Sorunu tüm boyutlarıyla ortaya koymak çözüm yolunda en önemli adım olacak.

Her adımda bataklığın büyüdüğünü görmek ise umutsuzluk yerine umudumuzu artırmalı. Gerçeği bilmek belki de tek şansımız.

'1 Dakika'da iki c

Belki de Türkiye tarihinde ilk defa, birbirinden bu denli farklı siyasi güçler paylaştıkları bir eylem alanı içinden kendi amaçlarına uygun bir çıkış yolu arıyor. Eylemin 'askerileştirilme' çabası karşısında demokrasi hedefinden gözünü ayırmaması ve sonuna kadar 'sivil' kalması, sol hareket içinden kimsenin 'eylemi çalmaya' kalkışmaması ve yürüyüş kolunun dağılıp parçalanmaması için en arkasındakinin temposunu unutmadan yürümeye çalışması oldukça önem taşıyor.

Yurdaer ERKOCA

Türkiye tarihinin en yaygın protesto eylemine tanık oluyor. 1 Şubat'ta başlayan 'Sürekli aydınlık için bir dakika karanlık' eylemi her geçen gün yaygınlaşarak ve etki gücünü artırarak devam ediyor. Başlangıçta bir aylık bir süre için önerilen bu eylem, Şubat'ın sonunda biteceğe benzemiyor. Eylemin sürdürülmesinde ve geleceğini tayin etmede aktif bir rol üstlenen politik güçler ve sivil toplum kuruluşları eylemin sürdürülmesinden yana tavır alıyorlar. Toplumun yarısından çoğunun katıldığı ileri sürülen bu eylem başlangıçta 'aydınlık için yurttaş girişimi' tarafından, "Suç örgütlerini kuranların ve onlara görev verenlerin mutlaka yargı önüne çıkartılması konusunda kararlılık göstermek ve olayı soruşturan kişi ve mercilere destek vermek, demokratik, çağdaş, şeffaf hukuk devleti özlemini duyurmak için," yurttaştan yurttaşa bir çağrı olarak başlatıldı. Fakat ilk hafta içinde siyasi partilerden demokratik kitle örgütlerine, sendikalardan meslek odalarına kadar varan yaygın bir destek gördü.

"Malum kaza"nın ortaya çıkarttığı 'temiz toplum' duyarlılığının yaygın bir şekilde kendisini ifadelendirmesi açısından son derece uygun bir biçime sahip olan eylemin bu denli yaygınlaşmasında ve giderek bir dakikalık ışık söndürmeyle sınırlı tutulan pasif biçiminden çıkıp sokağa taşmasında oldukça önemli bir etkiye sahip 'aktörlerin' bundan sonraki tavırları ve eyleme verecekleri destek, eylemin geleceğini öngörmek açısından ayrıca önem taşıyor.

Bu aktörlerin içinde en önemlilerini başlangıçta verdiği yoğun destekle medya ve sonraki katılımıyla ordu oluşturuyor. Ayrıca tanınmış şahsiyetlerin her akşam televizyon ilanlarıyla verdiği destek, eylemin meşruiyet dozunu artırıp yasaların istismar alanını genişletiyor. Yasal olanla meşru olan arasındaki çatışma ve gerilim aynı zamanda hükümetle kitleler arasındaki pozisyon alışları da etkiliyor.

Aslında çetelere bulaşmamış olan ve son siyasi gerginliklere konu olan çıkışlarını demokrasi ve hukuk devleti gibi gerekçelerle savunan Refah Partisi'nin, çetelerden hesap sorulmasını ve hukuk devletini talep eden bu eylemi karşısına alması ordu gibi bir faktörün devreye girmesini beraberinde getirdi. Erbakan'ın bu eylemi 'glu glu' dansına benzeten sert tavrı, arkasından Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın bütün Alevi vatandaşları çileden çıkartan "mum söndü" benzetmesi bu eylemle eşzamanlı gelişen bir başka gerginliği kampanyanın içine taşıdı. RP'nin Taksim'e camiyle başlayan ve Sincan'la devam eden atağına ordunun tanklarla verdiği cevabın gerginliği artık bu eylem alanının içinde devam edeceğe benziyor. Bunun ipuçlarını subay ve MİT lojmanlarından eyleme verilen destekte ve bu desteğin medya tarafından önemle altının çizilmesinde, sokağa taşan eylemlerde atılan bazı sloganlarda görmek mümkün.

Eylemin kapsamı

Belki de Türkiye tarihinde ilk defa, birbirinden bu denli farklı siyasi güçler paylaştıkları bir eylem alanı içinden kendi amaçlarına uygun bir çıkış yolu arıyor. Görünürde bu alanın içinde şimdilik sadece Refahyol, MHP ve BBP yer almıyor. MHP ve BBP'nin bu eylemi kendilerine dönük bir eylem ve küfür olarak algıladıkları çeşitli illerde başlattıkları karşıt kampanyalarla iyice netleşiyor. MHP ve BBP'liler saat 21.00'de tüm ışıkları yakma kampanyası örgütlüyorlar. Refahyol hükümeti bu eylemi bir bütün olarak iktidarına dönük ve nereye varacağı belli olmayan bir tehdit olarak görüyor. DYP bu konuda RP ile ortak davranıyor. Bu nedenle eylemin engellenmesinin, katılımın azaltılmasının, en azından eylemin daha sert protesto biçimleri kazanmasının önüne geçilmesinin yolunu "yasal bahanelerde" arıyor. Çeşitli illerde ve ilçelerde sokağa çıkan insanlar izinsiz yürüyüş ve gösteri yaptığı bahanesiyle gözaltına alınıyor, tartaklanıyor, dövülüyor. İçişleri Bakanlığı valiliklere eylemlerin engellenmesi için genelgeler gönderiyor. Devlet ajanslarından basına PKK, DHKP-C gibi örgütlerin eylemleri provoke etme hazırlığı içinde olduklarına ilişkin haberler geçilerek, eylemin meşruiyet gücü karşısına kolluk güçlerinin müdahale etmesinin meşruiyeti konulmaya çalışılıyor. Hükümet, medyanın ve ordunun da desteğiyle hem moral gücü, hem de meşruiyet duygusu iyice artarak daha geniş kesimlerin desteğini arkasına alan bu eylemin tehdit edici potansiyellerinden ürküyor, "izinsiz gösteri ve yürüyüş yasasına" daha sık başvurmanın çarelerini arıyor. Antalya'da bir kişinin ölümüyle sonuçlanan müdahale bunun bir örneğini oluşturuyor. Ama orada da olayların hemen sonrasında bir kişinin ölümünden dolayı televizyon kanallarına açıklama yapan Antalya Emniyet Müdürü hükümetin açmazını. "Bizim amacımız kesinlikle yürüyüşe müdahale etmek değildi, bir grup trafiği tıkamıştı bu yüzden müdahale etmek zorunda kaldık" diyerek açığa çıkartıyor. Hemen hemen her göstericiye acımasızca müdahale etmekle ünlü polis, "izinsiz" gösteri yapanları bir çok ilde şimdilik kibarca uyarmak, ya da gösteriler dağılana kadar sessizce izlemekle yetiniyor.

'Milli Mutabakat'a kitle desteği arıyışı

Eylem bir yanıyla "milli mutabakat" arayışı içinde olanların, ama bunu parlamento aritmetiği içinde gerçekleştirmekte zorlananların hükümetten bir kitle basıncıyla kurtulma hesaplarına da zaman açısından uygun düştü gibi görünüyor.

Kampanyanın başlangıç tarihlerinde "bazı yüksek rütbeli subayların" ticaret odaları, sendika ve bazı kuruluşların yöneticileri ile yaptıkları toplantılarda aradıkları "gösteri ve toplantı desteğinin" yerine, bu denli yaygınlaşmış ve RP'nin çıkışlarıyla da gittikçe anti-Refah bir içerik kazanmaya başlamış bu eylemden yararlanılabilir mi?

İçeriği ve biçimi "milli mutabakat" arayışı içinde olan güçlerle uyum sağladığı ölçüde eylemin böyle bir amaç için de kullanıma açık olduğunu düşünmek yanlış olmaz.

RP'nin bu eylem karşısında başlangıçtakine benzer sert tavrının devam etmesi kaçınılmaz olarak eylemin gittikçe laik ve Refah karşıtı bir eksene kaymasına yardımcı olacak.

RP'nin eylem karşısındaki sertliğinin kaynağının ne olduğunu anlamak önümüzdeki süreçteki olasılıkları kavramak için önem taşıyor. Refahyol hükümetine yönelik bir tehdit karşısında korunma içgüdüsünün mü, yoksa zaman zaman kullanmaktan çekinmediği laik ve şeriat kamplaşmasının gerginliğinden yararlanma çabasının ürünü

Fenerbahçe Orduevi'nde eyleme silahlı destek!

Saat 21.00'i gösterirken Fenerbahçe'de birden neredeyse tüm ışıklar kararıyor. Sahilde ise Fenerbahçe Orduevi ve lojmanları var. Evet, lojmanlarda da ışıklar kararıyor. Işıkların kararmasıyla birlikte, mahallenin her yerinden düdük, tencere, ıslık, zil, alkış ve korna sesleri sokakları dolduruyor. Fenerbahçe Orduevi'nin asker sakinleri de bu gürültülü eyleme katılıyorlar... Nasıl mı? Fenerbahçe Orduevi'nden mahalleye düdük ve silah sesleri geliyor. Ordu mensupları sadece ışıklarını karartarak bu eyleme destek vermekle kalmıyor, aynı zamanda en çok darbelerde işlerine yarayan silahlarıyla da bu eylemi destekliyorlar.

Siverek'te 'Bir Dakika Aydınlık' eylemi

Susurluk kazasının kurtulan tek tanığı ve belki de sanığı Sedat Bucak'ın memleketi Siverek'te gece saatler 9'u çaldığında, her taraf ışıl ışıl, apaydınlık oluyor. Saat tam 9'da bütün evlerin ışıkları bir bir yanıyor. Sivereklıler, daha doğrusu Bucak aşiretinin yandaşlarının evinde yanmayan tek bir yer yok. Bucaklar, oda, tuvalet, koridor dahil, yanmamış tek bir lamba dahi bırakmıyor. Hatta hızını alamayan Bucaklar sokağa fırlayıp, arabalarının ön ve arka farlarını bile yakıyorlar. Çünkü onlara göre aydınlanması gereken herhangi bir durum ya da olay yok. Her yer apaydınlık... Hatta onlar bu aydınlık ortamı daha da aydınlatmak için tam bir dakika her tarafı şıkır şıkır yakıyorlar. Siverek'te bu "Bir Dakika Aydınlık" eylemine destek vermeyen yok gibi. Çünkü herkes birbirinden çekiniyor. Sedat Bucak'ın bayram tatilinde Siverek'e gittiğinde tüm askeri ve mülki erkanın kendisine geçmiş olsun ve bayram ziyaretinde bulunup, bağlılıklarını bildirmesiyle birlikte, gerçekten de Türkiye'nin aydınlığa çıkması gerektiğini düşünenler de seslerini çıkaramıyorlar. Sivereklıler de "Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemine saat 9'da bütün ışıklarını yakıp, "Bir Dakika Aydınlık" diyerek katılıyorlar!

Esra ÖZDÜNDAR

Herkes 'Bir Şey Yapmalı', '

Aslında hakları ve özgürlükleri için mücadele eden, sokağa çıkan demokrasi ve emek güçlerini, sendikaları, meslek örgütlerini devletçi bir laikliğin bayrağı altında toplama çabaları yoğunlaştırılıyor.

"Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemi de bu doğrultuda kullanılmaya çalışılıyor. Halbuki bu, Susurluk kazası sonrasında açığa çıkan rezaletlerin ve çetelerin üstüne gitmeyen ve bunların üstünü örtmeye çalışan REFAHYOL iktidarını uyaran, onlara seslerini duyurmak isteyenlerin eylemidir.

Bu aşamada halk insiyatifini, emekçi eylemini artırma, toplumun çoğunluğunu oluşturan çalışanların siyasi alana ağırlıklarını koymalarını sağlamak yakıcı bir önemdedir. Rejim krizine soldan yanıt üretmek, kitlesel bir mücadele yaratarak demokratikleşme yolunda ilerlemekle mümkündür.

Türkiye bugün bir yol ayrımına gelmiştir. Ya anti - demokratik uygulamaların, baskıların arttığı, savaşın sürdüğü, çetelerin cirit attığı, adaletsizliklerin yoğunlaştığı, evrensel insan haklarından ve hukuk normlarından hızla uzaklaşıl[...] gelir adaletsizl[...] ülke kaynakla[...] adı altında yağ[...] devam edildiğ[...] devasa boyutla[...] gidiş devam e[...]

Ya da demo[...] çok kimlikli, ç[...] inançlı bir top[...] üzerinden yük[...] özgürlüklerini[...] insanların sağl[...] eğitim, güvenl[...] haklara sahip [...] kazanıldığı yer[...] cek.

ephe

mü olduğu şeklindeki sorulara verilecek cevap önem taşıyor. İktidardan uzaklaşmak zorunda bırakılacak bir Refah'ın gider ayak bu gerginlikten yararlanmak isteyebileceği düşünülebilir.

Geçtiğimiz hafta sonuna doğru ortaya çıkan belirtiler şimdilik Refah'ın bu eylemin yaygınlaşan etkisini karşısına almamak yolunda olduğuna ilişkin. Bu belirtileri Amerika'da olan Devlet Bakanı Abdullah Gül'ün eyleme karşı olmadıkları yolundaki demeçlerinde, Hak- İş'in Genel Sekreteri Recai Başkan'ın eyleme verdiği destekte ve ayrıca İslamı basının tavrındaki yumuşamada görmek mümkün.

Demokratik ve sivil içerik

Bu eylemin içeriğini, biçimini ve giderek kaderini belirleyecek olan güçleri sadece bunlarla sınırlamak tabii ki hem yetersiz hem de yanlış olur. Bu eylem alanı içindeki demokrasi güçlerinin varlığını ve devletin kirliliğine karşı duyulan sivil tepkiyi atlamamak, ayrıca eylemin başlangıcının sü.eci etkileyici özelliğini unutmamak gerekiyor. Bunca yasakla çevrelenmiş, bunca korkuyla sindirilmiş bir toplumda bir aya yakın zamandır her gün heyecan ve katılım dozu artan bir eylemliliğin demokrasi yanlılarının üzerindeki ölü toprağını atıcı, özgüvenini geliştirici ve özgürleştirici etkisini de hesaba katmak gerekiyor. Tam burada eylemin demokrasi dışında çeşitli hesapları olan güçler tarafından manipüle edilme çabası karşısında demokratik güçlerin uyanıklığı ve bilinci önem taşıyan bir faktör olarak ortaya çıkıyor.

1989 yılında gerçekleşen işçi eylemlerinden sonra en yaygın "sivil itaatsizlik" eyleminin "askerileştirilme" çabası karşısında demokrasi hedefinden gözünü ayırmaması ve sonuna kadar "sivil" kalması, sol hare ket içinden kimsenin "eylemi çalmaya" kalkışmaması ve yürüyüş kolunun dağılıp parçalanmaması için en arkasındakinin temposunu unutmadan yürümeye çalışması oldukça önem taşıyor.

Acil Demokrasi' istemeli

ığı, işsizliğin ve
ğinin yükseldiği,
ının özelleştirme
malanmaya
, sosyal sorunların
ra ulaştığı bu
lecek ...
kratikleşmenin,
k kültürlü, çok
uni gerçekliği
selen, insan hak ve
n var olduğu,
ıkl yaşama,
i bir gelecek gibi
olkukları, barışın
ni bir yola girile-

Bugün konuşma günüdür, bugün mücadele etme günüdür... Herkes evinde, sokakta, işyerinde, bulunduğu her yerde demokratik isyan hakkını kullanmalıdır.

İşçi kuruluşları, sendikalar biraraya gelmeli ve üretimden gelen güçlerini kısa bir uyarı için bile olsa göstermeli; keza kamu çalışanları çalıştıkları alanlarda uygun protestolar geliştirmeli, sessiz kalmayacaklarını açıklamalıdır.

Türkiye'de bir gün gürültü çıkartma günü olarak ilan edilmeli, halkın demokrasi ve özgürlük çığlığı her yanda duyulmalıdır.

Bütün bunları hava karardıktan sonra yapmak yasaklanırsa, o zaman herşeyi gündüz yapmanın yolları bulunmalıdır.

Bugün halk hareketini yanlış yollara sokma, baskıcı ve anti-demokratik zihniyetler doğrultusunda kullanma çabalarının karşısında güçlü bir toplumsal muhalefet cephesi inşa etme günüdür.

Saruhan Oluç
ÖDP Genel Başkan Yardımcısı

SENDİKALAR NE DİYOR

DİSK Yönetim Kurulu Üyesi Çetin Uygur:

Eylemin içeriğindeki değişime dikkat

'Sürekli aydınlık için bir dakika karanlık' eylemi gerek örgütleniş, gerek katılım, gerekse varolan durumu sembolize ediş tarzlarıyla çok çeşitli ve farklı toplumsal kesimlerin hep birlike yapabileceği ortak bir eylem olması özelliğinden dolayı gittikçe artan bir etkinliğe ulaşabilmiştir... Ürkekçe yapılan ışık kapatmalarla başlayan eylem zamanla sokağa taşmıştır. Yıllardır aynı sokakta birbirinden habersiz yaşayan insanlar bu eylem sayesinde tanışabilmiş, tek rahatsız olanın kendileri olmadığını görerek güven kazanmaya başlamışlardır...

Ancak bugün gelinen noktada eylemin içeriğinde bir değişim göze çarpmaktadır. Temel talebi demokratik ve aydınlık bir Türkiye iken, özellikle Sincan'da yaşanan olaylardan sonra laiklik talebi önplana çıkarılmaya çalışılmaktadır. Elbetteki demokrasi talebi laisizmi de içermektedir. Ancak bu talebi önplana çıkarmaya çalışan güçlerin (ki bunun içinde ordu da vardır) temel amacı "milli mutabakat hükümeti " kurulması ve bunun önkoşulu olarak ta içinde RP'nin bulunduğu bugünkü koalisyon hükümetinin düşürülmesidir. Pek farkına varılmayan böylesi bir yöneliş, sistemi kurtarmaktan öteye bir sonuca ulaşamaz. Sivil halkı, islamcı ve laik kesim olarak karşı karşıya getirmek sadece sistemin işine yarayacaktır. Oysa bugünkü kamplaşma demokrasiden yana olanlarla olmayanlar arasındaki kamplaşma olmak zorundadır. Bugün RP'de simgeleşen ve ordunun rahatsız olduğu siyasal islamın bu noktaya getirilmesinde devrimci demokrat muhalefeti bir darbeyle susturan ordunun sorumlu olduğunu unutmamak gerekir. Gerçekte bu iki kesim aynı kampta yer almaktadır.

28 Şubat'ta sona ermesi öngörülen eylemin bugüne kadar toplumda yarattığı duyarlılığın ve hareketliliğin gerilememesi veya yukarda bahsettiğim yönelime girmemesi için bundan sonrasına dönük olarak daha somut demokratik talepleri içeren yeni girişimlerde bulunulması önem taşımaktadır. Bu taleplerin mücadelesinin örgütlendiği ve takip edildiği ve içinde demokrat, ilerici ve devrimci muhalefetin bulunduğu bir meclisin ya da platformun oluşturulması böylesi bir girişim içinde değerlendirilebilir...

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral:

Amacı aşan içerik ve biçim peşinde koşulmamalı

Türk-İş, devletimizi ele geçirmeye çalışan uyuşturucu ve silah kaçakçılığıyla bağlantılı çetelere ve silahlı aşiretlere ve dini istismara dayalı yasadışı örgütlenmelere karşı "Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemini desteklemektedir. Bu eylem, herhangi bir siyasi görüşün veya kesimin dışında, Türkiye'nin aydınlık geleceğine sahip çıkan tüm kişi ve kuruluşların ortak çabasıdır. Hiçbir kuruluş bunu yalnızca kendi eylemi olarak değerlendirmemeli veya bu eylem sırasında eylemin belirlenmiş amacını aşan bir içerik veya biçim peşinde koşmamalıdır. Bu eylemin şubat ayından sonra bu biçimde veya daha da geliştirilerek sürdürülmesinde yarar vardır.

KESK Genel Başkanı Siyami Erdem:

Yalnız olmadığımızı gördük

KESK ilk günden itibaren "Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eyleminin içinde aktif olarak yer aldı... Önceleri çekingen ve kaygılı başlayan eyleme katılım giderek artmaya başladı. Halk gördü ki, kendisi gibi düşünen çok sayıda kişi var. Yalnızca ışığını bir dakika karartma yerine bu tepki biçiminin daha etkili olması istemini sokaklara çıkarak göstermeye başladı. Katılım arttıkça eylemin içeriğini boşaltma ve tehdit etme yöntemleri de beraberinde geldi, siyasi iktidarın tepkisi de artmaya başladı... Diğer bir içeriğini boşaltma çabası da, kirlenmeden en az iktidar kadar sorumlu olan bazı partilerin eylemi sahiplenme çabasıdır. Halkın yükselen sesinin ve hoşnutsuzluğunun nedenleri arasında kendilerinin olmadığını gösterme çabasının ürünü olan bu yaklaşım sonucu, bu kirlenmenin sorumlularının bir bölümü de eylemi desteklediklerini açıkladılar.

Bu eylemin en önemli özelliği hiçbir siyasal çevrenin katılımı ile sınırlı olmaması ve gerçek yurttaş girişimi olmasıdır. Önümüzdeki dönemde eylemin içeriğine uygun yöntemler bulunmalı ve halka genişletilip devam ettirilmelidir. Eylem, sonuçları açısından önemli başarı kazanmıştır. Şimdi benzer eylemlerle sürdürülmelidir.

Hak-İş Genel Sekreteri Recai Başkan:

Halk demokratik tepkisini gösteriyor

Halkın demokratik tepkisini göstermesinden daha doğal bir şey düşünemiyorum. Ülkenin geleceğini ilgilendiren bir konuda, toplumun büyük bir çoğunluğu bu eylemi benimsiyorsa bundan kimsenin gocunmaması gerekir. Bu ülkede demokrasiyi özleyenler, yolsuzlukların üzerine gidilmesini isteyenler bu eyleme katılıyor. Eski başkanımızın şu anda hükümette olmasından yola çıkarak Başbakan ve bazı bakanların bu konuda gösterdikleri tepki ile bizim konfederasyonumuz arasında bir ilişki kurulamaz. Hak-İş devlete bakan verebilir. Başka bir seçimde de bu kez başka bir parti için Hak-İş'ten yine aday çıkabilir.

Hükümetin bu eylemden rahatsız olması beni hiç ilgilendirmez. Biz hükümetin rahatlığı ya da rahatsızığı boyutunda sendikacılık yapmıyoruz. 1 dakika karanlık eylemine katılan değişik kesimlerin değişik talepleri olabilir. Biz iyi taleplerin yanındayız ve bu eylemi destekliyoruz. Bu eylemlere katılanlardan bazıları şeriata karşı olabilir, laik cumhuriyete yönelik tehditlere karşı olabilir. Bence önemli olan bu insanların ülke için aydınlık bir gelecek talep etmeleridir ve ben buna katılıyorum. Eğer demokratik bir ülke isek bu eyleme devletin herhangi bir baskısı olmamalıdır.

Sustu! Ve sıra ona da geldi...

Bilal YÜKSEK

DYP'li Mehmet Gölhan'ın "ihanet"le ıçladıklarından değildi. RP'li adalet Bakanı Şevket Kazan'ın Mum söndü oynuyorlar" ategorisine de girmiyordu. Hele BaşbakanNecmettin Erbakan'ın glu glu dansının çocukça bir orumunu yapanlar"ın içinde de ıiç yoktu.

Ama yine de Isparta'nın ğirdir ilçesindeki 700 yıllık Dündar Bey Medresesi'nin karşısındaki Hızırbey Camisi'nin musalla taşında öyle upuzun yatıyordu. Celal Cankoru... Emekli banka memuru.

Celal Cankoru

Değil "Susma! Sustukça sıra sana gelecek" diye bağırmak, ışıklarını bile bir kez olsun açıp kapatmamıştı bir dakikalığına...

Bir pazar akşamı, yemek yedikten sonra yürüyüşe çıkmıştı eşi Süheyla ile birlikte. Cumhuriyet Caddesi'nden geçiyordu. Kışa inat sımsıcak bir Antalya akşamı.

Ama o ne? Cumhuriyet Alanı'nda bir kalabalık var. Ellerinde mumlarıyla insanlar bağırıyor; "Susma! Sustukça sıra sana gelecek" diye. Çevreyi kuşatmış polis. Yaka paça bir midibüse tıkıştırıyor insanları. "N'oluyor?" diye soracak oldu. Vay sen misin soran. Çok kızgındı iki yıldızlı sivil komiser. "Sana ne"ydi ulan. Önce kafasına bir darbe. Sonra "yürü ulan arabaya." Süheyla Cankoru yalvarıyor kocası için; "Yapmayın, hastadır. Hiçbir şeyle ilgisi yok. Vallahi akşam yürüyüşü yapıyorduk" diye. Ama boşuna... Yutar mıydı bunu cevval Türk polisi?

Araçta bayılıyor Celal Cankoru. Eşi Süheyla feryat figan. Ama polis yine yutmuyor! "Numara yapma."

Ancak ölüm aşamasına gelince anlıyor polis numaranın (!) gerçeğe dönüşmek üzere olduğunu...

Sonrası bildiğiniz gibi... 700 yıllık Hızırbey Camisinin musalla taşında upuzun yatıyor Celal Cankoru'nun cenazesi.

Eşi Süheyla perişan "Vallahi" diyor, "Değil bağırmak, eyleme bile katılmamıştık. Oradan geçiyorduk sadece."

Elbette oradan sadece geçmeyenler de vardı. "Sürekli Aydınlık İçin 1 Dakika Karanlık" eylemine ellerinde mumlarıyla binlerce kişi katılmıştı Antalya'da... Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, gençler... Herkes bağırıyordu "Susma! Sustukça sıra sana gelecek" diye.

Kadınlar boyunlarına bir zincirle astıkları düdükleri çalıyor, çocuklar ellerinde mumlarla bir bayram kutlaması yapıyorlardı sanki.

Eylem bitmiş yavaş yavaş dağılıyordu herkes. İşte o sırada polis "toplamaya" başladı eyleme katılanları. ÖDP Antalya İl Başkanı Mustafa Şahin de alanda bulunuyordu. Gözaltılar başlayınca hem bir avukat olarak, hem de bir siyasi partinin il başkanı olarak müdahale etmek istedi, "N'oluyor diye". Terörle Mücadele'nin, Asayiş Şubesi'nin şefleri de oradaydı ve yakından tanıyorlardı Şahin'i. Bir polis grubunun içine itiverdiler. Öylesine dayak yedi ki Şahin, o gece gözaltında olmasına karşın sabaha dek Antalya Devlet Hastanesi'nde müşahade altında kaldı.

Ertesi gün çıkarıldığı nöbetçi mahkemede serbest bırakıldı ama, hakkında "izinsiz gösteri yapmak ve polise mukavemet etmek" suçlarından dava açıldı. Hatta ek bir suçu daha vardı Şahin'in; çünkü bir polis şikayetçi olmuştu Şahin'den "Boğazımı sıktı" diye. Polis yaptığını örtmek için senaryoyu yazıyordu çünkü bir yandan. Bir de rapor tuttular Şahin'in "gözaltına alınırken otobüsten düştüğü" yolunda.

Yapılan muayenesi sonucunda Şahin'e yedi gün "iş göremez" raporu verildi. Bakın otobüsten düşen (!) bir insan doktor raporuna göre ne hale geliyor: "Alnın iki bölgesinde, burun üzerinde ve yüzde çok fazla doku kaybı, morluk ve lezyon... Genel vücut ve kafa travması nedeniyle yedi gün iş kaybı..."

16 Şubat pazar günü meydana gelen bu olaylar sırasında yoldan geçmekte olan emekli banka memuru Celal Cankoru yaşamını yitirmişti. Cenazesi 17 Şubat pazartesi günü kaldırıldı.

Aynı akşam yine tıklım tıklım doldu Antalya'nın Cumhuriyet Alanı. Bu kez alanda bir ölü vermenin kızgınlığı da vardı insanlarda. Daha bir çok, daha bir sert bağırıyorlardı; "Susma! Sustukça sıra sana gelecek".

Halaylar çekiliyor, mumlar yanıyor, düdükler öttürülüyordu. Artık REFAHYOL karşıtı bir gösteriye dönüşmüştü "Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemi. Alandakiler "Kazan istifa" diye bağırıyorlardı. Ortada tek bir polis görünmüyordu. Saat 21.00'den sonra da sürdü eylem. Bu kez Cumhuriyet Caddesi'ni tutmuştu gösteriye katılanlar. Yoldan geçen araçlarla karşılıklı "korna-alkış alışverişi" yapıyorlardı.

Ertesi gün, daha sonraki gün katılımcıların sayısı artarak sürdü. "Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eyleminin ilk can kaybının verildiği Antalya Cumhuriyet Alanı'ndaki gösteriler.

Alandakiler daha bir inanarak bağırıyorlardı artık; "Susma! Sustukça sıra sana gelecek" diye. Çünkü önlerinde somut bir örnek de bulunuyordu. Emekli memur Celal Cankoru "susanlar"dandı. Hatta, "öldüren gözaltı" öncesinde de son ana kadar susmuştu. Sustukça da sıra O'na gelmişti ve artık bir daha "susmama" şansı kalmamıştı...

İl, il '1 Dakika Karanlık' eylemi

Aydınlık evlerden sokaklara

Hacer YILDIRIM

1 Şubat'ta başlayan "Sürekli Aydınlık İçin 1 Dakika Karanlık" eylemi özellikle Erbakan ve Kazan'ın kışkırtıcı sözleriyle birlikte son günlerde giderek yaygınlaştı. Eyleme katılımın yaygınlığının yanı sıra sokaklara taşınması ve pek çok yerde şenlikli gece gösterilerine, karnaval biçimine dönüşmesi dikkat çekiyor. Ayrıca eylemde hükümetin, hatta Şevket Kazan'ın protesto edilmesi ve laikliğin savunusu da öne çıkıyor. Sokak gösterilerinde ÖDP'liler, CHP'liler, Atatürkçü Düşünce Dernekleri ve yer yer DSP'liler inisiyatif gösteriyorlar. Aşağıda bazı şehirlerden alınan bilgilerle, eylemin ülke çapında nasıl gerçekleştiğine ilişkin bir panorama çıkarmaya çalıştık.

ANKARA

Keçiören'de 12 ayrı mahallede her akşam saat 21.00'de yüzlerce kişi toplanıyor. Kadınların, çocukların, yaşlıların yoğun katılımının dikkat çektiği gösteriler sırasında "Zam zulüm yalan, Antalya'da katliam", "Ne şeriat, ne ordu", "Çeteler değil, üretenler yönetsin" gibi sloganlar atılıyor. Yenimahalle, Batıkent'te akşamları bin civarında kişi toplanıyor. Geçen hafta ÖDP Çankaya ilçe binasından Kızılay'a yaklaşık 500 kişi yürüdü. Dikmen'de Ahmed Arif Parkı'nda 700-800 kişinin katılımıyla gösteri yapıldı. Geçen hafta ayrıca Antalya'da eylem esnasında bir kişinin ölmesi protesto edildi. Yine 100. Yıl Sitesi'nde her gece sokağa çıkılarak gösteri düzenleniyor. Halk ellerindeki kolonyalarla arabaları yıkıyor. Polis Lojmanları'nda, Subay Lojmanları'nda, Oyak Sitesi'nde ve Cumhurbaşkanlığı Lojmanları'nda oturanların saat 21.00'de ışıklarını kapatmaları dikkat çekiyor.

MERSİN

Mersin'de ÖDP, HADEP, CHP, KESK ve çeşitli demokratik kitle örgütleri ortak hareket ediyor. Cumhuriyet Meydanı'nda toplanılıyor. Saat 20.30-21.00 arası mumlarla eylem gerçekleştiriliyor. Meydandaki gösteriye yaklaşık 1500 kişi katılıyor. Diğer mahallelerde düzenlenen gösterilere 300 ile 500 kişi arasında değişen katılımlar oluyor. Geçen hafta ÖDP'ye gelen birkaç polis eylemle ilgili görüştü ve uyarılarda bulundu. Ve bu uyarıdan sonra Cumhuriyet Meydanı'ndaki gösterinin polis tarafından filme alındığı dikkat çekti. Geçen haftalara göre polisin tutumunda sertlik gözleniyor.

GAZİANTEP

Eylemi ÖDP, CHP ve DSP birlikte yapıyorlar. Hergün ayrı yerlerde eylem gerçekleştiriliyor. Saat 21.00'de sokağa mumlar, düdükler ve tencerelerle çıkılıyor. Arabalar korna çalarak katılıyor. Antalya'da bir kişinin ölümü Antep ÖDP tarafından basın açıklaması yapılarak kınandı. Geçen hafta ÖDP ve CHP il yönetiminden 3 kişi gözaltına alındı ve daha sonra serbest bırakıldı.

TRABZON

Eyleme genel olarak evlerden ışık söndürülerek katılınıyor. Köylerde, kırsal kesimlerdeki evlerde katılımın yoğun olduğu bildiriliyor. Geceleri mumlarla sokağa çıkmak ve eylemi sokak gösterilerine dönüştürmek için hazırlıklar yapıldığı bildiriliyor.

BURSA

Genelde eylem ÖDP'nin öncülüğünde yapılıyor. Her gece Bursa Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu önünde yaklaşık 2 bin kişi mumlar, tencere ve düdüklerle eyleme katılıyorlar. Yıldırım, Mesken gibi semtlerde yaklaşık 800 kişi eyleme katılıyor. ÖDP'yi Bursa Emniyeti'nden aradığını söyleyen birilerinin "Antalya'daki durum için üzüldüklerini" belirtmesi manidar bulundu.

ESKİŞEHİR

Eyleme genelde evlerden katılım oluyor. Geçen hafta yakşalık 200 kişi ÖDP'nin öncülüğünde eylemi sokakta gerçekleştirdi. Bu konuda diğer partiler ve demokratik kitle örgütleriyle ortak karar almak için toplantılar yapılıyor.

İZMİR

İzmir'de hemen hemen her semtte katılım oldukça yoğun. Birçok semtte 200-300 kişi

toplanıyor, mumlar ve tencerelerle sokaklara dökülüyor. ÖDP'nin yanı sıra Atatürkçü Düşünce Derneği, DSP ve CHP de bu eylemleri destekliyor. Emniyet eyleme katılanlara yalnızca bir kere uyarıda bulundu; Bornova meydanında toplanmamaları için. Gerekçe ise, burada MHP ilçe örgütünün bulunması ve saldırı olasılığı idi.

ADAPAZARI

Adapazarı'nda ÖDP ve CHP'nin yanı sıra KESK'e bağlı sendikalar ve diğer demokratik kitle örgütlerinin oluşturdukları platform kararıyla eylem gerçekleştiriliyor. Genelde evlerde katılım oluyor. Ama bunun yanı sıra çeşitli bloklarda dışarı çıkılarak davul - zurna çalıp, halaylar çekiliyor. Polis bu blokları abluka altına alıyor ve eylemi sonuna kadar izliyor.

DİYARBAKIR

Diyarbakır'da oldukça yoğun bir katılım var. Ofis, Melikkonut, Mardinkapı semtlerinde evlerde ışık kapatılarak gerçekleştiriliyor. Bu bölgelerde Özel Timler'in özellikle saat 21.00'de evlerin önünde durarak sık sık devriye gezdikleri öğrenildi.

ADANA

Adana'da 14 Şubat günü şiddetli yağmura rağmen saat 20.30'da sanatçılar parkında yaklaşık bin kişi toplandı. Ellerindeki mumları saat 21.00'de söndüren eylemcilere araçlar da klakson çalarak destek verdi. 15 Şubat günü de Atatürk Parkı'nda yine bir grup toplandı ve yeni evlenen bir çift de üzerlerinde gelinlik ve damatlıkla gelerek eyleme destek verdi. 16 Şubat günü ise eylemciler Uğur Mumcu Meydanı'nda toplandı ve burada eylemi gerçekleştirdiler. Şehir merkezinde bu eylemler sürerken mahallelerde ise, eylem kapı önlerinde halaylar çekerek gerçekleştiriliyor. Şakirpaşa Mahallesi'nde yaklaşık 300 kişi sokağa çıkarak eyleme katılıyor. Akkapı mahallesinde 500 kişi Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın "mum söndü oynuyorlar" sözüne mum yakarak tepkilerini gösterdiler. Yüreğir merkez ilçeye bağlı Sarıçam ve Akıncılar mahallelerinde oturanlar da bir araya gelerek eyleme katıldılar. Mahallelerde ve şehir merkezindeki üç meydanda hergün eylemler gerçekleştiriliyor. Adana'da eylemin ivmesinin Kazan'ın sözlerinden ve Antalya'da bir kişinin gözaltına alındıktan sonra ölmesinden sonra yükseldiği bildiriliyor. 18 Şubat günü Atatürk Parkı'nda toplananlar "Antalya halkı yalnız değildir" sloganıyla polisin saldırısını kınadılar.

SAMSUN

Samsun'da sürekli aydınlık isteyenler, 18 Şubat salı gecesi polisin saldırısına uğradılar. Eylem Samsun'da da çok yaygınlaşmış durumda. Uğur Mumcu Parkı'nda toplanarak eylemi sokağa taşıran Samsunlular polisi rahatsız etti ve topluluk dağıtıldı. Ayrıca parka giriş yasaklandı. Bu arada Çiftlik Caddesi'nde toplananlara da saldıran polis pek çok kişiyi acımasızca dövdü. 19 Şubat çarşamba günü daha çok kişinin katılımıyla eylem gerçekleştirildi. Park ise sadece yurttaşlara değil, çocuklara bile hala kapalı.

GÖLCÜK

Gölcük'te eylem genellikle evlerde ışık söndürülerek gerçekleştiriliyor. Gölcük askeri lojmanlarının da saat 21.00'de ışık kapatma eylemine yoğun olarak katıldıkları bildiriliyor. Askerlerin bu eylemi çetence ve son günlerde Refah Partisi'nin çıkışlarına karşı yaptıkları belirtildi.

ÇORLU

Çorlu'da eyleme katılım giderek artıyor. Geçen hafta geceleri saat 21.00'de Atatürk Meydanı'nda heykelin önünde toplanılmaya başlandı. 200 kişiyi geçen topluluk sloganlar, alkışlar ve düdüklerle gösteri yapıyor. Otomobillerle konvoy oluşturup şehir içinde dolaşmaya hazırlanılıyor. Polis gösterileri yakından izlemekle yetiniyor.

Fenerbahçe Orduevi'nde eyleme silahlı destek!

Saat 21.00'i gösterirken Fenerbahçe'de birden neredeyse tüm ışıklar kararıyor. Sahilde ise Fenerbahçe Orduevi ve lojmanları var. Evet, lojmanlarda da ışıklar kararıyor. Işıkların kararmasıyla birlikte, mahallenin her yerinden düdük, tencere, ıslık, zil, alkış ve korna sesleri sokakları dolduruyor. Fenerbahçe Orduevi'nin asker sakinleri de bu gürültülü eyleme katılıyorlar... Nasıl mı? Fenerbahçe Orduevi'nden mahalleye düdük ve silah sesleri geliyor. Ordu mensupları sadece ışıklarını karartarak bu eyleme destek vermekle kalmıyor, aynı zamanda en çok darbelerde işlerine yarayan silahlarıyla da bu eylemi destekliyorlar.

Siverek'te 'Bir Dakika Aydınlık' eylemi

Susurluk kazasının kurtulan tek tanığı ve belki de sanığı Sedat Bucak'ın memleketi Siverek'te gece saatler 9'u çaldığında, her taraf ışıl ışıl, apaydınlık oluyor. Saat tam 9'da bütün evlerin ışıkları bir bir yanıyor. Sivereklilер, daha doğrusu Bucak aşiretinin yandaşlarının evinde yanmayan tek bir yer yok. Bucaklar, oda, tuvalet, koridor dahil, yanmamış tek bir lamba dahi bırakmıyor. Hatta hızını alamayan Bucaklar sokağa fırlayıp, arabalarının ön ve arka farlarını bile yakıyorlar. Çünkü onlara göre aydınlanması gereken herhangi bir durum ya da olay yok. Her yer apaydınlık... Hatta onlar bu aydınlık ortamı daha da aydınlatmak için tam bir dakika her tarafı şıkır şıkır yakıyorlar. Siverek'te bu "Bir Dakika Aydınlık" eylemine destek vermeyen yok gibi. Çünkü herkes birbirinden çekiniyor. Sedat Bucak'ın bayram tatilinde Siverek'e gittiğinde tüm askeri ve mülki erkanın kendisine geçmiş olsun ve bayram ziyaretinde bulunup, bağlılıklarını bildirmesiyle birlikte, gerçekten de Türkiye'nin aydınlığa çıkması gerektiğini düşünenler de seslerini çıkaramıyorlar. Sivereklilеr de "Sürekli Aydınlık için Bir Dakika Karanlık" eylemine saat 9'da bütün ışıklarını yakıp, "Bir Dakika Aydınlık" diyerek katılıyorlar!

Saat: 21.00. Tarih: 18 Şubat Salı. Yer: Gazi Mahallesi

"1 Dakika karanlık eylemi'nde Gazi Mahallesi'nde geri sayım... Saat 20.55. Cemevi'nin bulunduğu ana caddenin önündeyiz. Ortalığa bir sessizlik hakim. O saatte sokakta, bir market, bir kahve ve bir berber açık sadece. Her şey olağan. Saatler tam 21.00'i gösterdiğinde sessizlik yırtılıyor adeta. Caddedeki gençlerden biri, elinde tuttuğu bir şeyi çakmakla ateşleyip fırlatıyor yola. "Güüüm" diye bir ses çınlatıyor ortalığı. Biraz sonra bu sesler Gazi'nin en ücra köşelerinden gelmeye başlıyor. İlk anda silah sesi olarak algılanan bu sesler o kadar çoğalıyor ki... Sokak aralarından yükselen tencere, tava seslerini bastırıyor. 5 dakika geçtikten sonra patlama sesleri azalıyor. Bu kez tencere, tava, tepsi ve güğümlerin sesi mahalleye hakim oluyor. Mahallede adeta karartma var... Mahallenin bir cephesindeki evlerin sakinleri sözleşmiş gibi balkon ışıklarını aynı anda yakıp söndürüyor. Saat 21.10'de ana caddede bir ara trafiği göze çarpıyor. Cemevi'nin bulunduğu caddede polis otoları ve minibüsleri vızır vızır. İki panzer de karakolun önünde hazır bekliyor. Kahvenin önünde biriken 10 kadar genç,

"Çatlı'nın itleri yıldıramaz bizleri" diye bağırmaya başlıyor. Uzaklardaki bazı binalardan sloganlar duyuluyor; "Susma, sustukça sıra sana gelecek." 15 dakika sürüyor Gazi'de aydınlığın karanlığı...

Saat: 21.00. Tarih: 19 Şubat Çarşamba. Yer: Okmeydanı

Saat 21.00'e yaklaşıyor. Okmeydanı Mahmut Şevket Paşa Mahallesi'nin girişindeki Petek Market'in önündeyiz. İnsanlar birikiyor yavaş yavaş. Biraz sonra ellerinde meşalelerle gençler geliyor. Hazırlık başlıyor. Davul- zurna ekibi de hazır. Ve saat tam 21.00'de start veriliyor. Davulcu tokmağına sarılıyor ve eylem başlıyor. Bir kaç dakika içinde yüzlerce kişi birikiyor marketin önüne. Ellerde taşınan dövizler dikkat çekiyor; "Karanlığa karşı genel grev ve genel direniş", "MGK- Jitem- Kontrgerila dağıtılsın."

Ve davul-zurna ekibinin eşliğinde bir anda onlarca genç halay çekmeye başlıyor. Halayın ardından mahalle önderleri yürüyüş startını veriyor. Gidilecek güzergah belli. Mahalle çepeçevre dolaşılacak. Her sokaktan yeni insanlar saflara katılacak.

Ve şenlik içinde, sloganlarla, ıslıklarla mahallenin iç tarafına doğru inen yokuşa giriyorlar. Tililileri, zılgıtların ve alkışların ve ıslıkların karma sesi bir melodiye dönüşüyor adeta.

Mahalledeki bütün kitle örgütleriyle birlikte ÖDP'liler ve EP'liler de yürüyüşte. Sokaklar karanlığa gömülmüş. Bu karanlığı sloganlar yırtıyor. "Çeteler halka hesap verecek", "Yaşasın devrimci dayanışma." Yürüyüşün başlamasından 5 dakika sonra aşağı mahallenin yürüyüş kolu ile karşılaşma anı mühiş. Onların elinde, geçen hafta 1 dakika karanlık eylemi sırasında Antalya'da gözaltında yaşamın kaybeden Celal Cankoru'nun fotoğrafları var. O anda ıslıklardan başka hiç bir ses algılanmıyor. İki kol birleşince sayı 1500'ü buluyor. Yürüyüşe devam. Davul - zurna ekibi en önde. "Susma, sustukça sıra sana gelecek" sloganına eşlik ediyor davulcu. Adımlar hızlı. Başlar dik. Kadınlar, erkekler, gençler neşe içinde adımlıyorlar yolu. Adeta bir karnaval yaşanıyor. Lambaları yanmayan sokaklar zifiri karanlık. Sadece meşaleler aydınlatıyor sokağı.

Bazı kadınlar terlikleriyle, hırkalarıyla yürüyüşteler. Hava titretecek kadar soğuk oysa. Başka bir sokakta duraklıyorlar bir ara. Burada da durak yeri bir marketin önü. Yürüyüş bitti mi? Yok. Dağılmış olan yürüyüşçüler burada hizaya sokuluyor. Direktiflere harfiyen uyuluyor. Daha tertipli olarak yeniden uygun adım marş!

Yürüyüşe katılmayanlar pencerelerden alkışlıyor. Tencerelerin, tavaların sesleri, davul-zurna, slogan ve ıslık seslerine karışıyor. Mahalleyi çepeçevre dolaşmak 40 dakika sürüyor. Polisten tık yok. Başlangıç noktasına yaklaşıkça sokak kenarlarında izleyiciler çoğalıyor. Bir geçit töreni izler gibiler. Alkışlar, sallanan eller. Sevinçle karşılıyorlar göstericileri...

Ayla Önder

Dünyanın dört bir yanından yeni tarzda muhalefet eylemleri

Geçen yıl Arjantin, bu yıl Türkiye...

Dünyanın birçok ülkesinde yoksulluk, işsizlik ve siyasette yaşanan kirlenmeden bunalan insanlar sokaklara dökülüyor. Kitlesel gösteriler Doğu Avrupa ve Latin Amerika ülkeleri başta olmak üzere Almanya, İspanya, Yunanistan, Fransa ve Rusya'yı sarsıyor. Ancak bu tür kitlesel gösterilerde kamuoyunun, özellikle medyanın ilgisini çekmek için alışık olduğumuzun dışında protesto yöntemleri uygulanıyor. Muhalifler kendilerini zaman içinde yenilemiş, daha orijinal yöntemler keşfetmiş gibi.

Bu yöntemlerden en dikkat çekici olanları ise Latin Amerika'da. Son aylarda Latin Amerika ülkelerinde yönetime karşı ayaklanan göstericiler, açlık grevi gibi daha eski yöntemlerin yanı sıra, kamuya ait yerlere kanlarını akıtmak, ağızlarını ve gözlerini dikişlemek, şirketlerde oyuncaklar ve hayvanlarla dolaşmak, kongrede çıplak gezmek gibi yöntemler seçiyorlar.

Meksika'da insan hakları ve sosyal adalet için çalışmalar yapanlar yürüyüş ve grev gibi geleneksel protesto yöntemlerinin insanlara sıkıcı geldiğini, bu nedenle yeni yöntemler bulmak için çalıştıklarını belirtiyor. İnsan hakları kuruluşlarının yöneticileri ve bu tür eylemlere öncülük edenlerin de ilginç isimleri var. "Süper barikat" olarak adlandırılabilecek "superbarrio", "süper hayvan" anlamına gelen "super animal" ve "chupacabras" bunlardan birkaçı.

Doktorların maaş artışı için yaptıkları gösteri ise şimdiye kadar hiç rastlanmadık türden. Doktorlar maaş artışı isteklerini hastanelerin duvarlarına, şırıngalara doldurdukları kanlarıyla yazmayı tercih etti. Ulusal insan hakları komisyonu önünde 90 gün boyunca gösteri yapan protestocular ise kongre salonuna girip elbiselerini çıkararak herkesi şaşkınlığa uğrattı.

Arjantin'de ise telefon faturalarını kabarık bulan halk sokaklara döküldü. 15 dakika süren gösteri boyunca araba kornaları, alarmlar ve zillerle faturaları protesto eden Arjantinliler, geçen sene de her gün belli saatte ışıklarını söndürüp, bu sırada bağırarak ve düdük çalarak yönetimi sarsmışlardı.

Hipodromda çalışanlar ise gösterilerinde filleri ve atları kullanmayı tercih ediyor. Çalışma şartlarından memnun olmayan seyisler filler ve atlarla başkent sokaklarında yürümeye kalkınca ortalık birdenbire karıştı. **(IPS)**

Çin'in 'cüce devi' öldü...

Pekin- Çin Halk Cumhuriye-i'nin ve ÇKP'nin "yaşlı bilge ki-şi"si Deng Şiao Bing'in çarşamba günü başkent Beycin'de 92 yaşın-da Parkinson hastalığından ölme-sinin ardından ülkenin ve partinin yönetimini Başkan Jiang Zemin devraldı.

Uzun süredir aktif siyasetten çekilmiş olmakla birlikte öldüğü güne kadar ÇKP ve ülke yönetimi üzerinde rakipsiz nüfuz sahibi olan Deng'in ölümünün ardından Çin'de olağanüstü bir değişiklik beklenmiyor.

Ancak Çin Halk Cumhuriye-ti'ne katılması için görüşmelerin sürdürüldüğü Taivan yönetimi Ji-ang'ın Halk Kurtuluş Ordusu'nun sertlik yanlılarıyla birleşerek gö-rüşmeleri keseceği ve askeri baskı yoluna gideceği korkusuyla Deng'in ölüm haberinin duyuldu-ğu andan başlayarak ordusunu ge-nel alarm durumunda tutuyor.

Çin'in denetimi altındaki Ti-bet'in sürgündeki lideri Dalay La-ma ise Deng'in ölümü sonrasında Çin'in eski Sovyetler Birliği gibi dağılmasının da olası olduğu ka-nısında.

Deng döneminde izlenen politi-kalardan vazgeçilmesi ya da sapıl-masından kuvvetle etkilenebile-cek ülkeler arasında Myanmar (Burma) da var. Büyük ölçüde Beycin'in askeri yardımına daya-nan askerlerin kontrolündeki cun-ta Çin'in desteği kesilirse Nobel ödülü sahibi kadın lider Aung San Suu Kyi'nin başını çektiği de-mokrasi güçleri karşısında epeyce ter dökebilir. Çin 1990'lar boyun-ca Myanmar'a milyonlarca dolar değerinde taarruz helikopteri, zırhlı taşıyıcı, sahra topu ve piya-de tüfeği satışı yapmıştı.

Çin'le 1000'i aşkın yıldır kom-şuluk yapan Vietnam da Güney Çin Denizi'ndeki ihtilaflı adalar meselesi dolayısıyla Deng sonrası dönemi kuşku ve ihtiyatla gözle-meye devam edecek gibi görünü-yor. Her iki ülke tarihleri boyunca dost oldukları kadar düşman da olmuşlar, savaşmışlar, birbirleri-nin topraklarına girmişler ve komşularıyla birbirleri aleyhine ittifaklar aramışlardı.

Çin'in Güneydoğu Asya bağla-mında Hindistan ile de ihtilafları var. Yeni Delhi'deki kimi yetkililer Deng'in Burma limanlarından Hint Okyanusu üzerinde egemen-lik kurmak maksadıyla yararlan-mak istediğinden kuşkulanıyor-lardı. Dolayısıyla Hindistan da Deng sonrasında Çin ordusunun davranışlarını ihtiyatlı bir takip al-tında tutmaya aday.

Ekonomisi kayda değer ölçüde Çin'e yapılan yatırımlara dayalı olan Tayland ise bu kıta-ülkedeki kapitalist yöntemlerin sürüp sür-meyeceği konusunda kaygılı. Ay-nı şekilde Malezya, Singapur, En-donezya ve Filipinler de Deng sonrasında yabancı yatırımlara yönelik kısıtlamalar, geciktirme-ler ya da başka tür engellemeler olup olmayacağını kaygıyla izle-yecek.

Mao'nun 76'da ölmesinden sonra 1978'deki ÇKP 11. Kongre-si'nde ideolojik üstünlüğü ele ge-çiren Deng 81'de de Mao'nun res-mi halefi Hua Guofeng'i tasfiye ederek Parti'nin iplerini elinde toplamayı başarmıştı.

Deng, Mao'nun resmi halefi Hua Guofeng'i tasfiye ederek Parti'nin iplerini elinde toplamayı başarmıştı.

Mao'nun marksizmini "gerçek-leri olgularda aramak" sloganıyla eleştirmeye başlayan Deng 80'ler-de ekonomik ilerlemenin ideolo-jik sağlamlıktan önde geldiğini savunarak piyasa unsurlarını yeni-den Çin ekonomisinin işleyişine dahil etmeye girişmişti.

Deng'in üretimi artırıcı bütün yöntemlerin ister plana, ister pi-yasaya dayansın makbul olduğu-nu dile getirmek amacıyla söyle-diği "kedinin siyah ya da beyaz olması fark etmez, fare yakala-ması yeter," sözü bu dönemi ka-rakterize eden en veciz ifade ola-rak kabul edildi.

Karın ve "para kazanma"nın yüceltildiği ekonomik atılım yıl-ları 80'lerde kurulan "Özel Eko-nomik Bölgeler"de (ÖEB) ya-bancı sermayeye de vergi bağı-şıklığı, grev ve sendika yasağı gi-bi özendiricilerle birlikte büyük olanaklar sağlandı.

Sonuçta Çin'in ihracat gelirleri Deng'in iktidara geldiği 1979'da 20 milyar dolarken geçtiğimiz yıl 290 milyar dolara yükseldi. Dö-viz rezervleri de 1996 sonu itiba-riyle 105 milyar dolara ulaştı.

Bu uygulamalara "Çin'e özgü sosyalizm" adı verildiyse de, ekonomide devlet planlaması iti-ci güç olmaktan çıkarak yerini pi-yasa güçlerine bıraktı.

Çin'de piyasa uygulamalarına yaşam standartlarındaki gözle görülür iyileşmelerin eşlik etme-sinin yarattığı iyimser tablonun öteki yüzündeyse yüksek enflas-yon, yüksek oranda işsizlik ve kırdan kente büyük göç dalgaları var.

89'daki Tiananmen olayları sonrasında iki yıl için yürürlükte kalan yeniden merkezileşme ve döneminin ardından uygulamaya sokulan ekonomik liberalleşme siyasetlerinin Deng'in ölümü sonrasında da sürdürüleceğine muhakkak gözüyle bakan Batılı diplomatlar gene de Jiang Ze-min'in duruma tam anlamıyla ha-kim olması için geçecek zaman içinde Çin'de radikal ekonomik reformlar beklemiyorlar.

Bununla birlikte uzmanlar ka-mu harcamalarının yıllık Gayri-safi Milli Hasıla'nın yüzde 10'unun da altına düşmüş olma-sına bakarak devletin ekonomi üzerindeki yönlendirici etkisinin geri dönülemez biçimde son bul-duğunda birleşiyor. 1979'da yüz-de 100 olan kamu sek-törünün toplam üretimdeki payı da bugün yüz-de 30'a gerile-miş bulunuyor.

(IPS)

SÜREKLİ AYDINLIK İÇİN 1 DAKİKA KARANLIK

Para: Yeni Kültür'ün temeli

Yang Lian*

Londra- "Çin'de her şeyi yazabiliyoruz." Bunları söyleyen ÇKP Propaganda Bölümü yetkililerinden biri değil, yönetmen Jang Yi-mu'nun son filmine esin kaynağı olan "Yaşa-mak" adlı best-seller romanın yazarı Yu Hua.

Yu'ya göre Pekin'deki yetkililer "piyasayı kontrol edemiyor" ve son kitabı Çin'de peynir ekmek gibi satılıyor. Bugün Çin'deki bütün sanatçı ve yazarlar için "gerçek"in ölçüsü kardan başka bir şey değil, "özgürlük" karla ölçülüyor.

90'lar Çin'inin ruhunu tanımlayan şey piya-sa, daha doğrusu basbayağı para. 80'lere dam-gasını vuran muhalefetin yeni düşünme bi-çimleri arayışı artık yolundan çıktı ve amaç para kazanmak haline geldi.

İster doğuda ister batıda olsun, sanatçılar bir zamanlar olduğu gibi tek başlarına ve kimi zaman tehlikeleri göze alarak sürdürdükleri sanatsal biçim arayışlarını bir yana bırakarak müşteri çekmek ve müşterilerini memnun et-mek için gürültücü, basmakalıp işlerle uğraşır oldular. İster "Çin sanatı"nın yaygın olarak bilinen biçimleri olsun, ister edebiyat, hepsi-nin özellikleri aynı.

Vang Şno'nun çok satan anıları Kültür Dev-rimi'ni nostaljik bir estetizasyon nesnesi ola-rak sunuyor. Kadın yazarların yüzüne kimse-ler bakmazken, Şia Bingao gibi erkekler yiyip içmek ve seksi göklere çıkartarak başkent Pe-kin'deki yozlaşmanın edebiyatını yapıyor.

Şimdilerde başarılı bir romantik şairin sipa-riş üzerine erotik bir romandan Mao'nun ge-leneksel şiirleri üzerine bir incelemeye kadar akla ne gelirse onu yazmaya koyulması için iki üç bin dolar avans alması yetiyor. Ne yazık ki, birey kendine saygısını ne kadar yitirirse satışlar da o oranda artıyor.

Günümüz Çin'iyle 80'ler arasında büyük fark var. 80'lere damgasını vuran "her şeyi yeniden düşünme" çabası bireyin başının ça-resine bakmasına yönelik bir arayış değil, Kültür Devrimi'nin can yakıcı etkilerine bas-kıcı koşullar altında verilen bir tepkiydi.

1989'da Tiananmen Alanı'nda patlayan si-lahlar Çin aydınlarının iktidara bilgi yoluyla ulaşma umutlarına son verdi. Mermilerin, yüzyıldır süren "ülkeyi kültürle kurtarma" rüyasından daha güçlü olduğu anlaşıldı.

Çıplak güç, en uca vardığında, entelektüel bilgiye ihtiyaç duymaz ve "düşünce"ye aldır-maz. Onun bildiği tek gerçek "sosyalizm" ya da "kapitalizm" gibi ithal terimlerin örtüsü al-tında pragmatik bir biçimde icra edilen iktidar-dır.

Çin 92'de romancı Vang Şno'nun deyimiyle "Paranın Kültür Devrimi"ne ulaştı. Zorla dü-şünmekten, "aktif" bir biçimde düşünmemeye ve sonunda düşüncenin yalnızca kaç para etti-ğine bakılarak değerlendirildiği bir noktaya ge-lindi.

89'da Tiananmen Alanı'nda patlayan silahlar Çin aydınlarının iktidara bilgi yoluyla ulaşma umutlarına son verdi. Mermilerin yüzyıldır süren 'ülkeyi kültürle kurtarma' rüyasından daha güçlü olduğu anlaşıldı.

Demokratik toplumun temelini oluşturan bi-reyin kendi kaderini tayin ve kendini bilme hakkı güç kazanmak bir yana, piyasa güçlerin-ce boğuldu.

Üstelik bu piyasanın "serbestlik"le bir ilgisi de yok. Çin'de formaliteleri görmezden gelmek ya da mevcut iktidar yapısını göz önüne alma-dan hareket etmek cennete kabul edilmeye ben-zer. Hal böyle olmasaydı dolaysız siyasal eleş-tirinin satış rekorları kırması gerekirdi.

Çin'de para ve iktidar halkın "kapitalizmin en kötüsünün sosyalizmin en kötüsüyle bir-leşmesi" diye dalga geçtiği mükemmel bir be-raberlik oluşturdu. Tuzunu biberini yetkilile-rin eklediği "Yeni Resmi Kültür" de buradan doğdu.

Aslında bunda şaşılacak bir şey yok. Gele-neksel Çin toplumunda merkezi iktidar devle-tin elinde toplanır, halk da kendi işine bakar-dı. 90'ların "reformlar"ı da Çin halkını eski adet ve usullerine geri götürüyordu, ama ken-di geleneksel kültürlerinin özünü yok ederek.

Apaçık ortada ki, Kültür Devrimi'nden otuz yıl sonra bile önemli ve kayda değer bir tek edebi eser yazılmış değil. Yazarların siya-sal eleştiriden açıkça söz edecek cesaretleri yok, ama yapıtlarında uslu uslu mevcut politi-kaları dile getiriyorlar. Özellikle son dönem-lerde 'politika' olmadığından edebiyat da yok aslında. Bunun yerine derinlik ve içerikten yoksun, halkın gerçek deneyimleri ve iç fırtı-nalarından uzak öfkeli yapıtlar dolaşıyor orta-da. Son tahlilde, mesele otokratik iktidarın sa-natı onaylaması ya da baskı altına almasında değil, bireysel özgürlüğe sahip sanatsal biçim ve içeriğin otokrasiyi onaylamasının imkansız oluşunda yatıyor. Sanatçılara bunu bilmek ve kaderlerine rıza göstermek kalıyor.

Bu durumu kabullenmeyen sanatçılar yok değil. "Yeni Resmi Edebiyat"ın kuşe kapaklı çok satışlı ürünlerine taban tabana zıt "Mo-dern Çin Şiiri" adlı dergi, gösteri sanatçıları Jang Huan ve Ma Liyuming'in performansla-rı buna örnek gösterilebilir.

Sanatta, edebiyatta ve insani bilimlerdeki gerçek başarılarla piyasada sağlanan başarı arasında küçük, ama çok keskin bir fark var. (IPS)

Yang Lian, sürgünde Çinli şair. 1987'de kitap-larının yasaklanmasından bu yana İngiltere'de yaşıyor.

Salman Ruşdi İran-İngiltere ticaretine engel değil

Şeytani ticaret tıkırında

Londra- İngiltere İran'la diyalog politikasını "Şeytan Ayetleri" yazarı Salman Ruşdi için ölüm fetvası çıkarılışının üzerinden 8 yıl geçmesine karşın aksatmadan sürdürüyor. Tarihi müttefiki ABD'nin sert eleştirilerine bile kulak tıkayan ve "diyalog" politikasından vazgeçmeyen İngiltere "Şeytan Ayetleri" yazarı ve yandaşlarının "İran'a karşı sert politika" taleplerine de pek itibar etmeyeceğe benziyor.

Nitekim İngiliz hükümetinin, Ruşdi'yi öldürene 2.5 milyon dolarlık ödül vereceğini açıklayan dini bir kuruluşun kararını geri alması için İran'a yaptığı çağrıdan sadece bir gün sonra İngiltere'nin İran'ın başkenti Tahran'da nisanda yapılacak "Enerji Sanayisi Fuarı"na sponsörlük yapacağı açıklandı. Washington'da ise İran'da yoğun olarak yatırım yapan şirketlere cezai yaptırımlar içeren yasa yürürlüğe girdi.

Hükümet kaynakları yaptırım uygulama politikasına alternatif olarak sunulan Tahran'la diyalog politikasından İran'ın tehditlerini yinelemesine rağmen vazgeçmenin mümkün olmadığını söylüyorlar. Salman Ruşdi'ye yönelik ölüm tehditlerinin artması umutlara gölge düşürse de, Avrupa, ABD'nin İran'ı tecrit politikasının tersine Tahran'daki ılımlı eğilimleri cesaretlendireceğine inandığı diyalog politikasından geri adım atmaya niyetli görünmüyor.

Salman Ruşdi

Londra kaynakları "İran hükümeti Ruşdi'yi öldürmek için ne bugün, ne de yarın girişimde bulunmaya niyetli değil. Aslında İran esas olarak Ruşdi'nin nerede, ne yaptığı ile ilgileniyor. Ruşdi olayı eskiden İngiltere – İran ilişkileri için bir pürüzdü. Ancak bunun İran için çok önemli olmadığına inandığı sürece İngiltere diyalog geliştirme tutumundan vazgeçmeyecektir" diyorlar.

92'de Avrupa Birliği tarafından resmileştirilen, gerçekte ticari açgözlülüğü perdelemek üzere oluşturulan ve politik çıkarların ifadesi olan diyalog politikası şu ana kadar bir sonuç vermedi. Bu da İngiltere içinde diyalog politikasına yönelik tepkileri artırdı.

"Bu politikanın başarılı olup olmadığına bakacaksak, diyalogla ne elde edilmek istendiğine bakmak gerek" diyen Londra'da yayınlanan Middle East Economic Digest'ten Vahe Petrosyan "AB'nin hedefi İranlılar'ın Ruşdi'ye madalya vermeleri ise sonuç tabii ki hüsran olacaktır. Yok eğer asıl amaç İran'la ticari ilişkilerin geliştirilmesi ise, bu politikanın fazlasıyla başarılı olduğunu söylemek gerek" diyor.

Uluslararası Ruşdi'yi Savunma Komitesi, AB'den diyalog politikasının sonuç alıp almadığını görebilmek için zaman sınırlaması yapması gerektiğini düşünüyor. Komite, Hollanda'nın Aralık 97'de AB başkanlığını devralacağını hatırlatarak, Hollanda hükümetinin ölüm tehdidi sürdüğü sürece İran ile her alanda ilişkileri kesmekte tereddüt etmeyeceğine dikkat çekiyor.

Her ne kadar İran hükümeti ölüm fermanının resmi bir karar olmadığını söylese de, Ruşdi'nin başına konulan ödülün özel bir kuruluş tarafından konulduğunu sürekli yinelese de bu alanda pek inandırıcı olamıyor.

Bazı gözlemciler, Ruşdi'ye yönelik ölüm tehditlerinin gerçekte ciddiyetten uzak ve aslında İran'daki politik dengelerle ilgili olduğunu öne sürerek, İranlı liderlerin başkanlık seçimlerine hazırlanan İran'da oy kaybına neden olacağı endişesiyle fetva konusunu fazlaca kurcalamak istemediklerini belirtiyorlar.

Gazeteci Petrosyan "Her yıldönümünde fetva yeniden gündeme gelir ve birkaç yılda bir de Ruşdi'nin başına konulan ödül artırılır. Ama İran halkının Ruşdi'yi geri almak gibi ciddi bir çabası olduğuna inanmıyorum" diyor.

Duygusal bir nitelik taşıyan Ruşdi vakasının AB'nin İran'la yürüttüğü ve geçen yıl 8.5 milyar dolar civarında olan ticari ilişkilerini zedelemeyeceği kesin gibi görünüyor. "İngiltere'nin İran ile ticareti son yıllarda azalmış gibi görünüyorsa bunun nedeni Ruşdi değil, artan rekabettir. Ruşdi olayı sadece bir başağrısı olabilir. İfade özgürlüğü ile para kazanmak birbirinden oldukça farklı olaylardır. İş iştir" diyen İranlı bir işadamı "ödülün artırılması sürpriz değil. Enflasyon karşısındaki değerini korumaya çalışıyorlardır" esprisini yapıyor.

Ruşdi sorunu İran'ın Avrupa ile ilişkileri açısından bir pürüz olarak duruyor, ama diyalog politikası da sürüyor. **(IPS)**

---

4 bin kişi soruşturuldu, 2 bin 500'ü yargılandı, 281'i cezalandırıldı

İtalya'da 'temizlik'in beşinci yılı

17 Şubat 92'de Milano'da kamu ihaleleri karşılığında işadamlarından rüşvet alındığının ortaya çıkması parti liderlerine kadar uzanacak yolsuzluklar yumağının çözülmeye başlamasını sağladı.

Roma- İtalya'da 5 yıl önce hiç kimse, Sosyalist Parti'nin adı çok fazla duyulmamış bir üyesine ait büronun basılmasının, ülkenin hücrelerini sarmış yolsuzlukların ortaya çıkarılması için başlangıç olabileceğini hayal dahi edemezdi. Evet, 17 Şubat 92'de Milano'da yaşlıların kaldığı bir huzurevine yapılan baskınla, politikacılara kadar uzanan yolsuzluk iddialarının ortaya çıkarılması yolunda en önemli adım atılmıştı.

Bu baskının arkasından gelen itiraflar "temiz eller operasyonu"nun da fitilini ateşledi. Ülkenin en ünlü politikacılarına ve işadamlarına kadar uzanan yolsuzluk iddiaları tüm İtalya'yı sarsmaya başladı. Ancak İtalya kendi geçmişiyle yüzleşmekten ve hesaplaşmaktan kaçınmadı, yolsuzlukların üzerine gidildi. Ülkenin en saygıdeğer politikacısı Sosyalist Parti Genel Sekreteri Bettino Craxi, cezaevine girmemek için ülkeden kaçtı. Craxi 3 yıldır sürgünde yaşıyor.

17 Şubat 92'de Milano'da Mario Chiesa'ya ait huzurevinin basılması kamu ihaleleri karşılığında işadamlarından rüşvet alındığının ortaya çıkardı. Huzurevindeki milyonlarca dolara el konuldu. Chiesa'nın itirafları İtalya'da parti liderlerine kadar uzanacak yolsuzluklar yumağının çözülmeye başlamasını sağladı.

Berlusconi

Di Pietro

Chiesa'nın itirafları, ülkede "tangenti" adı verilen illegal "rüşvet komisyonları" kurulduğunu, bu komisyonların belli bir sistem çerçevesinde kamu ihaleleri karşılığında işadamlarından rüşvet aldığını ortaya çıkardı. Alınan bu rüşvetlerin komisyonlar yoluyla siyasi partilere aktarıldığı, partililerin ihaleye katılan şirketlerden rüşvet alınması için komisyonlara talimat verdiği günışığına çıktı.

"Efsanevi savcı" lakabıyla anılmaya başlanan Antonio Di Pietro başkanlığındaki Milanolu savcılar grubunca yürütülen soruşturma, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ülkeyi yöneten Hıristiyan Demokrat Parti ve İtalya Sosyalist Partisi'ni bitirdi. Ülkenin önde gelen siyasi liderlerinin adlarının yolsuzluk olaylarına karışması, bu politikacıların siyaset sahnesinden silinme noktasına gelmesine neden oldu.

Hıristiyan Demokratlar'ın ve Sosyalist Partisi'nin İtalya siyasetinden adeta silinmesi, bu partiler tarafından engellenen Komünist Parti'nin önünü açtı. 96 seçimlerinde "eski komünistler"in önderliğinde bir araya gelen mekez sol partiler bloku büyük bir zafer kazandı.

"Rüşvet kenti" haline gelen ve "tangentopoli" olarak adlandırılan Milano İtalya'da büyük bir temizliğin başlamasına vesile oldu. Araştırma derinleştirildikçe merkez-sağ hükümetin başkanlığını yapan Fiat, Olivetti, Fininvest'in sahibi Silvio Berlusconi'nin de rüşvet olaylarının içinde olduğu anlaşıldı.

Temiz eller operasyonunda üç intihar

Mario Chiesa'nın yakalanmasından sonra temiz eller operasyonunu sürdüren savcılar 4 bin kişiyi soruşturdu. Bunlardan 2500'ü yargılandı, 281 kişi hapis cezasına çarptırıldı. Suçlanan kişilerden üçü ise intihar etti. Sosyalist Parti üyesi Sergio Moroni, kamu kuruluş yöneticilerinden Gabriele Cagliari ve İtalya'nın önde gelen işadamlarından Raul Gardini bu suçlamaların ağır yüküne dayanamayarak ölümü seçtiler.

Milanolu savcılar bu olayların merkezinde yer aldığını düşündükleri kişilerin tümüne ulaşabilirlerse rüşvet kentinin temelleri sarsılacak ve yıkılacak. İtalya'daki birçok ünlü politikacının, reklam şirketi sahibinin ve bürokratın yıkılan duvarların altında kalma olasılığı var.

Temiz eller operasyonunu yürüten savcılardan Gherardo Colombo "rüşvet olayları büyük kamu ihalelerinden, en küçük ihalelere kadar karşımıza çıkıyor. Ancak bu olayların hepsi aynı sistemle, aynı yöntemlerle yapılmış. Bazı kamu projelerinden alınan rüşvet miktarı toplam değerinin yüzde 20'sine eşit hale gelmiş. Soruşturmanın başında bazı politikacılar bizlere destek verdi.

Chiesa'nın itirafları bazı olaylara ışık tuttu. Kamuoyu terörizm, mafya ve yolsuzluk olayları için geniş çaplı soruşturmaların başlatılmasından yana. Bizim başarımız sokağa çıkacak insanların bizlere vereceği destekle mümkün olacaktır. Hazine milyarlarca liretlik zarara uğramıştır. İtalya'nın ihtiyacı olan bir kültür değişimidir. Ancak böyle bir değişim sayesinde yolsuzlukların önüne geçilebilir" şeklinde konuşuyor.
(IPS)

Zapatistas meets Antonio Gramsci !

(Ne ilgisi var yani?)

Tuncay KULAOĞLU

Bu yazı geçen Ocak ayında Berlin Özgür Üniversitesi öğretim görevlisi filozof Wolfgang Flitz Haug'un Nürnberg'de "Latin Amerika Haftası" kapsamında verdiği "Şiirsel Devrim" başlıklı konferanstan yola çıkarak yazılmıştır. 1959 yılından bu yana Federal Almanya'nın en etkili sol dergilerinden Argument'i çıkaran Wolfgang F. Haug, Antonlo Gramsci'nin eserlerinin Almancaya çevrildiği altı külliyatın editörlüğünü yapmıştır. Halen "Eleştirel Marksizm Sözlüğü" üzerinde çalışan Haug'un bu dev eserinin en iyimser tahminle 20 yıl sonra bitirileceği sanılmaktadır.

-Şiir okuyarak devrim yapılır mı?

-(Okumadan yapılmaz, o kesin...)

"Meksika yerlileri bizim için sıçar gibi konuşuyorsunuz diyorlar. Sözcükler ağzımızdan adeta sıkarak, zorlayarak çıkıyor. Yürürken de hep düşücekmişiz gibi ilerleriz. Adımlarımızı üstüne basa basa, göstere göstere atarız." Alman filazof Wolfgang F. Haug'ın bu örnekle sözünü ettiği "biz" en geniş anlamıyla Avrupalılar. Ancak asıl kastettiği Avupalı aydınlar ve masabaşı entellektüelleri. Bu örneği anlatmadan önce Zapatistaların

Galaksillerarası buluşma

nasıl "şiirle, espiriyle ve dansla" politika yaptıklarını anlattı ve Avrupalıların (Almanların) kuru, rasyonel, yapmacık, soğuk "nitelikleri", aynı bu sözcüklerle olmasa da eleştirdi. İşte tam o sırada bu satırların yazarı nereden geldiğini kestiremediği bir duygusal gurur seline kapıldı. Zapatistaların, Meksikalıların, Latin Amerikalıların mentalitesinin kendisine aslında sapına kadar bir parçası olduğu Almanlarınkinden çok daha yakın hissetti.

Haug, EZLN'nin attığı adımlarla politik insiyatifi sürekli elinde tutabildiğini ama sonsoza kadar yenilik geliştirebilmenin olanaklı olmadığını belirtiyor. Subcommandante Marcos'tan sonra gelen kadın önderlerden birinin dediği gibi "savaşmayan bir orduyla politika yapılmaz." Savaş(a)mayan ordu EZLN'nin ta kendisi. Gerilla romantizmine milim yer bırakmayacak bir gerçeklikle mücadelelerini yürüten Zapatistalar için "davalarını" askeri güçle kazanamayaakları gün gibi açık. Meksika ordusuyla boy ölçüşemeyecek kadar güçsüzler. "Sıcak savaşın" sürmediği ateşkes dönemindeki "düşük yoğunluklu savaşın" (ben bu filmi bi yerde gördüm abi...) bile kendileri için ne anlama geldiğini (=yenilgi) çok iyi biliyorlar. Bunun için de politika yapmak istiyorlar.

-Kültürel Hegemonya!

-(...?!...)

Kendi ifadeleriyle "olasılığa karşı bahse girmek" gerekiyor. Hatta girmek zorundalar, çünkü "olası olmayanın" yokoluşları demek olacağını biliyorlar. Bu tabii ki bir çelişki ve bunu çözesiye kadar bununla birlikte yaşamak zorundalar. Haug'a göre bu çıkmazı aşacak bir yol EZLN'nin iktidar derdinde olmaması. "Silahlı reformizm" damgasını boşuna taşımıyor örgüt. Peki ama neden? Yüzyılımızda gerçekleşen bütün devrimler tam tersi sonuçlar doğurduğundan devrimle daha zor bir şeyi yapmak niyetindeler: Zapatistalar devrimi "hazırlamak" istiyorlar. Anti-avangardist politika kavramı da buradan geliyor. Öncülük, en mütevazi anlamıyla bile doğruyu tekeline almaktadır. EZLN öncü değil. O yüzden iktidarı almadan önce insanları iktidarı ele geçirme konusunda ikna etmek gerekiyor. Bilincin hegemonyası belirleyeci oluyor. Bugünkü koşullar altında "global bilincin" neoliberalizmden yana olduğunu görmemek için kör olmak gerekiyor. Burada kastedilen insanların "nesnel" çıkarları değil. Bu nesnel çıkarlar değilmi ki "otomatik özneleri", toplumsal yasaları yarattı? Üstelik toplumsal devrim gibi bir altüst oluşu hedefleyen politik güçlerin tanımladığı "nesnel" çıkarlar ne kadar "nesneldir"? İşte tam bu noktada Zapatistalar araya girerek noktayı (yoksa soru işareti mi?) koyuyorlar. Marcos katıldığı toplantılardan birinde Brecht'in Me-Ti'nin Özdeyişler Kitabı'ndan alıntı yapıyor "Me Ti şöyle dedi. Büyük değişim sırasında Mi-en-Leh (Lenin ve arkadaşları, güçlerini insanları inandırabildikleri ölçüde anlattılar. Mi-en-Leh'in buyrukları kısaca dile getirilmiş inançlardı. Mi-en-Leh, düşmanlarının çokluğunun onu buyruk vermeye zorladığını söyleyemezdi. Düşmanlarının çok oluşu, onu inandırmaya zorluyordu. Nien'in (Stalin) düşmanı az olduğu için o buyruk veriyordu(...) Halk egemenliğinden söz edebilmek için inanç sözcüğüne yeni bir anlam vermek zorunluluğu vardır. Sözcük insanları inandırma anlamına gelmelidir. Halk egemenliği, kanıtların egemenliği demektir."

Marcos "yaldızlı" alıntılar yaparken "globaliter" (global/totaliter) rejimlerin neoliberalizmine karşı dayanışmanın nasıl olacağını ise parmak ısırtacak bir örnekle yapıyordu. Meksika'da bir gazetede yayınlanan yazı için kendisine verilen ve Chiapas'taki bir köylünün yıllık gelirine denk düşen yaklaşık 750 Mark tutarındaki telif ücretini İtalya'nın Torino kentndeki Fiat işletmelerinde greve çıkan işçilere bağışlıyordu. Che Guavera, Kuzey Amerika'dan gelen üniversiteli konuklarına ne demişti; "Sizleri kıskanıyorum, çünkü mücadelenizi canavarın ininde veriyorsunuz." Marcos sadece kıskanmakla kalmıyor, dayanışma da gösteriyordu Che'nin ruhuyla.

Bu, kuşkusuz bir sembol. Ama egemenlere karşı ezilenlerin kültürel hegemonyasının nasıl dayatılabileceğine örnek oluşturan önemli bir sembol. Dayanışma, sosyalizm gibi sözcüklerin tarihin çöplüğüne atılmaya çalışıldığı bir çağda çulsuz Meksika yerlileri zengin metropollerin proleterleriyle dayanışıyorlar. Ya "Neoliberalizme karşı galaksilerarası buluşma"da dünyanın en yoksul köylerine kurulan internetli bilgisayar ne anlama geliyor? Görselliğin ele geçirilmesi değil mi bu? Bilgi çağı mitini egemenlerin elinden koparıp alan ve balta girmemiş ormanlara sokan mantığın ardında yatan sadece medyatiklik endişesi mi? Sanmıyorum. Bu örnekler sembolik olarak kalmaya mahkumlar. Ama önemli olan da bu değil zaten. Aslolan verilmek istenen mesajın içeriği.

"İktidar sizin olsun, biz beyinleri ele geçireceğiz." (Meksika Atasözü)

Hem Gramsci'nin, hem de günümüz Zapatistalarının politik çizgilerine kılavuzluk eden bu düşünce tabii ki iktadarın ve devrimin önkoşulu. Ama hangi iktidarın? Hangi devrimin? Wolfgang Naug'a göre Chiapas'taki 300'ün üzerindeki köyün örgütlenmesinde klasik devlet yapısına en çok uyan oluşumlar hala var olan kiliseler, 10'un üzerindeki köyün bir taban demokrasisine oturan anarşist yapılar. Kürenin globalleştiği, "devrimlerin" televizyonlardan naklen verildiği, herşeyin sonsuz bir uçuculuk ve geçicilik ile bir defaya mahsus olmak üzere tüketime sunulduğu, gündemin ışık hızıyla değiştirildiği bir dünyanın panzehiri yavaşlığın keşfi olacaktır. Yavaşlık,

taban demokrasisinin de bir dayatmasıdır (ama kuralı değildir). EZLN bunu uyguluyor. 1 Ocak 1994 günü bütün dünya yeni yıl sarhoşluğundan uyandığında, Meksika'nın Chiapas eyaletinin başkenti San Cristobal'ın gerillaların eline geçtiğini öğrendi. Bu eylem için çok hızlı karar verilmişti. Ama sonrasında (bugüne kadar süren görüşmelerde de) EZLN ve Meksika Hükümeti arasındaki pazarlıklar korkunç bir yavaşlıkla sürüyor. Çünkü EZLN'e yapılan her öneri Chiapas'a, köylere, tarlalara, yerlilere, ezilenlere iletiliyor, tartışılıyor, kararlar alınıyor ve geri gidiyor. Kimsenin tabakhaneye bok yetiştirme gibi bir derdi yok. Yavaşlık keşfediliyor. Bu aynı zamanda egemen bilince oynanan bir oyun değildir de nedir? Medya, sansasyon delileri bu yavaşlığın şiddetiyle çarpıtılıyor.

"Chiapas, Lima... Darısı başımıza!" (Botan ve Amed aktivistleri)

Haug konferans sırasında şiddet sorunsalına bir kez değindi.

Bunu yaparken de "devrimci şiddet gerekli mi, değil mi" gibi Jüpiter'deki olası iktidar kavgalarını konu alan soyut olasılıkları sıralamadan Chiapas'a yöneldi. EZLN için şiddet bir araçtı.

Sadece bir araç ama iktidarı ele geçirmek için bile kullanılmayan bir araç. EZLN ve MRTA ne demek istiyorlar yani? Şunu: "Hey, bakın biz buradayız!" O kadar. Ne fazla, ne eksik. Tarihçiler ileride devrimlerin tarihi üzerine aradan geçen onca zamandan sonra nesnel yaklaşabilecekleri dönemlerde 1.1.94'ü belki devrimlerin milatı olarak alacaklar.

İlk defa 1.1.94'de "devrimci şiddet" devrimden önce kullanıldı. Daha doğrusu devrime giden yolu açmak için kullanılmak zorunda kalındı.

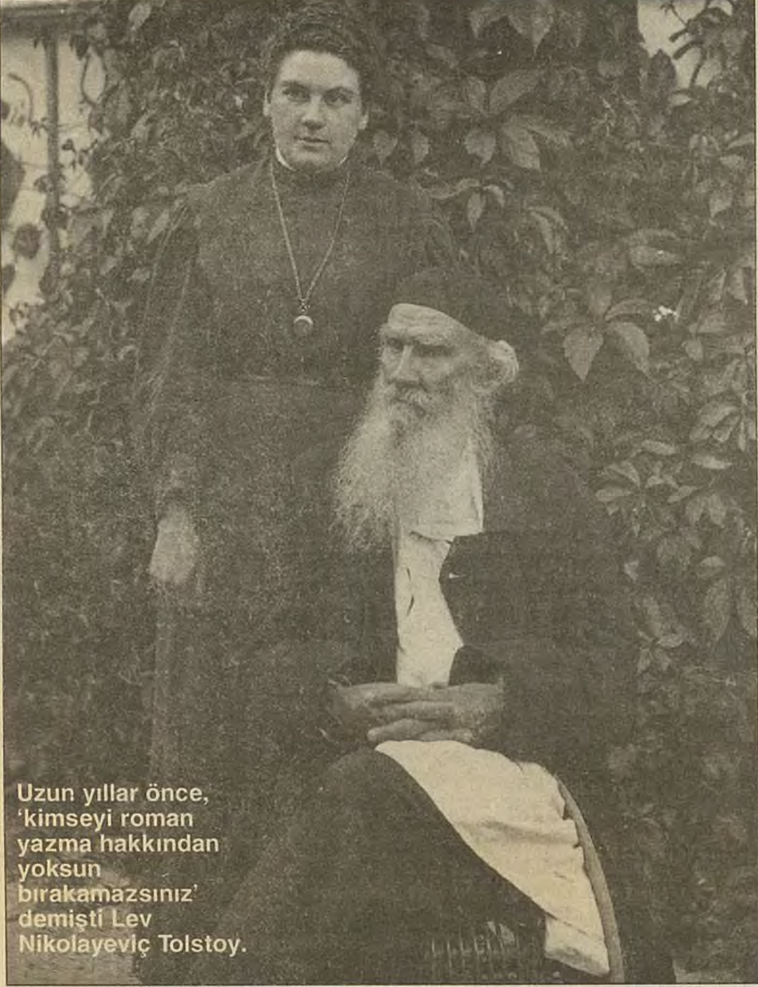
Bir parantez: (...1956 Budapeşte ve 1968 Prag ayaklanmaları "güleryüzlü sosyalizm" adına yapıldı ve maalesef "somurtkanların" panzerleri altında ezildi. Somurtmanın sağlığa zararlı olduğu ABD Sağlık Bakanlığı'nın 3895 denek üzerinde üç yıl boyunca yaptığı bir araştırma sonucu bilimsel olarak kanıtlandı. Zapatistalar politikayı poetikayla ya da poetikayı politikayla yapıyorlar. Nasıl alırsanız alın. Farketmez. Kuşkusuz "şiir, espri ve dans" herşey değil. Ama imgeler de sadece imge değildir. Marks -yoksa Lenin miydi - "gesellschaftilche Verhaltnisse zum Tanzen bringen" demiş. Türkçesiyle "toplumsal koşulları dansa kaldırmak", yani sarsmak. Ama lütfen güleryüzle! Mercedes'te greve çıkan Alman işçiler pankartlarına "Fransızca öğreniyoruz" diye yazarak Aralık 1995'deki Paris'e gönderme yapıyorlar. Belgrad'daki göstericiler önce "en güzel çelik kuvveti" seçtiler sonra da "en güzel göstericiyi", Türkiye'den Almanya'ya gidecek bebelere vize koyan ırkçı anlayış, Nürnberg'de bebelerin kirli bezlerinin bir kutuya konup yetkililere postalanmasıyla kınanacak. Kutlu ve Sargın Türkiye'ye döndükten sonra TBKP'liler o zamanlar daha ırkçıların elinde olan Güney Afrika Başkonsolosluğu'na başvurarak topluca iltica talebinde bulunmuşlardı. 1970'lerin Berlin'inde toplumsal devrime para kaynağı sağlamak için banka soyan anarşistler eylemlerinde banka müşterilerine çikolata dağıtıyorlardı. Bergama köylüleri siyanürlü altına karşı külotla sokağa dökülüyor.

Lima'da Japon Büyükelçiliği'nde rehin tutulan mültimilyarderler, generaller ve diplomatlar günbegün klozetin kenarlarına yapışıp kalan kakalarını kendi elleriyle fırçalamak zorunda kalıyorlar; eğer, bu, devrim değilse nedir?...)

Marcos

Modern insan, kısaltılamayacak şeyler üzerinde çaba sarfetmiyor mu artık?

Roman ölüyor mu?

Uzun yıllar önce, 'kimseyi roman yazma hakkından yoksun bırakamazsınız' demişti Lev Nikolayeviç Tolstoy.

Ölenin okur mu, kitap mı, yazar mı, trajedi mi olduğu tartışmaları bir yana, asıl üzerinde durulması gereken belki de, Steiner'in bir yandan romanda sona yaklaşıldığını söylerken, öte yandan da şunları söyleyebilmesi: 'Bugün adeta yeni bir kural var, o da bütün büyük romanların kenardan köşeden, yani Hindistan'dan, Latin Amerika'dan, Karayipler'den çıkıyor olması.'

Ali ÇAKMAK

90'lı yılların başında Tarihin Sonu'nu ilan eden Fukuyama'nın gördüğü ilginin, benzer tezlerin ortaya atılmasını teşvik edici hiçbir yanının bulunmadığı herhalde ileri sürülemez. Aslında Fukuyama'nın söylediklerinin benzeri, 'İdeolojilerin Sonu' biçiminde, daha önce de formüle edilmişti ama, tezi popülerleştiren Fukuyama'nın ortaya çıkışı, artık kanıtlandığından hiçbir biçimde kuşku duyulmayan bir ideolojik meydan okuyuşu çok daha açık biçimde içeriyordu: "Alışveriş yapmak, devrim yapmaktan iyidir."

Tabii önümüzde, 'tarihin' sona erdiği türünden koskocaman bir genellemе duruyorken, büyük ölçüde o tarih içinde belirlenen kültürel-edebi formlardan birinin, romanın, hayatiyetinin son dönemlerinde bulunduğuna ilişkin bir savın çok fazla tartışılmaması şaşırtıcı değil.

Yine de, hiç tartışılmadı değil; Avusturya asıllı İngiliz edebiyat eleştirmeni George Steiner'in, geçen yıl Britanya Yayıncılar Birliği'nin 100. yıl konferansında ileri sürdüğü düşüncelere, Hintli romancı Salman Rüşdi'den, sert sayılabilecek bir yanıt gelmişti. Romanın öldüğüne dair bir iddiaya, en tanınmış ve çok satan romancılardan birinden yanıt gelmesi 'işin doğası' gibi görünüyorsa da, ilişki o kadar da düzayak değil. Çünkü Steiner'in iddiaları büyük ölçüde İngiliz, Amerikan üniversitelerinde üretilen ve 'Üçüncü Dünya Edebiyatı' olarak kavramlaştırılan bir eğilimin etkilerini de taşıyor ve Rüşdi'nin itirazları, açık ya da örtük olarak bu eğilimi de karşısına alıyor.

Aslında Steiner'in sözleri, tevazuyu tümüyle elden bırakan bir kesinlik de taşımıyor: "Romanda artık yorgunuz... Daha uzun bir süre roman yazılacak elbet, ama artık melez formlar arayışı başladı. Bunlara 'gerçek kurgu' da diyebiliriz. Bugün hangi roman, en kaliteli röportajla boy ölçüşebilir." Ama itiraf etmek gerekir ki bu haliyle, çok heyecanlandırıcı iddiaları dile getiriyor da sayılamaz.

Üstelik, roman okumaktan öyle uzun boylu bir keyif almayan ve zaman kaybı olarak gören Valery'nin, benzer bir eğilimi çok daha yetkin biçimde dile getiren değerlendirmeleri mevcutken: "... Zamanın önemsiz olduğu zamanlar geride kaldı. Modern insan, kısaltılamayacak şeyler üzerinde çaba sarfetmiyor artık."

Değerlendirmesini, ebediyet fikrinin itibarını kaybetmesiyle uzun süreli işin cazibesinin kaybolduğu saptaması üzerine kuran Valery'nin sözlerine benzer bir yaklaşımı, Cemal Süreya'da da görüyoruz. Yine de o, romanın pazarlama açısından hala en fazla rağbet gören tür olduğuna, öbür yazı türlerine kolay kolay yenilmeyeceğine inanıyor: "Sorunlar ve bunalımlar, türün yapısına da sızacaktır mutlaka. Ne bileyim, bir süre sonra kısa romanlar yazılmaya başlayacaktır. Ne olursa olsun, roman böyle bir serüven içindedir." Gerçi Cemal Süreya'nın sözlerinde de, kendi serüveni ile romanın serüvenini birbirine karıştıran bir öznellik görülmüyor değil. Genellikle kısa şiirler yazan Cemal Süreya, 'uzun şiir'in yaygınlaşmasından duyduğu kaygıyı dile getirince, adları aynı akımın içinde anılan ve çoğunlukla uzun şiir yazan Edip Cansever'in eleştirilerinden kurtulamamıştı.

'Umutsuzca yozlaşmış bir form'

Her ne kadar çareyi her şeyi kısaltmada buluyorsa da Süreya, G. Orwell kadar umutsuz sayılamaz. Rüşdi'nin yanıtından öğreniyoruz ki, Orwell daha 1936'da, romanın gelecekte ancak "umutsuzca yozlaşmış bir form" olarak yaşayabileceğine inanıyor. "Tıpkı modern mezar taşları gibi..."

Anlam ve hayatın, dolayısıyla asli ve geçici olanın, yalnızca romanda ayrıldığına inanan W. Benjamin ise, öyle anlaşılıyor ki, ikisinin birbirine karıştığı noktada bir 'son' görüyor. Hem Benjamin romanın ilk ve son yetkin örneklerini de belirtiyor: Don Kişot ve Duygu Eğitimi. Yazarlık yeteneği üzerinde bir türlü anlaşılamayan Flaubert'e son yetkin romanı yazma 'onurunu' verir Benjamin çünkü, "burjuva çağını gerileme döneminin başlarındaki davranışlarında yakalayan anlam, bu sonuncu romanın (Duygu Eğitimi) son sözlerinde hayat fincanının dibine bir tortu gibi çökmüştür."

Yaygınlığını esas olarak matbaanın icadından alan roman için en büyük tehlikenin, hemen 'doğrulanabilir' olma iddiasını taşıyan 'enformasyon' olduğunu da söyleyen Benjamin böylelikle, okurun artık 'mucizevi olandan beslenme' ihtiyacını hissetmediğine de işaret ediyordu.

Farklı gerekçelerle ama, buna yaklaşan bir düşünceyi Rüşdi de paylaşıyor olmalı ki, o da, öldüğünden söz edilmesi gerekenin belki de 'okur' olduğunu ileri sürüyor. Tıpkı "bütün yazarların meşgul oldukları işin, hele Amerika'da, artık bir azınlık merakı olduğunu kabul etmeleri gerektiğini" söyleyen Amerikalı romancı Paul Auster gibi.

Ölenin okur mu, kitap mı, yazar mı, trajedi mi olduğu tartışmaları bir yana, asıl üzerinde durulması gereken belki de, Steiner'in bir yandan romanda sona yaklaşıldığını söylerken, öte yandan da şunları söyleyebilmesi: "Bugün adeta yeni bir kural var, o da bütün büyük romanların kenardan köşeden, yani Hindistan'dan, Latin Amerika'dan, Karayipler'den çıkıyor olması."

Belli ki 'kenardan köşeden' büyük romanların çıkıyor olması, yazarın romana ilişkin genellemelerini değiştiremeyecek, etkileyemeyecek, ana eğilime dışsal bir öğe olarak görülüyor. Birbirine geçmeyen, birbirini etkileyip belirlemeyen iki ayrı tarih söz konusu sanki; merkezin ve kenarın tarihi.

Tabii merkezden bakıldığında kaçınılmaz hale gelen bir hiyerarşinin farkına varılmasını beklemek de lüks sayılabilir bu durumda. Eğer merkez ve asli olan Avrupa ise, Hindistan, Karayipler, Latin Amerika ya da Afrika kolaylıkla homojenleştirilebilir ve aralarındaki farklar, ayrı birer tarihleri olduğu gerçeği, büyük bir umursamazlıkla, ihmal edilebilir. Hatta özellikle İngiltere ve Kuzey Amerika üniversitelerinde rastlandığı biçimiyle, 'Üçüncü Dünya Edebiyatı' kavramlaştırmasının, merkezin kenara gösterdiği ilginin bir tezahürü olduğu düşünülerek, bu eğilimde bir tür 'demokratizasyon' bile görülebilir.

Ama herhalde tüm bu tartışmaların, iddiaların salt kültürel-edebi kategorilerle sınırlı kalmarak, bütün siyasal, ideolojik kaygılar, önyargılar önceden elenerek yapıldığı iddia edilemez. Belki de bu yüzden Rüşdi'nin karşı çıkışı, pazarı daralan kaygılı bir meslek erbabının çığırtkanlığından daha fazla bir şeyi ifade ediyor. Uzun yıllar önce, "kimseyi roman yazma hakkından yoksun bırakamazsınız" demişti Tolstoy. Şimdi Rüşdi, "okurların en yalnızı olan" roman okuru bu yalnızlığa dayanabildiği sürece, roman yazma hakkının Avrupa dışında da, en az Avrupa'daki kadar büyük bir hırsla savunulacağını gösteriyor.

'Ütopiya' gerçek olurken

Başlıktaki sözcük yanlış dizilmedi. "Ütopiya" dergi biçiminde yayınlanan "Mevsimlik hayatbilgisi kitabı"... Kitabın adı, bir başka sayıda ilginç deneylerine yer vereceğimiz "Piya" grubunun adıyla ütopya sözcüğünün bileşiminden oluşmuş izlenimini veriyor.

Birinci kitabın teması, Ece Ayhan'ın "Mor Külhani" şiirinden alınmış "Aşk örgütlenmektir abiler" dizesiyle okuyucuya duyurulmuş...

Kitap, sanki atv'nin Siyaset Meydanı'nda kötücül bir gürültü içinde sözde "siyasi"leştirilen, gerçekte ise laik-anti laik kayıkçı dövüşüyle bayağılaştırılan "aşk" konulu oturumuna bir yanıt vermiş. İçerik bakımından zengin ve ilginç çok sayıda deneme yer almış kitapta. Şiirlerin yanı sıra söyleşilere de yer verilmiş.

"Ütopiya"nın "sunu" yazısı şu açıklamayla başlıyor ("Sunu"da herhalde "harf" hiyerarşisine karşı koymak düşünülmüş olmalı ki, cümleler büyük harfle başlamıyor): mevsimlik hayat bilgisi kitabı olarak ütopiya, öncelikle onu yayıma hazırlayanların kendileriyle ve benzerleriyle buluşma aracı olarak özleniyor. bu özlem, içine doğulan tarihsel kuşatma koşullarında daha da koyulaşıyor."

Ütopiya yayın kolektifi, örgütsüzleştikçe boyutlarını yitiren "büyük kuşatma" altındaki "birey"leşmeye uzlaşmasız bir eleştiri yöneltiyor. "Aşk örgütlenmektir bir düşünün abiler" dizesini birinci kitabın başlığı olarak seçmeleri o nedenle rastlantı değil.

"yeni bir mevsimin, yeni bir hayat bilgisinin yoluna düşen ütopiya, kolektif bireyden kolektif bir düşe, imgeye gidişte bugünden bir olanak olduğunu düşünüyor, bunu yaşamak ve benzeri pratiklerle buluşmanın araçlarından biri olmak ve böyle bir karşısaldırı için birlikte 'haydi' demek istiyor..."

Sunu'da yer alan şu görüşler, bu ilginç "arayış" serüveninin yaşanılan dünya gerçekliğine sırt çevirmediğini gösteriyor:

"Bugün için yeni bir mevsime, yeni bir hayat bilgisine işaret eden çabalar genel bir sistematikten yoksun gibi. ama yüzümüzü diğer cepheye döndüğümüzde saklanamayacak olan kapitalist yaşam kültürünün bütün teslim almalarına karşın kendisini tüketiyor olduğu gerçeğidir."

Okuyucu kitapta yer alan yazıların içeriğine katılabilir, bunları kuşkuyla karşılayabilir, hatta kendisini kimilerine yabancı hissedebilir. Ama her tutkulu arayış gibi, "Ütopiya"nın arayış serüveni de düşünce yaşamımızda iz bırakacak, "hayat bilgimizi" zenginleştirecektir.

"Ütopiya", Piya'nın ütopyayı yaşamaya doğru attığı bir adım...

Yolunuz açık olsun arkadaşlar...

Her şeylerini 'erkekler'le paylaşan 'erkekler'in toprağından öyküler

Cehennem sineması

Urfa'nın tek sineması olan Atlas Sineması'na girdi. İmam nikahlı kocası, sinema çıkışında rambo bıçağıyla kafasını ortadan ikiye ayırdı. Sebep? "Namus davası"!.. Urfa'dan dramatik bir 'töre' gerçeği...

Baki KOŞAR

Henüz on yedi yaşındaydı Ali Hanilçi. Urfa'nın yanık tenini, erken büyümüşlüğün keskin gözlerini ve bakışlarını taşıyordu. Hakim önündeydi ve ifade veriyordu: "Kim olsa aynı şeyi yapardı, efendim."

Peki neydi "Benim yerime kim olsa aynı şeyi yapardı," dediği?..

/Son altı ay içinde ikinci gelişim bu "memleket"e. Geliş nedenimden nefret ediyorum. Uçakta, kameraman arkadaşım - Show TV'de yayınlanan "Sıcağı Sıcağına" programı için gidiyordu- Tamer Gonca ile paylaşıyorum bu duygumu... /

Küçücüktü Ali Hanilçi. Küçücük bir adamdı. Erken büyümüş küçük bir adam...

/Urfa... Şark'ın en "erkek (!)" memleketi... Sarsıcı bir yoksulluğun içinde inanılmaz bir zenginliğin göz aldığı, her sokağı, her köşesi, her caddesi, her mahallesi tarih kokan, kendine özgü bir dünyayı "kurtarılmış coğrafyası"nın gönderinde bir bayrak gibi dalgalandıran esmer tenli insanların memleketi... /

Urfa... Sarsıcı bir yoksulluğun içinde, her köşesi tarih kokan bir coğrafya...

Bindiğimiz taksi, inanılmaz kötü bir yolda ilerlerken sağlı sollu yollarda bir yoksullar kentine geldiğimizi görmek mümkündü. Taksi şoförü, şivesi, giyimi, tavırlarıyla tipik bir Urfalı.

-"Muhakkak bir şey yapmıştır abi, karı milleti bir şey yapmazsa öldürülmez. Ama yaptığı zaman da öldürmek haktır. Yoksa başın önünde eğik gezersin. Namus davasidir bu kardaş, ölümü hak etti demek ki... Bizim buralarda bunlar çok normaldır, biliysen?.. Her gün bir kızı öldürüyorlar."

O sabah duruşması vardı Ali Hanilçi'nin ve sıcağı sıcağına oradaydık işte. Urfa Adliyesi ("Şanlı" sıfatını kullanmamakta ısrar ediyorum!), bu küçük, köhne, ama "resmi" olduğu hemen anlaşılan binanın koridorlarında, bahçesinde geleneksel kıyafetleri içindeki Urfalılar, bana bu taş duvarların kuruluşundan bu yana kimbilir kaç "namus cinayeti davası"na tanıklık ettiğini düşündürttü.

••• ••• •••

Hakim soruyordu: "Yani sen, karın Hatice'nin sinemaya girdiğini, ama orada ne yaptığını bilmediğini mi söylüyorsun?"

••• ••• •••

/Hikaye şöyle başlamıştı: Hatice, Ali'nin amcasının kızıydı. Urfa'nın Sinekli Mahallesi olarak bilinen, son derece yoksul bir gecekondu bölgesinde yaşıyorlardı. İç içe geçmiş bir yaşam sürüyorlardı. Tek göz bir gecekonduda yirmi kişi filan yaşıyordu örneğin ve hepsi de birbirine yakın akrabaydı. Henüz on altı yaşındayken imam nikahıyla evlendirilmişti iki genç. Bir evden bir eve bile değil, bir odadan bir odaya taşınmıştı yalnızca Hatice. Hayatı tanımıyordu. Yaşam acemisiydi. Geçimlerini davul çalarak sağlamaya çalışıyordu tüm aile. Hatice, aynı evde yaşadığı dayısının kızı Sevda ile sabahın erken saatlerinde evden çıkıp şehir merkezine gidiyor ve dileniyorlardı. Urfa'lı erkekler, bu dilenişi "hafiflik" olarak değerlendiriyor, bir yandan "namus"un altını ısrarla vurgularken bir yandan da bu genç kadınlara sarkıntılık yapmaktan geri durmuyorlardı. Garip bir ahlak anlayışıydı bu, çözümlenmesi güç bir mantalite.../

"Dediler, senin karın böyle böyle işler yapıyor..."

"Sen de bunun için mi öldürdün karını?"

"Kim olsa aynı şeyi yapardı efendim..."

/Dedikodular giderek büyürken Ali Hanilçi'nin başı daha bir önüne düşüyordu. Sonra dayanamadı; bir sabah, imam nikahlı küçük karısı Hatice ile amcasının kızı Sevda'yı izlemeye karar verdi. Gecenin bitip yerini sabaha bırakmasını büyük bir gerilim içinde beklemişti. Nihayet yataklarından kalktılar ve torbalarını ellerine alıp dışarı çıktılar. Evlerinin bulunduğu Sinekli Mahallesi'nden kalkıp bir minibüse atlayarak şehir merkezine doğru yola koyuldular. Gerisini hikayenin öbür kahramanı Sevda'dan öğrenelim.../

(Küçücüktü Sevda... Acemiydi, toydu, ürkek bir yavru ceylan gibiydi. Yırtık, yamalı bir elbise vardı üzerinde. Simsiyah saçları, bir yılan gibi düşüyordu omuzlarına. İri, kara gözleri vardı. Uzattığım mikrofona ilk kez konuşuyordu. Tek kelime Türkçe bilmiyorlardı. Kürtçe bildiğim için bütün röportajlarımı başından sona Kürtçe yaptım.)

- Hatice nasıl bir kızdı, Sevda, onu bana biraz anlatır mısın?

- İçine kapanık bir kızdı. Pek konuşmazdı. Ama en çok benimle konuşurdu evde. En çok benimle samimiydi.

- Neler paylaşırdı peki seninle, neler konuşurdunuz?

- İşte ben, güzel elbiseler alacağım diyordu, saçlarımı sarıya boyayacağım diyordu.

Şark'ın en 'erkek (!)' memleketi...

(Birkaç yer minderi haricinde doğru dürüst hiçbir eşyanın olmadığı çıplak odanın bir köşesindeki siyah beyaz bir televizyon hemen dikkat çekiyor. Bu televizyondan izlediği ışıltılı hayatların figürlerini, bu hayatın kahramanları olan kadınların sarı saçlarını nasıl görebiliyordu ki acaba?.. Bu televizyonda her şey siyah beyaz olduğuna göre...)

- Peki, siz her sabah böyle erkenden kalkıp dışarı çıkıyor muydunuz?

- He, çıkıp dileniyorduk.

- O sabah ne yaptınız?

- O sabah evden çıktık, biraz dolaştık, bir yerde oturup kahvaltı ettik, sonra sinemaya gittik.

(Atlas Sineması, Urfa'nın tek sinema salonuydu ve gidip gördüğüm bu sinema, beni dehşete düşürdü; porno filmler gösteren bir sinema salonuydu çünkü bu ve Refah Partisi'nin egemen olduğu Urfa gibi bir yerde böyle bir sinema salonunun şehrin oldukça merkezi bir yerinde tüm görkemiyle insanlara sırıtışı pek "manidar"dı doğrusu.)

- O sinemada ne yaptınız Sevda, niçin gittiniz oraya?

- Oradaki adam -gişede duran Halil Adam isimli kişiyi kastediyordu-, Hatice'ye biraz para verdi, (Yüz bin TL. almış genç kadın; bunu duyduğumda tüylerim diken diken oldu, yüreğimde bir şeyler koptu gitti sanki; yüz bin lira karşılığında cinsel ilişki ha?..) sonra beraber içeri girdiler, biraz kaldılar, çıktılar. (Halil Adam ise hakime verdiği ifadesinde kızların, tuvalet ve su ihtiyaçları için sinemaya geldiklerini, kesinlikle para karşılığında -yüz bin lira yani!- bir cinsel ilişkinin söz konusu olmadığını savunuyordu. Kim doğru söylüyordu acaba, Sevda mı yoksa gişedeki adam mı?.. Yaptığım araştırmalar, yazık ki Sevda'nın doğru söylediğini ortaya çıkarmıştı.)

/İşte o sırada kopmuştu film. İmam nikahlı karısı Hatice ile amcasının kızı Sevda'yı evden çıkışlarından sinemaya giriş aşamasına kadar izleyen küçük koca Ali Hanilçi, önce karısıyla bir süre tartışmış sonra da ceketinin içinde sakladığı rambo bıçağını seri şekilde çıkartıp çekerek gencecik Hatice'nin kafasının ortasına indirmişti.../

Tanıklar konuşmak istemiyordu. Günün çok erken bir saatinde, ama bütün esnafın henüz sabah hoşbeşinde olduğu, ilk çayların yudumladığı demlerde olmuştu her şey. Herkes her şeyi görmüştü. Fakat toplumsal dengeler o kadar hassastı ki bu coğrafyada, sanki bir tanık gördüklerini anlatırsa bu "namus meselesi"ne bulaşmış olacaktı. Bundan korkuyordu bütün tanıklar. Yoğun çabalarım sonucunda ismini ve yüzünü saklayacağımıza dair benden "delikanlı sözü" alan bir esnaf, dehşet dakikalarını safha safha anlattı. Gördükleri, bir filmin düşsel sahneleri gibiydi:

- Ben bir film gibi gördüm, bir hayal gibi gördüm o şeyi... Böyle aniden çocuk bıçağı çıkardı, birdenbire kızın kafasının ortasına böyle indirdi. Dükkanın önünde ayakta diğer esnaf arkadaşlarla sohbet ediyorduk o anda biliyor musun, elimdeki çay bardağı düştü, ben müdahale etmek istedim, öne doğru fırladım ama arkamdan birileri beni tuttu, bulaşma, karışma dediler. Sonra çocuğun bıçağı kızın karnına, boynuna sokup çıkardığını gördüm. Sonra da kızın yere düştüğünü gördüm. Sonra çocuk, elinde kanlı bıçak yerde yatan kıza bir süre baktı, sonra karşıya geçip orada görev yapan trafik polisine gidip teslim oldu.

••• ••• •••

Anne, mahkeme salonunda kendi dilinde feryat ediyor, kızının kesinlikle suçsuz olduğunu, bir iftiraya kurban gittiğini haykırıyordu. Ağabeyleri de yine kendi dillerinde bana kardeşlerinin bir iftiraya kurban gittiğini, haklarını sonuna kadar arayacaklarını vurguluyorlardı. Bir tek fotoğrafı vardı Hatice'nin. Bir kartpostal gibiydi bu resim; simsiyah gür saçları, iri kahverengi gözleri, esmer teniyle oldukça güzel, gencecik bir Kürt kızıydı Hatice. Anne, bu fotoğrafı gördüğünde usul usul ağlıyor, belli ki çok ama çok acı çekiyordu.... Hatice yoktu artık, bir daha da hiç geri gelmeyecekti.

Bir Urfa türküsü dolanıp duruyordu şimdi Sinekli Mahallesi'nin çamurlu, dar, kötü sokakları: "Gezme ceylan bu dağlarda, seni avlarlar/Anandan babandan ayrı koyarlar..."

ağır aksak öyküler

Hazım Ruhi

Derginin durumu: Yemek sorunsalı

Sonunda olan oldu. "Sürekli aydınlık için bir dakika karanlık" eylemine askerler ve MİT elemanlarının da katıldığını hayretle müşahede ettim. Artık aramızda müthiş bir dayanışma başladı. Madem onlar bizim eylemimizi destekliyor, biz de bundan böyle PKK'ya dirsek atma, darbe hazırlığına girişme, provokasyon yapma, adam kaçırma, uyuşturucuya bulaşma, yargısız infaz gibi sıradan işlerde onlarla aynı saflarda yer alıp memleketin çıt diye ortadan bölünmesine engel olmalıyız.

Ordu-MİT-millet el ele genel darbeye! Bu bir kaynaşmadır, herkesi davet ediyorum.

Ara sıra bir feylesof gibi "saptama" yaparım, eminim bunu dikkatli okurlar çoktan çakmışlardır. Hâlâ benim kıymetimi anlamayanlar için de söylenebilecek tek şey var. İnşallah bir gün size de SÖZ dergisinde çalışmak nasip olur da dünyanın kaç Sedat Edip Bucak olduğunu anlarsınız.

SÖZ dergisi dedim de aklıma geldi. 1200 tirajı yakalamış durumdayız. Biraz daha gayret edersek emperyalizmin göbeğini nallayacağız. Ancak bu konudaki tek engel çalışanların kondisyonlarındaki büyük düşüş. Örneğin Coşkun Bey açlıktan iğne-ipliğe dönmüş durumda, şuuru da yavaş yavaş kapanıyor, zavallı kendisini bazen iğne bazen de iplik zannediyor. Babasının bir yorgan iğnesi olduğunu sanan Coşkun'un niçin ikide bir "yeter artık çorba içmek istemiyorum" diye bağırdığını da hâlâ anlayabilmiş değilim. Sezai Bey zaafiyet sonucunda hastaneye yatırıldı. Duyduğuma göre yattığının ilk günü hastanede verilen kuru fasulye tabağına bir tekme atarak "ulan içim dışım fasulye oldu be!" diye bas bas bağırması üzerine Bakırköy'e sevk edilmiş. Yazık oldu adama!

Veysi Bey ise sürekli halüsinasyon görüp "Ah, bir Moskova kebabı olsa da yesek" diye sayıklayıp duruyor. Bununla kalsa yine iyi, önceki hayatında bir kürdan olduğunu iddia eden Veysi Bey bir taraftan da tüy sıklet olarak her gün boks antrenmanları yapıp ülkemizi olimpiyatlarda başarıyla temsil edeceğini söylüyor. Fakat ne acıdır ki, her defasında da antrenmanın ilk yirmi saniyesinde küt diye düşüp bayılıyor. Bünyesi zayıf düşmüş zaar!

Ali Küçük ise iyice şuurunu kaybetmiş durumda. Kendisini artık Etiyopya vatandaşı zanneden Ali boş zamanlarında da simit yemeye çalışıyor. Çok yazık!

Seyfi Bey'in ise hiçbir şey umurunda değil. "Tasarruf yapıyoruz" diyerek derginin mutfağını üçüncü sınıf lokantaya çevirecek kadar gözü dönmüş bu cani adama hiç kimse "dur" diyemiyor. Solcu ve liberal gazetelerin verdiği yemek eklerini her gün satır satır okuyan Seyfi Bey bu gidişle derginin teknik direktörlüğünü bırakıp aşçılığa başlayacağının ipuçlarını veriyor.

Neresinden bakarsanız bakın dergi elemanları can çekişiyor. Bana gelince...

Her şey eskisi gibi. Vazgeçtim çorbadan bir bardak çay bile vermiyorlar. Eskiden bu işi çok takardım. Şimdi fazla ciddiye almıyorum. Gizliden gizliye Mehmet Boğar Bey'le görüşüyorum. Yakında böyle bir dergi kalmayacak zaten. Şimdilik yuvarlanıp gidiyorum ve gittikçe ülkeme daha çok benziyorum.

SÜREKLİ AYDINLIK İÇİN 1 DAKİKA KARANLIK

"Ölmeden önce güneşteydi gözleri
İşte bu yüzden ışıl ışıldı son sözleri"

Dostumuz ve sevgili yoldaşımız **Ayhan EKEN**'i mücadelemizde yaşatacağız.

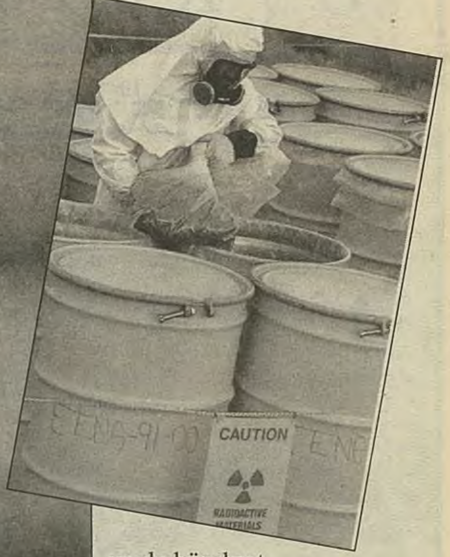
ADINIZ ONUR GÜN OLUR DESTANINIZ OKUNUR

Ankara Genç Kurtuluş

Türkiye'nin 250 bin yılını kabusa çevirmek istiyorlar

Nükleer atıklara mekan mı olduk?

Yalanların ardındaki gerçekler çuvala sığmıyor. Eski TAEK başkanları, çevrecilerin tanımıyla 'çevreden bihaber' çevre bakanları, tüm nükleerseverler şimdi söyleyin bakalım; nükleer atıklarınızı bir yerlere postalamanız için paranız var mı? Yoksa üste para alarak Batı'nın nükleer atıklarını topraklarınıza gömmek daha mı cazip geldi?

"Gizli... Gizli... Radyoaktivite miktarının bir bomba döküntüsünün iki katı seviyesinde olduğu belirlenmiştir."

Alman ve ABD'li biliminsanlarının Çernobil patlaması sonrası bilimsel raporu, bakanlıklarda gizli damgasıyla dolaştı durdu. Ancak kamuoyu öğrenemedi, gizlendi. Yetkililer sürekli "başka telden" çaldılar.

14 Mayıs 1986. Çernobil kazasının üzerinden daha bir ay bile geçmemiş. Zamanın Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) Başkanı Ahmet Yüksel Özemre insanları "rahatlatmakla" meşguldü.

"Süt, sebze, meyve, et, balık ve tüm yiyeceklerde radyoaktif bulaşık kesinlikle yoktur. Bunlari nereden getirirseniz getirin yemeye, içmeye hazırım. Türkiye'de radyasyon normale ulaştı, herkes emin olsun."

Tarih 6 Haziran 1986. Konunun "uzmanı" Özemre konuşmayı sürdürüyordu: "Radyoaktiviteyi bilmeyen halkım rakamı ne yapsın? Çernobil'le ilgili olarak benden başka kimsenin konuşmaması için emir verdim. Ben Osmanlı devlet geleneğinden geliyorum ve bu hiyerarşi anlayışını benimsiyorum."

Bizimkilerin arka arkaya demeç patlattığı ve bizleri "rahatlattığı" günlerde Karadeniz'de yapılan araştırma, yetkilileri hiç mi hiç doğrulamıyordu. Almanya'nın Hamburg Üniversitesi ile ABD'nin Woods Hole Oşinografi Enstitüsü'nden ikişer biliminsanının da katılımıyla 9 Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü'nce Sinop çevresinde gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları bomba gibi patlıyor, ama hiç kimse bunu bilemiyor, duyamıyordu. Çünkü bilgileri içeren tüm kağıtların üzerinde gizli damgası vardı. Yalnızca Woods Hole Oşinografi Enstitüsü'nden Hugh D. Livingston imzasını taşıyan ve araştırmanın tüm ayrıntılarını içeren teleks notunda gizli damgası yoktu.

13-22 Haziran tarihleri arasında yapılan araştırmanın sonuçlarıyla ilgili rapor aynen şöyleydi: "Sezyum izotop seviyesi su içindeki partiküllerde ve sudaki tek hücreli canlılarda doğrudan ölçülebilecek seviyede bulunmaktadır. Radyoaktivite miktarının bir bomba döküntüsünün iki katı seviyesinde olduğu belirlenmiştir."

O günlerde radyasyon bulutlarını bizden gizleyen Ahmet Yüksel Özemre şimdi yeniden gündemdeydi ve Türkiye'ye dışarıdan getirilen radyoaktif atıkların bir kısmının Isparta yakınlarına gömüldüğünü, bir kısmının da Konya'da yakılarak sözümona "imha" edildiğini söylüyordu.

Aynı Özemre, tüm Türkiye ayağa kalkınca bu kez "Bu bayat haber, ben hep söylüyordum" türünden demeçler veriyor, çevrecilerin ve bazı basın organlarının kendisine tepkisinin nedenini "dinibütün, inanmış bir bilimadamı" olmasına bağlıyordu.

Ahmet Yüksel Özemre nükleer santrallara bayılıyordu. Nükleere karşı çıkanlar onun baş düşmanıydı. Bütün sorulara da bol keseden cevaplar veriyordu. Nükleer atıklar da onun için sorun değildi. Batı'da nasıl "hallediliyorsa" biz de aynısını yapardık, ona göre.

Batı, zavallı, fakir, geri kalmış ülkelere küçük bir para karşılığı zehirli atıklarını postalıyor, rahatlıyordu. Biz nükleer santral kurarsak kime gönderebilirdik?

Atıkların doğaya zararını önleyecek teknoloji henüz yok

Özemre'nin söylediklerine bakılırsa üstelik Batı bizi nükleer atık pazarı olarak keşfetmişti.

Nükleer santrallarda en önemli sorun radyasyonlu atıklardı. Radyoaktiviteden ancak 250 bin yılda kurtulunuyor, geçici bir süre doğaya zarar vermemesi için koruma altına alınması ise çok büyük masraflara yol açıyordu. Nükleer santral teknolojisini kullanan tüm ülkeler yıllardır bu atıkların nasıl bertaraf edileceğine kafa yormuş, ama kesin bir önlem bulamamışlardı.

Füzyon reaktörleri üzerine çalışan, doktorasını plazma fiziği üzerine yapan ve ABD Stevens Techonology'de plazma fiziği konusunda çalışmalarını sürdüren Prof. Dr. Hayrettin Kılıç, atık sorunuyla ilgili şu yaklaşımı getiriyordu: "Günümüzde nükleer atıkların doğaya zarar vermeden izole edilmesini sağlayan bir yöntem veya teknoloji henüz bulunmamıştır. Şu ana kadar uygulanan atıkların camlaştırılması, derin tuz maden yataklarına gömülmesi, okyanusun derinliklerine atılması gibi yöntemler kalıcı bir çözüm sağlayamamıştır. En ümit verici çözüm sanılan ve nükleer atıkların camlaştırılarak izole edilmesini uygulayan İsveç gibi ülkelerde görülmüştür ki, yüksek enerjili alfa parçacıkları yayınlayan binlerce radyoaktif izotop, 'Devitrification' denilen bir reaksiyon neticesinde camın yapısını bozarak mikroskobik çatlaklar meydana getirerek atıkların doğaya yayılmasını önleyemiyor. Şu anda sadece Amerika'da askeri ve sivil yaklaşık 45 bin nükleer çöplükte, 3. 510. 560 metreküp radyoaktif atık bulunmaktadır. Bunların temizlenmesi için de 600-900 milyar dolar gerekmektedir. Son yapılan araştırmalara göre, alçak dozlu radyasyonun sanılanın aksine insan vücuduna zararlı olduğu saptanmıştır."

Nükleer mühendis Prof. Dr. Tolga Yarman da nükleer atıkların kazadan beladan uzak şekilde 250 bin yıl saklanması gerektiğini belirtip "250 bin yıl nerede saklanacaktır? Bu hiç kuşkusuz çok ciddi bir meseledir. Hiçbir teknisyen ya da bürokrat çizmeden yukarı çıkmamalı, 250 bin yılın 'kefili' olmaya yeltenmemelidir" diyordu.

Çevreciler, nükleer karşıtları ve çevresine duyarlı insanlar, yıllardan beri Türkiye'ye nükleer santral kurulmasına karşı çıkarlarken atık sorununu da sorguluyorlardı. Kendini çok beğenmiş yetkililer bu duyarlılıkları "faso fiso" diye yorumluyor, Çevre Bakanı Ziyaettin Tokar da "birkaç kamyon yükü" diye atıkları küçümsüyordu.

Nükleer santrallarla ilgili hesaplar yapılırken atıkların korunmasına yönelik harcamalar ayrı tutuluyor ve "temiz, ucuz enerji sloganı" kullanılıyordu.

Dünyamızda atıklar arttıkça masraflar da artıyor, "uyanık" Batı ülkeleri hem nükleer santralları, hem de atıklarını "çok ucuza", hatta üste para vererek geri ülkelere pazarlamaya çalışıyorlardı.

Şimdi gündemdeki soru, Türkiye'ye radyoaktif atık geldi mi, gelmedi mi? Geldiyse nereye gömüldü? Kim izin verdi? Sinop'a vuran zehirli variller ne oldu?

Yetkililer, "araştıracağız, soruşturacağız" laflarının ardına gizlenerek kurtulamazlar.

Çernobil'den bugüne, yaşanan yalanlara artık herkesin karnı tok.

Türkiye'nin 250 bin yılını kabusa çevirebilecek atıklarla ilgili yalanları kimseye yutturamayacaklar.

Yıllardır sorulan soru yine gündemde. Yetkililer Türkiye'ye kurmak istedikleri nükleer santralın atıklarını nereye koyacaklar? Kime satacaklar, nasıl saklayacaklar? Yalanların ardındaki gerçekler çuvala sığmıyor. Eski TAEK başkanları, çevrecilerin tanımıyla "çevreden bihaber" çevre bakanları, tüm nükleerseverler şimdi söyleyin bakalım; nükleer atıklarınızı bir yerlere postalamanız için paranız var mı? Yoksa üste para alarak Batı'nın nükleer atıklarını topraklarınıza gömmek daha mı cazip geldi?

Sizi gidi sizi... Sizi gidi "glu glu" dansçıları sizi...

Ozan UMUT

SÜREKLİ AYDINLIK İÇİN 1 DAKİKA KARANLIK

SÖZ Haftalık Haber Yorum Dergisi

• **Sahibi:** Olgu Ltş. adına Ali KÜÇÜK
• **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
• **Yazışleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Veysi SARISÖZEN
• **İdare:** Muzaffer TUTKAN
• **Sorumlu Müdür:** B.Aytaç YOLDAŞ

Avrupa Temsilcilikleri

Almanya: A. Vehbi PAKSOY **Tel:** 0049 306183742 **Fax:** 0049 302755143
Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN **Tel:** 0033 148572114 **Fax:** 0033 148571691
İsviçre: Süleyman ÖZGÜR **Tel:** 0041 3415213
İngiltere: Ahmet SAYER **Tel:** 0044 1814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. **No:** 3/8 Taksim/İstanbul **Tel:** (0212) 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** Biryay